

**Ako
vykladať
Písmo**

OBSAH

Úvod	3
1. Jedinečnosť Písma	5
2. Pôvod a povaha Biblie	12
3. Pohľad Ježiša a apoštolov na Bibliu.....	19
4. Biblia ako autoritatívny zdroj našej teológie.....	26
5. Jedine Písmo	33
6. Prečo potrebujeme výklad Písma?	40
7. Jazyk, text a kontext	47
8. Stvorenie: Genesis ako základ	54
9. Genesis a niektoré sporné koncepty.....	61
10. Biblia ako kniha dejín	68
11. Biblia a proroctvá	75
12. Ako pristupovať k zložitým textom?.....	82
13. Život podľa Božieho slova.....	89
PRÍLOHA: ŠTÚDIUM BIBLIE – PREDPOKLADY, ZÁSADY A METÓDY	96

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri Generálnej konferencii.

Úlohy sobotnej školy – 2. štvrťrok 2020

Ako vykladať Písmo

Autori: Frank Hasel a Michael Hasel

Foto: shutterstock images

Vydal Advent-Orion, s. r. o.

Šafárikova 9, 038 61 Vrútky

pre Cirkev adventistov siedmeho dňa

Londýnská 30, 120 00 Praha 2 – Vinohrady

Vytlačil FORK Martin

ISSN 1335-1265 MK SR 1261/95

Úvod

Ako adventisti siedmeho dňa sa hlásime k protestantizmu. Okrem iného to znamená, že vo svojej vierouke uplatňujeme princíp sola scriptura. Vyznávame, že „jedine Písmo“ je výhradným, autoritatívnym základom nášho učenia a našej náboženskej skúsenosti. Mimoriadne dôležité je to v súvislosti s dobou konca, keď – ako napísala Ellen Whiteová – Boh bude mať „na svete tých, ktorým sa Písmo a len Písmo stalo meradlom a základom každého učenia a všetkých reforiem.“ (GC 595; VSV 428)

Samozrejme, medzi protestantmi nie sme vôbec jedineční vyhlásením, že „Písmo a jedine Písmo“ je základom našej viery. Napriek tomu mnohí, ktorí sa k tomuto princípu hlásia, veria napríklad v nedeľu ako novozmluvnú náhradu soboty, v nesmrteľnosť duše, vo večné utrpenie zatratených v pekle, a dokonca v tajné „vytrhnutie“, počas ktorého sa Ježiš v tichosti a skrytosti vráti na zem, aby „vychvátil“ zachránených, kým všetci ostatní, ponechaní na zemi, budú s údivom premýšľať, kam sa títo ľudia stratili. Inými slovami, držať sa Biblie a tvrdiť, že v ňu veríme, je veľmi dôležité, ale to samo osebe nestačí. Ako postupne rastie počet bludných učení – o ktorých ich pôvodcovia samozrejme tvrdia, že ich odvodili z Písma –, ukazuje sa, že potrebujeme nielen mať Bibliu ako základ nášho učenia, ale musíme aj vedieť, ako ju správne vykladať.

Tento štvrtrok sa budeme zaoberať otázkou „Ako správne čítať, chápať a vykladať Písmo?“. Na začiatku sa budeme venovať predpokladu, že Božie slovo je „neomylné zjavenie Božej vôle“ a „meradlom povahy, skúšobným kameňom skúseností, spolaľhivým zjavením učenia a vierohodným záznamom o Božích skutkoch v dejinách“ (Adventisti siedmeho dňa veria...; str. 4). Písmo je teda základným zdrojom pravd, ktorým veríme a ktoré kážeme svetu. Ako hovorí samotná Biblia: „Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti“ (2Tim 3,16). „Celé Písmo“ samozrejme znamená celé, teda aj tie časti, ktoré sa nám nepáčia alebo nám nejakým spôsobom „stúpajú na otlak“ alebo, použíjúc súčasný jazyk, nie sú „politicky korektné“.

S vedomím, že Písmo pochádza od Boha, budeme skúmať, čo Biblia hovorí o svojom vlastnom výklade. Skôr než sa začneme orientovať na mimobiblické zdroje, akými sú prírodné vedy, filozofia alebo dejiny (ktoré pri správnom využití môžu byť naozaj užitočné), sústredíme sa na biblický text, aby sme v ňom odhalili nástroje, pomocou ktorých môžeme správne spoznávať veľké pravdy Písma. Biblia hovorí, že „ľudia poslaní Bohom hovorili z vnuknutia Ducha Svätého“ (2Pet 1,21). Sme presvedčení, že medzi skutočnosťami, o ktorých hovorili „ľudia poslaní Bohom“, sú aj kľúče, ktoré nám môžu pomôcť správne pochopiť zmysel Božieho slova.

Položme si napríklad otázku: „Ako autori evanjelií a apoštol Pavol vykládali Starú zmluvu?“ Ak to, čo napísali, bolo inšpirované Bohom, potom sa celkom určite zo spôsobu, akým pristupovali k Písmu a ako ho vykládali, môžeme naučiť, ako správne pristupovať k biblickému textu a ako ho vykladať. A akým spôsobom vykladal Písmo

samotný Ježiš? Jeho prístup je pre nás tým najlepším príkladom a tou najlepšou inšpiráciou.

Pri ďalšom štúdiu týchto lekcií sa budeme venovať otázkam, ako je náš výklad Písma ovplyvnený takými skutočnosťami, akými sú naše vlastné predsudky, naše uvažovanie o význame kontextu, jazyka, kultúry a dejín. Budeme sa pýtať, ako toto pozadie vplyva na náš spôsob chápania Písma. Ako rozumieme celému spektru rôznych inšpirovaných textov, ktoré tvoria podobenstvá, prorockvá, biblické dejiny, napomenutia, chvály, prorocké videnia a sny?

Tieto a podobné otázky si budeme klásť tento štvrtrok preto, že samotná viera v Písmo nestačí, ako to naznačujú rôzne nesprávne a bludné učenia, týkajúce sa napríklad večného utrpenia zatratených v pekle. Bibliu sa potrebujeme naučiť správne vykladať a správne chápať význam jej textov.

Frank M. Hasel, PhD je zástupcom riaditeľa Biblického bádateľského inštitútu (BRI) pri Generálnej konferencii CASD. Michael G. Hasel, PhD je profesorom náboženstva na Southern Adventist University a riaditeľom Inštitútu archeológie a archeologického múzea Lynna H. Wooda v Collegedale, Tennessee, USA.

JEDINEČNOSŤ PÍSM A

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5Moj 32,45–47; 1Moj 49,8–12; Iz 53,3–7; 1Kor 15,3–5.51–55; Rim 12,2

ZÁKLADNÝ TEXT

Sviacou mojej nohe je tvoje slovo, svetlom môjmu chodniku. (Žalm 119,105)

Biblia je jedinečná kniha. V priebehu viac ako tisíc päťsto rokov ju postupne spísalo vyše štyridsať autorov na troch kontinentoch (Ázia, Afrika a Európa). Neexistuje žiadna podobná kniha – posvätná alebo náboženská. A niet sa čomu čudovať. Veď je to napokon Božie slovo.

Do dnešných dní sa zachovalo viac ako 24 000 novozmluvných rukopisov, ktoré pochádzajú z prvých štyroch storočí po Kristovi. Z Platónovho diela sa zachovalo sedem rukopisov, z Herodotovho osem a z Homérovej Iliady o niečo viac – 263 prepisov. Existuje teda veľmi silný dôkaz, ktorý potvrdzuje ucelenosť a neporušenosť textu Novej zmluvy.

Biblia bola prvá kniha, o ktorej vieme, že sa prekladala, prvá kniha na Západe, ktorá vyšla v tlačenej podobe a zároveň prvá kniha rozširovaná po celom svete v tolkých rôznych jazykoch, že dnes si ju môže v rodnej reči prečítať deväťdesiatpäť percent svetovej populácie.

Biblia je jedinečná aj svojím obsahom a poslanstvom, lebo sa zameriava na Božie vykupiteľské činy v priebehu dejín. Historické správy sú popretkávané proroctvami, ktoré predpovedajú budúce Božie plány a príchod jeho kráľovstva. Biblia je živé Božie slovo, pretože ten istý Boží Duch, ktorý inšpiroval vznik Písma (2Tim 3,16.17), je zasľúbený veriacim aj dnes, aby nás viedol do všetkej pravdy, keď študujeme Slovo (Ján 14,16.17; Ján 15,26; Ján 16,13).

SLOVO ŽIVÉHO BOHA

⁴⁵Ked' Mojžiš dohovoriť všetky tieto slová celému Izraelu, ⁴⁶povedal: **Vezmite si k srdcu všetky tieto slová, ktoré vám dnes dávam na svedectvo a prikazujte svojim synom, aby zachovávali a uskutočňovali všetky slová tohto zákona.** ⁴⁷Pre vás to nie je prázdna reč, ale to je váš život a týmto slovom budete dlho žiť v krajine, do ktorej sa uberáte, aby ste ju zaujali, keď prejdete cez Jordán. (5Moj 32,45–47)

A Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami a my sme videli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy. (Ján 1,14)

Ježiš mu povedal: Ja som cesta, pravda i život. Nik nepríde k Otcovi, ak nejde cez mňa. (Ján 14,6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Najdôležitejšie slová človeka sú často tie, ktoré vysloví na konci. Mojžiš, autor prvých piatich najdôležitejších kníh Písma, adresuje pred svojou smrťou svojmu ľudu pieseň (5Moj 31,30–32,43).

Uvažuj o veršoch 5Moj 32,45–47. Ako Mojžiš opisuje Božie slovo a jeho moc v životoch Hebrejov tesne pred ich vstupom do Zaslúbenej krajiny?

V posledných Mojžišových slovách zaznieva veľmi silná výzva. Tým, že upriamuje srdcia ľudí na slová, ktoré im prostredníctvom neho Boh hovoril, Mojžiš chcel zdôrazniť, že majú svoj zrak neustále upierať na Boha a hľadať Božiu vôľu pre svoje životy. Tým, že budú tieto slová vyučovať svoje deti, každá generácia odovzdá tej nasledujúcej Boží zmluvný plán spasenia. Všimnime si, že si z týchto slov nemali vyberať, ktoré sa im hodia, ale mali zachovávať a uskutočňovať „všetky slová tohto zákona“ (5Moj 32,46).

Na konci pozemských dejín tu Boh bude mať ľudí, ktorí zostanú verní celému Písmu. Znamená to, že budú zachovávať Božie prikázania a budú mať Ježišovu vieru (Zj 12,17; 14,12). Tento ľud bude verný učeniu Biblie, ktoré zaslubuje plný život na zemi a tiež večný život v domovine, ktorú pre nás pripravuje Ježiš (Ján 14,1–3).

Uvažuj o textoch Ján 1,1–5.14 a Ján 14,6. Čo tieto verše hovoria o Ježišovi a večnom živote? Ako sa Slovo stalo telom? Ako to súvisí so zjavením a s inšpiráciou Písma?

Ježiš je centrom a cieľom celého Písma. Keď prišiel v tele ako Mesiáš, naplnil tým zaslúbenia Starej zmluvy. Keďže žil, zomrel a opäť žije, je nielen potvrdením Písma, ale aj veľkým zaslúbením večného života v úplne novej existencii.

APLIKÁCIA

- **Opäť uvažuj o texte 5Moj 32,47. Akú skúsenosť máš s tým, že poslušnosť Božiemu slovu nie je len „prázdna reč“? Prečo viera v Boha a poslušnosť jeho slovu nie je nikdy márna ani bezvýznamná?**

KTO A KEDY NAPÍŠAL PÍSMO?

Ked' chlapec odrástol, priviedla ho k faraónovej dcére. Tá si ho osvojila, dala mu meno Mojžiš a dodala: Ved' som ho vytiahla z vody. (2Moj 2,10)

Nato odpovedal Amos Amacjovi: Ja nie som prorok ani prorocký učeník, ale pastier a pestovateľ fig. (Amos 7,14)

⁴Daniel časom vynikol nad vysokými úradníkmi aj satrapmi, pretože mal výnimočného ducha a kráľ zamýšľal ustanoviť ho nad celým kráľovstvom. ⁵Vysokí úradníci a satrapovia sa usilovali nájsť proti Danielovi dôvod na obžalobu v úradnej záležitosti. Nemohli však nájsť nijaký dôvod ani zlý počin, pretože Daniel bol dôveryhodný a nedopúšťal sa nijakej nedbanlivosti ani zlého konania. (Dan 6,4,5)

⁵Na ôsmy deň som bol obrezaný, som z Izraelovho rodu, z Benjamínovho kmeňa, Hebrej z Hebrejov, pokiaľ ide o vzťah k zákonu farizej, ⁶horlivý prenasledovateľ cirkvi a bol som bez úhony, čo sa týka spravodlivosti podľa zákona. (Fil 3,5,6)

Rôznorodosť autorov, ich geografické rozmiestnenie a prostredie, z ktorého pochádzali, prinášajú jedinečné svedectvo o Božom konaní. Boh prináša posolstvo rôznym skupinám poslucháčov a povoláva na to rozmanitých ľudí.

Čo sa z týchto veršov dozvedáš o rozmanitom pôvode biblických pisateľov a o ich rôznych životných osudoch? Ako mohli tieto okolnosti ovplyvniť spôsob, akým písali to, k čomu ich Boh viedol?

2Moj 2,10

Amos 7,14

Jer 1,1–6

Dan 6,1–5

Mat 9,9

Fil 3,3–6

Zj 1,9

Bibliu písali ľudia pochádzajúci z rôzneho prostredia a nachádzajúci sa v rôznych situáciách. Niektorí písali v palácoch, iní vo väzení, v exile alebo počas svojich misijných ciest zameraných na hlásanie evanjelia. Títo ľudia mali rôzne vzdelanie a povolanie. Mojžiš bol napríklad predurčený stať sa panovníkom a Daniel slúžil ako vysoký štátny úradník. Iní boli len jednoduchí pastieri. Niektorí boli mladí, iní písali na sklonku svojho života. Napriek týmto rozdielom mali všetci jedno spoločné: Boh ich povolal a Svätý Duch inšpiroval, aby zaznamenali posolstvo Božiemu ľudu.

Autori sa líšili aj v tom, že kým niektorí boli očitými svedkami zaznamenaných udalostí, iní písali na základe dôkladného osobného preskúmania udalostí a dokumentov (Joz 10,13; Luk 1,1–3). Všetky časti Písma sú však inšpirované (2Tim 3,16). To je aj dôvod, prečo apoštol Pavol hovorí, že „čo bolo kedysi napísané, bolo napísané nám na poučenie, aby sme pre trezivosť a útechu z Písem mali nádej“ (Rim 15,4). Boh, ktorý stvoril ľudskú reč, dal vybraným ľuďom schopnosť slovami komunikovať inšpirované myšlienky dôveryhodným a spoľahlivým spôsobom.

„Boh ochotne komunikoval svoje pravdy svetu prostredníctvom ľudí, ktorým on sám svojím Svätým Duchom dal schopnosť, aby vykonali toto dielo. Viedol ich mysle vo výbere toho, čo povedať a napísať. Poklad bol zverený pozemským nádobám, ale napriek tomu má nebeský pôvod.“ (1SM 26)

- Ten istý Boh bol predstavený prostredníctvom rôznych autorov pochádzajúcich z rôznych podmienok, a napriek tomu ich svedectvo tvorí unikátny celok. Ako ti táto pravda pomáha vnímať jedinečnosť a vierohodnosť Biblie?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

APLIKÁCIA

BIBLIA AKO PROROCKÁ KNIHA

Veru neurobí Pán, Hospodin nič, keby nezjavil svoj zámer svojim služobníkom, prorokom. (Amos 3,7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Biblia sa od ostatných náboženských diel odlišuje aj tým, že viac ako tridsať percent jej obsahu tvoria proroctvá a prorocká literatúra. Začlenenie proroctiev a ich naplnenie v priebehu času je dôležitou črtou biblického pohľadu na svet, pretože Boh konajúci v dejinách pozná budúcnosť a zjavuje ju svojmu ľudu (Amos 3,7). Biblia nie je len živým Slovom alebo dejinným Slovom – je aj Slovom *prorockým*.

Ako tieto texty zjavujú podrobnosti o prichádzajúcom Mesiášovi?

1Moj 49,8–12

Žalm 22,13–19

Iz 53,3–7

Dan 9,24–27

Mich 5,1

Mal 3,1

Zach 9,9

V Starej zmluve sa nachádza minimálne šesťdesiatpäť priamych proroctiev o Mesiášovi a mnoho ďalších symbolických predobrazov na jeho život a službu. Tieto proroctvá sa týkajú takých konkrétnych podrobností, ako „nevzdiali sa žezlo od Júdu“ (1Moj 49,10); Mesiáš sa narodí v judskom Betleheme (Mich 5,1); bude „opustený a opovrhnutý ľuďmi“, bude falošne obvinený, neotvorí ústa na svoju obranu, bude ranený a prebodnutý (Iz 53,3–7); jeho ruky a nohy budú prebodnuté a o jeho odev budú losovať (Žalm 22,13–19).

Skutočnosť, že starozmluvné proroctvá sa s takou dokonalou presnosťou naplnili v živote, smrti a vzkriesení Ježiša Krista, sú svedectvom o ich božskej inšpirácii a nadprirodzenom zjavení. Zároveň ukazujú, že Ježiš bol tým, za koho sa sám vyhlasoval a za koho ho označovali aj iní. Ježiš nasledoval dávnych prorokov tým, že aj on sám predpovedal svoju smrť a svoje vzkriesenie (Luk 9,21.22; Mat 17,22.23). Okrem toho predpovedal pád Jeruzalema (Mat 24,1.2) a svoj druhý príchod (Ján 14,1–3). Písmo teda predpovedá vtelenie, smrť a vzkriesenie Mesiáša. Naplnenie týchto predpovedí je pre nás uistením o hodnovernosti Biblie.

APLIKÁCIA

- **Pokús sa uviesť všetky dôvody, pre ktoré ty osobne veríš v Ježiša a v jeho smrť za nás. Podel sa o ne v sobotu vo svojej triede. Položte si spoločne otázku: Prečo sú tieto dôkazy také dôležité a presvedčivé?**

BIBLIA AKO KNIHA O NÁDEJI

³Lebo predovšetkým som vám odovzdal, čo som aj sám prijal, že podľa Písma Kristus zomrel za naše hriechy, ⁴že bol pochovaný a tretieho dňa vzkriesený podľa Písma ⁵a že sa zjavil Kéfasovi a potom Dvanástim. (1Kor 15,3–5)

Ak teda vo vás prebýva Duch toho, ktorý vzkriesil Ježiša z mŕtvych, tak ten, ktorý vzkriesil Krista z mŕtvych, oživí aj vaše smrtné telá svojím Duchom, ktorý prebýva vo vás. (Rim 8,11)

Biblia je v porovnaní s inými náboženskými knihami jedinečná okrem iného aj v tom, že je silne previazaná s dejinnými udalosťami. V Písme teda nejde len o akési filozofické myšlienky o ľudskom bytí (aké priniesli napríklad Konfucius alebo Budha), ale zaznamenáva Božie konanie v dejinách, ktoré smeruje k určitému konkrétnemu cieľu, k jasne definovanej nádeji. V Biblii ním sú: (1) zaslúbenie Mesiáša a (2) Ježišov druhý príchod. Takýto dejinný vývoj je jedinečný pre židovsko-kresťanskú tradíciu a je v protiklade s cyklickým pohľadom mnohých svetových náboženstiev od starovekého Egypta až po súčasné východné náboženstvá.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty 1Kor 15,3–5; 51–55; Rim 8,11 a 1Tes 4,14. Čo tieto verše hovoria o historickej skutočnosti Ježišovho vzkriesenia? Čo to znamená pre nás dnes osobne?

Všetky štyri evanjeliá a Pavol vo svojich spisoch prinášajú svedectvo, že Ježiš zomrel, bol vzkriesený v tele a zjavil sa mnohým ľuďom. Dosvedčujú to očití svedkovia, ktorí ho uložili do hrobu a neskôr videli hrob prázdny. Svedkovia mali možnosť dotknúť sa Ježiša a on s nimi stoloval. Mária Magdaléna, Mária (matka Ježišova) a ďalšie ženy ho videli ako vzkrieseného Krista. Učenci sa s ním zhovárali na ceste do dediny Emauzy. Okrem toho sa im Ježiš zjavil pri veľkom poverení. Pavol hovorí, že ak by sme odmietli svedectvo Písma, potom by naše kázanie a naša viera boli „márne“ (1Kor 15,14). Učenci vyhlasujú: „Pán naozaj vstal z mŕtvych a ukázal sa...“ (Luk 24,34). Grécky výraz *ontos* poukazuje na niečo, čo sa „naozaj“, „skutočne“ stalo.

Kristus je predstavený aj ako „prvotina“ (1Kor 15,20) všetkých, ktorí zomreli. Historický fakt, že Kristus telesne vstal z mŕtvych a aj dnes žije, je zárukou, že mŕtvi budú vzkriesení tak ako On. Všetci spravodliví, „v Kristovi budú... oživení“ (1Kor 15,23). Vyjadrenie „budú oživení“ poukazuje na budúci akt stvorenia, keď tí, „čo patria Kristovi“ alebo mu zostávajú verní, budú vzkriesení „pri jeho príchode“ (1Kor 15,23), „keď sa naposledy ozve poľnica“ (1Kor 15,52).

- **Aký význam má pre teba skutočnosť, že Ježiš po svojej smrti znova vstal k životu? Prečo je aj zaslúbenie vzkriesenia jeho nasledovníkov také dôležité pre našu vieru? Prečo by bez aktu vzkriesenia bola naša viera „márna“?**

APLIKÁCIA

PREMIEŇAJÚCA MOC SLOVA

⁸Pritom veľkňaz Chilkija pisárovi Šáfanovi podotkol: V Hospodinovom dome som našiel knihu zákona. ... ¹⁰Potom pisár Šáfan oznámil kráľovi: Kňaz Chilkija mi dal akúsi knihu. A čítal z nej pred kráľom. ¹¹Keď kráľ počul slová knihy zákona, roztrhol si šaty. ¹²Nato prikázal Chilkijovi, Achikámovi, synovi Šáfanovmu, Achbórovi, synovi Michajovmu, pisárovi Šáfanovi a kráľovskému služobníkovi Asájovi: ¹³Chodte si vyžiadať posudok Hospodinov v záujme mojom, v záujme ľudu a celého Júdu ohľadom slov tejto objavenej knihy. Ved' veľký je Hospodinov hnev, ktorý vzplanul proti nám preto, že naši predkovia neposlúchali slová tejto knihy a vôbec sa neriadili tým, čo je tam o nás napísané. (2Kráľ 22,8–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text 2Kráľ 22,3–20. Čo viedlo kráľa Joziáša k tomu, že roztrhol svoje rúcho? Ako ho zmenil uskutočnený objav a aký vplyv to malo na celý národ?

V roku 621 pred Kr., keď mal Joziáš okolo 25 rokov, najvyšší kňaz Chilkija našiel pri rekonštrukcii Hospodinovho domu „knihu zákona“. Pravdepodobne išlo o päť Mojžišových kníh, alebo len o tú poslednú – Deuteronómium. Počas vlády Joziášovho otca Amóna a starého otca Menaššeho, ktorí páchali zlo a viedli celý národ do záhuby, tento zvitok zrejme zapadol do zabudnutia popri uctievaní Baála, posvätných ašér a „všetkých nebeských telies“ (2Kráľ 21,3–9). Keď sa Joziáš dozvedel o podmienkach zmluvy, znepokojený a rozrušený na najvyššiu mieru roztrhol svoje rúcho. Uvedomil si totiž, ako ďaleko sa on aj celý národ vzdialili od uctievania pravého Boha. Okamžite začal v celej krajine uskutočňovať reformu – dal zbúrať a zničiť všetko, čo bolo spojené s uctievaním modiel. Napokon zostalo v celom Judsku jediné miesto vyhradené na uctievanie – Hospodinov chrám v Jeruzaleme. Objav „knihy zákona“ viedol k usvedčeniu a pokániu a priniesol moc na zmenu. Táto zmena sa začala u Joziáša a postupne sa rozšírila na celé Judsko.

Ako nás Písmo uisťuje, že má moc zmeniť naše životy a ukázať nám cestu spasenia? Uvažuj v uvedenej súvislosti o veršoch Ján 16,13; Ján 17,17; Heb 4,12 a Rim 12,2.

Jedno z najpôsobivejších svedectiev o moci Písma je zmena života konkrétnych ľudí. Slovo od Boha preniká hriechom a skazenosťou človeka, zjavuje našu ozajstnú podstatu a našu potrebu Spasiteľa.

Biblia je jedinečná kniha, ktorá vznikala počas dejín, obsahuje proroctvá a má moc meniť životy. Ako taká musí byť vykladaná jedinečným spôsobom. Nie je možné ju interpretovať ako hocikakú inú knihu, pretože živé Božie slovo musíme chápať vo svetle živého Krista, ktorý zaslúbil, že pošle svojho Ducha, aby nás viedol „do celej pravdy“ (Ján 16,13). Biblia ako zjavenie Božej pravdy obsahuje v sebe vnútorné princípy výkladu. Tieto princípy je možné objaviť pri štúdiu spôsobov, akými sami autori Písma toto Slovo používali a ako sa ním nechali viesť, keď umožňovali, aby Písmo vykladalo samo seba.

APLIKÁCIA

■ Ako Božie slovo zmenilo tvoj život? V čom by bol tvoj život iný, keby doň neprehovorilo Slovo od Boha?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prečítaj si kapitolu „Naša jediná istota“ z knihy *Velký spor vekov* (GC 593–602; VSV 427–433) a kapitolu „Nech sa vám srdce nevzrušuje!“ z knihy *Túžba vekov* (DA 662–680; TV 465–479; kapitola „Nebojte sa!“ z knihy *Cesta lásky*, s. 430–442).

„Boh vo svojom Slove zjavuje ľuďom cestu vedúcu k spásu. Písmo sväté treba prijímať ako autoritatívne, neomylné zjavenie Božej vôle. Má byť kritériom charakteru, má zjavovať vierouku a má byť skúšobným kameňom našej skúsenosti.“ (GC 9)

Mnoho ľudí zomrelo pre obhajobu Božieho slova a pre vernosť Písmu. Jedným z takýchto ľudí bol Rowland Taylor, teológ a anglický protestantský duchovný, ktorý napriek nariadeniam odmietal slúžiť katolícku omšu vo svojej farnosti v Hadleighu počas vlády Márie I. (nazývaná Katolíčka alebo aj Krvavá). Keď ho vyobcovali z cirkvi a pohrdali ním za jeho lipnutie na Písme, odvolal sa k biskupovi vo Winchesteri, ktorý slúžil ako najvyšší štátny úradník. Ten ho však uvrhol do väzenia a nakoniec poslal na smrť upálením. Pred svojou smrťou v roku 1555 Taylor povedal: „Dobří ľudia! Neučil som vás nič iné, len Božie sväté Slovo a to, čo som sa dozvedel z Bohom požehnanej knihy, svätej Biblie. Dnes tu stojím, aby som to spečatil svojou krvou.“ (FOXÉ, John. *The New Foxe's Book of Martyrs*, New Jersey: Bridge-Logos Publishers, 1997, str. 193.) Rowlanda Taylor bolo počuť, ako si v plameňoch opakuje slová Žalmu 51.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Akým spôsobom proroctvá potvrdzujú Boží pôvod Biblie? Ako môžu naplnené proroctvá posilňovať našu vieru?
2. V súvislosti s aplikačnou otázkou z časti na utorok uvažujte, prečo sú dôkazy o Ježišovi ako Mesiášovi také mocné?
3. Ježiš a apoštoli mali neochvejnú vieru v pravdivosť a Božiu autoritu Písma. Samotný Ježiš napríklad opakovane odkazoval na texty Písma a zdôrazňoval, že (často v súvislosti s odkazom na seba) Písma sa musia „naplniť“. (Pozri napríklad Mat 26,54.56; Mar 14,49; Luk 4,21; Ján 13,18 a Ján 17,12.) Ak Ježiš pristupoval k Písmu (v jeho prípade k Starej zmluve) s takou vážnosťou, ako by sme mali pristupovať k Písmu my? Prečo?

Týždeň od 5. do 11. apríla 2020

PÔVOD A POVAHA BIBLIE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Pet 1,19–21; 2Tim 3,16,17; 5Moj 18,18; 2Moj 17,14; Ján 1,14; Heb 11,3,6

ZÁKLADNÝ TEXT

A preto aj my neprestajne ďakujeme Bohu, že ste prijali Božie slovo, ktoré ste počuli od nás, nie ako ľudské slovo, ale ako Božie slovo – akým naozaj je. Ono pôsobí vo vás veriacich. (1Tes 2,13)

Spôsob, akým vnímame pôvod a povahu Biblie, má veľký vplyv na to, akú úlohu zohráva Písmo v našom osobnom živote aj v živote celej cirkvi. Náš výklad Biblie je výrazne formovaný a ovplyvňovaný naším pohľadom na proces zjavenia a inšpirácie. Ak chceme Bibliu pochopiť správne, úplne prvým krokom musí byť, že dovolíme, aby samotné Písmo určovalo spôsob, akým k nemu budeme pristupovať. Matematiku nemôžeme študovať na základe empirických metód, ktoré sme si osvojili v biológii alebo sociológii. Fyziku nemôžeme študovať s rovnakým prístupom ako dejiny. A podobne ani duchovné pravdy Písma nemôžeme skúmať a chápať ateistickými metódami, ktoré k Písmu pristupujú, akoby Boh neexistoval. Naopak, náš výklad Biblie musí vziať veľmi vážne do úvahy božsko-ludský charakter Písma. Pre správny výklad Biblie je preto potrebné, aby náš prístup k Božiemu slovu formovala predovšetkým viera, nie metodológia postavená na skepticizme a pochybnostiach.

BIBLIA AKO BOŽIE ZJAVENIE

¹⁹Aj máme pevnejšie slovo prorocké, a dobre robíte, že máte naň obrátený svoj pozor ako na sviecu, svietiacu na šerom mieste, dokiaľ by sa nerozvidnel deň, a nevzišla dennica vo vašich srdciach, ²⁰vediac najprv to, že niektoré prorocké Písma nedeje sa z vlastného rozlúštenia budúcnosti. ²¹Lebo nikdy nebolo prorocké vynesené vôľou človeka, ale Svätým Duchom súc nesení hovorili svätí Boží ľudia. (2Pet 1,19–21; Roh)

Pozorne si preštuduj text 2Pet 1,19–21. Ako Peter vyjadruje svoje presvedčenie o pôvode biblického prorockého posolstva?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Biblia nie je ako iné knihy. Podľa apoštola Petra boli proroci vedení Svätým Duchom tak, aby obsah ich posolstva pochádzal priamo od Boha. Oni sami neboli pôvodcami posolstva ani sa „nepridržali... nejakých vymyslených bájí“ (2Pet 1,16). Prorocké posolstvo Biblie má Boží pôvod, a preto je pravdivé a dôveryhodné. „Ľudia poslaní Bohom hovorili z vnuknutia Ducha Svätého“ (2Pet 1,21b). Proces zjavenia bol Božím dielom, prostredníctvom ktorého oznamoval vybraným jedincom svoju vôľu.

Priama komunikácia medzi Bohom a konkrétnym človekom je podľa Písma nepopierateľnou skutočnosťou. To je aj dôvod, prečo má Biblia mimoriadnu, božskú autoritu. Pri našom výklade Písma potrebujeme vziať do úvahy práve túto božskú zložku. Keď uznáme Boha za rozhodujúceho autora, biblické knihy môžeme príhodne nazvať „sväté Písma“ (Rim 1,2; 2Tim 3,15).

Bibliu sme dostali aj z praktického dôvodu. Písmo je totiž podľa apoštola Pavla „užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti, aby Boží človek bol dokonalý a pripravený na každé dobré dielo“ (2Tim 3,16.17).

Ak chceme do nášho života aplikovať to, čo Boh zjavil vo svojom Slove, potrebujeme na to pomoc Svätého Ducha. Podľa apoštola Petra interpretácia Bohom zjaveného Slova nie je záležitosťou našich vlastných názorov. Aby sme správne pochopili význam Písma, potrebujeme na to vedenie Svätého Ducha. Písmo hovorí: „Veru, neurobí Pán, Hospodin nič, keby nezjavil svoj zámer svojim služobníkom, prorokom“ (Amos 3,7). Keď Biblia hovorí o „zjavení“ (v najrôznejších formách), vyjadruje tým myšlienku, že niečo predtým skryté je teraz odhalené alebo odkryté, a tak sa stáva známym a zrejším. Ako ľudské bytosti potrebujeme takéto „odhalenie“ alebo zjavenie, pretože vo svojej hriechnosti sme oddelení od Boha. Ak chceme poznať Božiu vôľu, sme úplne závislí od jeho zjavenia.

- Aj napriek našej viere v božský pôvod Písma je pre nás často „ťažké“ riadiť sa ním. Ako by sa zmenilo tvoje čítanie a chápanie Biblie, keby bola iba svedectvom ľudí o tom, čo oni sami prežili s Bohom, prípadne ako to vidia zo svojho pohľadu?

APLIKÁCIA

INŠPIRÁCIA PÍSMÁ

¹⁶Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti, ¹⁷aby Boží človek bol dokonaly a pripravený na každé dobré dielo. (2Tim 3,16.17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Keďže Boh používa na zjavenie svojej vôle človeku ľudskú reč, Božie zjavenie je možné zapísať. Povedali sme si už, že Biblia vznikla tak, že Boh nám zjavil pravdu prostredníctvom diela Svätého Ducha. Ten odovzdával a zachovával Božie poslanstvo prostredníctvom vybraných ľudí. To je dôvod, prečo môžeme očakávať základný súlad jednotlivých kníh, ktorý vidieť od knihy Genezis až po knihu Zjavenie (porovnaj napríklad text 1Moj 3,14.15 a Zj 12,17).

Uvažuj o textoch 2Pet 1,21; 2Tim 3,16 a 5Moj 18,18. Čo tieto verše hovoria o inšpirácii Biblie?

Celé Písmo je inšpirované Bohom, hoci nie všetky časti sú dnes rovnako dôležité alebo aplikovateľné do nášho života (napríklad časť o hebrejských náboženských rituáloch bola inšpirovaná rovnako ako iné časti, ale na základe nášho pochopenia Písma ich dnes už nevykonávame). Učiť sa však potrebujeme z celého Písma, a to aj z tých častí, ktoré nie sú jednoduché na čítanie alebo pochopenie, alebo nie sú platné pre nás dnes.

Treba si uvedomiť aj to, že nie všetky biblické texty boli priamo alebo nadprirodzene zjavené. Boh si niekedy použil biblických autorov tak, že na verné odovzdanie Božieho poslanstva najprv podrobne skúmali minulé udalosti alebo využili už existujúce písané dokumenty (pozri napríklad Joz 10,13 a Luk 1,1–3). Napriek tomu je Bohom inšpirované celé Písmo (2Tim 3,16). To je aj dôvod, prečo Pavol tvrdí, že „všetko“, čo bolo napísané, bolo napísané na naše poučenie, „aby sme pre trpezlivosť a útechu z Písem mali nádej“ (Rim 15,4).

„Aj keď pôvodcom Biblie je podľa jej vlastného svedectva sám Boh, na stvárňovaní jej poslanstva do podoby ľudsky zrozumiteľného prejavu mali účasť rôzne obdarení ľudia. Všetky pravdy tvoria *Bohom vnuknuté písmo* (2Tim 3,16) vyjadrené ľudskou rečou.“ (GC V; VSV 9)

APLIKÁCIA

- **Mnohí biblisti dnes odmietajú božské autorstvo mnohých častí Písma. Niektorí dokonca tvrdia, že Bohom inšpirované neboli ani také dôležité časti, ako napríklad správy o stvorení, exode alebo vzkriesení. Prečo je dôležité, aby sme pri výklade Písma ani len nepootvorili dvere k takémuto uvažovaniu? Ved' napokon, čo by sa mohlo stať, keby sme začali posudzovať Božie slovo a určovať, čo z neho je Bohom inšpirované a čo nie je?**

PÍSANÉ BOŽIE SLOVO

Potom Hospodin Mojžišovi povedal: Napíš si tieto slová, lebo podľa nich som uzavrel zmluvu s tebou a s Izraelom. (2Moj 34,27)

Prečo Boh chcel od Mojžiša, aby si zapísal slová, ktoré mal povedať ľudu? V čom to bolo lepšie, ako keby slová len odrecitoval alebo iba tmočil posolstvo, ktoré mu Boh zveril?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Boh, ktorý stvoril ľudskú reč a ktorý ňou prehovárал k človeku, dal vybraným ľuďom schopnosť, aby spoľahlivým a dôveryhodným spôsobom oznamovali zjavené pravdy a inšpirované myšlienky. Netreba sa čudovať, že už veľmi skoro prikázal niektorým z nich, aby Jeho pokyny a zjavenia zaznamenali aj písomne.

Čo tieto verše hovoria o písanom zjavení?

2Moj 17,14 a 24,4

Joz 24,26

Jer 30,2

Zj 1,11.19; 21,5 a 22,18.19

Prečo Boh ľuďom prikázal, aby boli jeho zjavenia a inšpirované myšlienky zaznamenané? Jasným dôvodom môže byť predpoklad, že takto sa na ne nezabudne až tak ľahko. Písané slová Biblie sú trvalým referenčným bodom, ktorý nás vedie späť k Bohu a Jeho vôli. Písaný dokument môže byť zvyčajne zachovaný ľahšie a spoľahlivejšie než ústne posolstvo, ktoré treba znova a znova opakovať. V čase, keď ešte neexistovala možnosť zvukového záznamu, mohol konkrétny posol alebo hovorca (prorok) zasiahnuť len obmedzený počet poslucháčov. Písané Slovo však mohlo byť opakovane prepisované a neskôr tlačené, alebo dokonca šírené digitálne. Takto je prístupné obrovskému počtu ľudí naprieč rôznymi generáciami a národmi. Písané slovo tak môže zasiahnuť oveľa viac ľudí, než si osamelý prorok kdesi na blízkovýchodnej púšti vôbec dokázal predstaviť.

- **Kedy a ako si sa prvýkrát stretol s písaným Božím slovom ty? Čo ťa na tomto „stretnutí“ zaujalo? Čo pre teba znamená možnosť čítať myšlienky zaznamenané pred niekoľkými tisícročiami?**

APLIKÁCIA

SPOJITOSŤ MEDZI KRISTOM A PÍSMOM

A Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami a my sme videli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy. (Ján 1,14)

Po jeho vzkriesení si učeníci spomenuli, že to hovoril, a uverili Písmu i slovu, ktoré Ježiš povedal. (Ján 2,22)

³¹Vtedy povedal Ježiš Židom, ktorí v neho uverili: Ak vy zostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, ³²poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí. (Ján 8,31.32)

Posväť ich v pravde; tvoje slovo je pravda! (Ján 17,17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o vyššie uvedených textoch. Aké prepojenie vidíš medzi Ježišom, Božím Slovom, ktoré sa stalo telom, a písaným Božím slovom?

Existuje jasná súvislosť medzi Božím Slovom, ktoré sa stalo telom (teda Ježišom Kristom), a písaným Božím slovom (teda Bibliou). Tak ako bol Ježiš nadprirodzene počatý prostredníctvom Svätého Ducha a súčasne narodený zo ženy, aj Sväté Písmo má nadprirodzený pôvod a súčasne sú jeho autormi ľudské bytosti.

Ježiš sa stal človekom v určitom čase a na určitom mieste. Žil v jasne danom čase a na presne danom mieste. Táto skutočnosť však nijako nezmenšuje jeho božstvo, ani nerelativizuje Ježiša ako historickú osobnosť. Ježiš je jediným Vykupiteľom všetkých ľudí, ktorí kedy žili na zemi (Sk 4,12). A podobne aj písané Božie slovo vzniklo v určitom historickom čase a v určitej kultúre. A tak ako Ježiš Kristus, ani Biblia nie je časovo podmienená, to znamená, že jej platnosť nie je obmedzená na určitý čas a priestor. Jej poslanstvo je záväzné pre všetkých ľudí na celom svete.

Keď sa Boh zjavil, zostúpil na úroveň človeka. Ježišova ľudská prirodzenosť odzrkadľovala všetky slabosti človečenstva ovplyvneného štyrmi tisícročiami úpadku ľudského pokolenia. Napriek tomu bol Ježiš bez hriechu. Aj Biblia prehovára ľudskou rečou. Nie je napísaná nejakým „dokonalým nadľudským“ jazykom, ktorým nikto nehovorí a ktorý nedokáže nikto pochopiť. A hoci každý jazyk má svoje obmedzenia, Stvoriteľ človeka, ktorý stvoril aj ľudskú reč, je dokonale schopný komunikovať ľuďom svoju vôľu hodnoverným spôsobom a bez toho, aby sme sa ocitli v zmätku a pochybnostiach.

Samozrejme, žiadne porovnanie nie je dokonalé. Ježiš Kristus a Sväté písmo nie sú jedno a to isté. Biblia nie je Božím vtelením. Boh nie je knihou. Boh sa stal v Ježišovi Kristovi človekom. Bibliu prijímame s láskou, pretože uctieваме Spasiteľa, ktorý je predstavený na jej stránkach.

Biblia je jedinečným a neoddeliteľným spojením Božieho a ľudského aspektu. Veľmi jasne to vnímala aj Ellen Whiteová, keď napísala: „Biblia obsahujúca Bohom zjavené pravdy vyjadrené ľudskou rečou je teda výrazom podvojného pôsobenia – Božieho i ľudského. V istom zmysle je tu určitá podobnosť s Kristovou podvojnou prirodzenosťou – Kristus je Syn Boží i Syn človeka. O Biblii možno teda povedať to, čo o Kristovi – *slovo sa stalo telom, prebývalo medzi nami* (Ján 1,14).“ (GC 8; VSV 9)

APLIKÁCIA

- **Akú úlohu zohráva Písané Božie slovo v tvojej viere a v tvojom vzťahu k Bohu? Ako by vyzerala tvoja viera bez Biblie?**

BIBLIA CHÁPANÁ VIEROU

³Vo viere chápeme, že Božie slovo stvárnilo svet tak, že z neviditeľného povstalo viditeľné. ... ⁶Bez viery však nie je možné zapáčiť sa Bohu. Ved' kto pristupuje k Bohu, musí veriť, že Boh je a že odmeňuje tých, čo ho hľadajú. (Heb 11,3.6)

Uvažuj o vyššie uvedených veršoch. Prečo je viera taká dôležitá pre pochopenie Boha a jeho Slova? Prečo bez viery „nie je možné zapáčiť sa Bohu“?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Každý proces učenia v sebe obsahuje určitý prvok viery. Patrí sem neodmysliteľná viera dieťaťa voči rodičom, ktorá deťom umožňuje učiť sa nové veci. Patrí sem aj vzťah dôvery, ktorý pomáha dieťaťu spoznávať základné aspekty života a viery. Poznanie a pochopenie majú svoj základ vo vzťahoch založených na láske a dôvere.

Dobry hudobník dokáže zahrať určitú skladbu mimoriadnym spôsobom vtedy, keď nielen dokonale ovláda techniku hry na svoj nástroj, ale prejavuje aj lásku k hudbe a k skladateľovi. S pochopením Písma je to podobne. Ak k Biblii pristupujeme skepticky a základom nášho skúmania sú pochybnosti, nepochopíme ju správne. Ale ak k nej budeme prichádzať s láskou a dôverou, porozumieme jej posolstvu. Apoštol Pavol napísal: „Bez viery však nie je možné zapáčiť sa Bohu“ (Heb 11,6). Je preto dôležité nevnímať Bibliu len ako ľudské dielo, ale treba k nej prikróčiť s vierou a uvedomením si jej nadprirodzeného pôvodu.

Ako adventisti siedmeho dňa veľmi jasne vyjadrujeme toto chápanie nadprirodzeného pôvodu Písma v prvom vieroučnom bode našej cirkvi, ktorý hovorí: „Písmo sväté, Stará a Nová zmluva, je inšpirované Božie slovo, ktoré z podnetu Ducha Svätého oznamovali a napísali svätí, Bohom povolaní ľudia. Boh v tomto Slove zveril človekovi poznanie nevyhnutné na spasenie. Písmo sväté je najvyšším, autoritatívnym a neomylným zjavením Božej vôle. Je meradlom povahy, skúšobným kameňom skúseností, spoľahlivým zjavením učenia a vierohodným záznamom o Božích skutkoch v dejinách. (Ž 119,105; Prísl 30,5,6; Iz 8,20; Ján 17,17; 1Tes 2,13; 2Tim 3,16.17; Heb 4,12; 2Pet 1,20.21)“

■ Aké dôvody máme pre svoju vieru a prečo je nevyhnutná pre správne pochopenie právd Písma? Čo robiť, aby naša viera v Božie slovo nebola „slepá“ alebo naivná?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Hoci Biblia je nevyhnutnou súčasťou našej viery, sama osebe by nemala žiadny skutočný duchovný význam, keby Svätý Duch nepôsobil pri našom štúdiu Písma na naše srdcia a mysle.

„Keďže Boh vo svojom Slove zjavuje ľuďom cestu vedúcu k spásu, Písmo sväté treba prijímať ako autoritatívne, neomylné zjavenie Božej vôle, a teda ako kritérium viery a skúšobný kameň skúsenosti. ... Skutočnosť, že Boh zjavil ľuďom svoju vôľu prostredníctvom svojho Slova, ešte neznamená, že stála prítomnosť a pomoc Ducha Svätého je už zbytočná. Naopak, náš Spasiteľ slúbil, že Duch Svätý bude jeho služobníkom objasňovať Božie slovo, vysvetľovať jeho učenie a ukazovať, ako majú podľa neho žiť. Pretože Bibliu inšpiroval Boh, nie je možné, aby učenie Ducha Svätého odporovalo tomu, čo učí Božie slovo.“ (GC 9; VSV 10)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo nám Boh zjavil samého seba a svoju vôľu? Prečo potrebujeme zjavenie od Boha?
2. Ako sa nám Boh zjavuje? Boh využíva rôzne spôsoby, aby nám o sebe niečo zjavil. Vo všeobecnej rovine to robí prostredníctvom prírody, ale špecifické zjavenia prichádzajú prostredníctvom snov (Dan 7,1), videní (1Moj 15,1), znamení (1Kráľ 18,24.38) a prostredníctvom svojho Syna Ježiša Krista (Heb 1,1.2). Zjavil sa ti Boh osobne? Podel sa o svoju skúsenosť.
3. Niektorí teológovia odmietajú mnohé nauky Písma s argumentom, že ide o mýty. Učenie o stvorení, o skutočnej existencii Adama a Evy, o vyjdení z Egypta alebo príbeh Daniela – to sú len niektoré starozmluvné príklady toho, čo títo ľudia odmietajú ako vymyslené príbehy, ktoré mali priniesť len akési duchovné naučenie, ale v skutočnosti sa nikdy nestali. K takýmto záverom sa dostaneme vtedy, keď začneme posudzovať Božie slovo. Prečo je takýto prístup k Písmu nebezpečný?
4. V Biblii zjavil Boh svoju vôľu mocným spôsobom. Boh zároveň túži, aby sme pomáhali šíriť jeho vôľu a dobrú správu o spasení prostredníctvom Ježiša Krista. Akého Boha môžu ľudia vidieť v tvojom živote?

POHLÁD JEŽIŠA A APOŠTOLOV NA BIBLIU

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mat 4,1–11; Mat 22,37–40; Luk 24,13–35.44.45; Luk 4,25–27; Sk 4,24–26

ZÁKLADNÝ TEXT

On mu však odpovedal: Je napísané: Človek bude žiť nielen z chleba, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst. (Mat 4,4)

Je nešťastím, že v našej postmodernej dobe bola Biblia nanovo vykladaná takým spôsobom, ktorý spochybňuje inšpiráciu aj autoritu Písma. Bibliu dnes mnohí vnímajú len ako myšlienky ľudí, ktorí žili v relatívne zaostalých spoločnostiach, a preto nemohli rozumieť svetu tak, ako mu dnes rozumieme my. Takýto pohľad na Písmo zároveň znevážil, alebo dokonca úplne prestal brať do úvahy nadprirodzený prvok, a tak z Biblie urobil text, ktorý už viac nie je vyjadrením Božieho pohľadu na človeka; stal sa len vyjadrením názoru človeka na Boha. Výsledkom je, že pre mnohých dnes, v čase darvinovského uvažovania a modernej filozofie, je Biblia úplne bezvýznamným textom.

Takýto prístup k Písmu však ako adventisti odmietame. Keď totiž čítame a študujeme Novú zmluvu, poznávame inšpirovaný spôsob pohľadu na to, ako Ježiš aj apoštoli vnímali Starú zmluvu, čo bola jediná „Biblia“, ktorú mali. Aký postoj mali k ľuďom, miestam a udalostiam, o ktorých hovorí Písmo? Z čoho vychádzali a akým spôsobom vykladali text Písma? Sústreďme sa v tejto lekcii na ich pohľad na Písmo, ktorý je v kontraste s neinšpirovaným pohľadom na Bibliu vedúcim k pochybnostiam o Božom slove.

JE NAPÍSANÉ

²Ježiš sa postil štyridsať dní a štyridsať nocí, až napokon celkom vyhladol. ³Prišiel k nemu pokúšiteľ a povedal: Ak si Boží Syn, rozkáž, aby sa z týchto kameňov stali chleby. ⁴On mu však odpovedal: Je napísané: Človek bude žiť nielen z chleba, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst. ⁵Diabol ho potom vzal do svätého mesta, postavil ho na chrámovej cimburie ⁶a povedal mu: Ak si Boží Syn, vrhni sa dolu. Ved' je napísané: Svojim anjelom prikáže o tebe, a vezmú ťa na ruky, aby si si neudrel nohu o kameň. ⁷Ježiš mu odpovedal: Napísané je však aj: Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha. ⁸Nato ho diabol vzal na veľmi vysoký vrch, ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu ⁹a povedal mu: Toto všetko ti dám, ak padneš predom mnou a budeš sa mi klaňať. ¹⁰Vtedy mu Ježiš odpovedal: Odíď, satan! Lebo je napísané: Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť. ¹¹Tu ho diabol opustil a vtom prišli anjeli, ktorí mu posluhovali. (Mat 4,1–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Na začiatku Ježišovej verejnej služby bol krst, ktorým ho pokrstil Ján. Hneď potom Duch zaviedol Ježiša na púšť, kde sa postil štyridsať dní. Na konci tohto obdobia, keď bol Ježiš ako človek pôstom zoslabnutý, prišiel ho pokúšať satan.

Uvažuj o texte Mat 4,1–11. Ako sa Ježiš bránil proti satanovým pokúšaniam? Čo sa z tohto záznamu môžeme naučiť o Písme?

Keď sa satan snažil pri svojom útoku využiť Ježišovo oslabenie hladom a jeho závislosť od Otca, Ježiš reagoval: „Je napísané: Človek bude žiť nielen z chleba, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst“ (Mat 4,4). Kristus poukazuje na živé Slovo a jeho Boží pôvod a základ. Týmto spôsobom potvrdzuje autoritu Písma. Keď sa satan pokúšal zvieŕť Ježiša mocou kráľovstiev a dosiahnutím dobrej veci (získanie sveta, ktorý Ježiš prišiel oslobodiť) skratkou, Ježiš mu odpovedal: „Je napísané: Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť“ (Mat 4,10; pozri aj Luk 4,8). Kristus nám pripomína, že skutočné uctievanie sa sústreďuje len a len na Boha a spočíva v podriadení sa jeho Slovu. A napokon, pri pokúšaní v súvislosti s trúfalosťou a nezávislosťou od Boha Ježiš satanovi hovorí: „Napísané je však aj: Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha“ (Mat 4,7; pozri aj Luk 4,12).

Vo všetkých troch pokúšeniach Ježiš odpovedá slovami: „Je napísané...“ Ježiš sa teda odvoláva len a len na Božie slovo. Nič iné nepotrebuje, aby odrazil satanove útoky a zvody. To by malo byť mocným poučením a povzbudením aj pre nás: Len a jedine Biblia je konečným kritériom a základom našej viery.

Áno, Ježiš založil svoju obranu voči útokom protivníka na Biblii. Ježiš je Boh, ale pri svojej obrane voči satanovi sa podriadil výhradne moci a autorite Božieho slova. Nejde o vyjadrenie vlastného názoru, nejde o zložitú argumentáciu, nejde o osobné nepriateľstvo – všetko vychádza z jednoduchých a zároveň hlbokých a mocných slov Písma. Pre Krista malo práve Písmo tú najväčšiu autoritu a moc. Takýmto spôsobom bola Ježišova služba od úplného začiatku postavená na základe Písma a aj v ďalšom jej priebehu sa ukázalo, že Ježiš buduje na dôveryhodnosti Písma.

APLIKÁCIA ■ Ako sa môžeme naučiť byť závislí od Božieho slova a brať ho vážne tak, ako to robil Ježiš?

JEŽIŠ A JEHO ZÁKON

¹⁷Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov. Neprišiel som zrušiť, ale naplniť. ¹⁸Amen, hovorím vám: Pokiaľ nepominie nebo a zem, nepominie ani najmenšie písmenko, ani jediná čiarka zo zákona, kým sa všetko nestane. ¹⁹Kto by teda zrušil čo len jedno z týchto najmenších prikázaní a učil by tak ľudí, bude označený za najmenšieho v nebeskom kráľovstve. Kto ich však bude zachovávať a učiť, bude označený za veľkého v nebeskom kráľovstve. ²⁰Hovorím vám, že nikdy nevojdete do nebeského kráľovstva, ak vaša spravodlivosť neprevýši spravodlivosť zákonníkov a farizejov. (Mat 5,17–20)

Uvažuj o textoch Mat 5,17–20; Mat 22,29 a Mat 23,2.3. Čo v uvedených veršoch zdôrazňuje?

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Ježiš viedol svojich učeníkov k tomu, aby poslúchali Božie slovo a Boží zákon. Nikde sa nestretávame ani s najmenším náznakom toho, že by spochybňoval autoritu alebo dôležitosť Písma. Naopak, neustále sa na Písmo odvolával ako na zdroj božskej autority. A saducejom povedal: „Blúdite, lebo nepoznáte Písma ani Božiu moc“ (Mat 22,29). Ježiš poukazoval na to, že rozumové poznanie Písma a jeho učenia nestačia nielen na poznanie pravdy, ale ani na poznanie Hospodina, ktorý sám je touto pravdou.

Čo sa z textu Mat 22,37–40 dozvedáme o Ježišom pohľade na Mojžišov zákon?

Vo svojich slovách adresovaných zákonníkom Ježiš sumarizuje Desatoro, ktoré Mojžiš prijal od Hospodina takmer tisíc päťsto rokov predtým. Je dôležité pochopiť, aký dôraz Ježiš kladie na zákon zjavený v Starej zmluve a ako ho vyzdvihuje. Mnohí kresťania tento text pochopili nesprávne a prišli k mylnému záveru, že Ježiš tu prináša akýsi nový (iný) zákon a že zákon Starej zmluvy je nahradený evanjeliom Novej zmluvy. Skutočnosť je však taká, že základ Ježišovho učenia tvorí práve zákon Starej zmluvy. Kristus len podrobnejšie odhalil a zjavil podstatu a obsah zákona, aby zdôraznil, že „na týchto dvoch prikázaniach“ (ktoré sú v jeho podaní zhrnutím Desatora v zmysle zamerania sa na vzťah človeka k Bohu a na vzťah človeka k človeku), „spočíva celý zákon i proroci“ (Mat 22,40). Ježiš pozdvihol celú Starú zmluvu, pretože hovorí o „zákone a prorokoch“, čo je len skratka na označenie zákona, prorokov a spisov – teda toho, čo dnes poznáme ako Starú zmluvu.

„On [Kristus] sa odvolával na Písmo ako na nespochybniteľnú autoritu a máme to robiť aj my. Písmo sväté treba predstavovať ako slovo večného Boha, ako zvrchovaného rozhodcu vo všetkých sporných otázkach a ako základ každého vieroučného výroku.“ (COL 39.40; KP 21)

- Aké (ak vôbec nejaké) iné autority (rodinné, filozofické, kultúrne) vo svojom živote uznávaš? Ako by si reagoval, keby ich postoje a názory boli v rozpore s posolstvom Biblie?

APLIKÁCIA

JEŽIŠ A CELÉ PÍSMO

²⁵Ježiš im povedal: Vy nechápaví a ťarbaví srdcom uveriť všetko, čo hovoria proroci! ²⁶Či nemusel Kristus toto všetko pretrpieť a tak vojsť do svojej slávy? ²⁷A počnúc Mojžišom cez všetkých prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo. ... ³⁰Keď sedel s nimi pri stole, vzal chlieb, dobrorečil, lámal a podával im. ³¹Vtom sa im otvorili oči a spoznali ho. Ale on im zmizol. ³²Tu si povedali: Či neherele naše srdce, keď sa s nami cestou rozprával a vysvetľoval nám Písma? (Luk 25–32)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Uvažuj o veršoch Luk 24,13–35.44.45. Ako Ježiš používal Písmo na vyučovanie učeníkov o poslanstve evanjelia?

Po Kristovej smrti boli jeho nasledovníci zmätení a naplnení pochybnosťami. Ako sa niečo také mohlo stať? Čo to všetko znamená? V 24. kapitole Evanjelia podľa Lukáša sledujeme, ako sa Ježiš dvakrát zjavil učeníkom – najprv dvom z nich na ceste do dediny zvanej Emauzy a neskôr aj ostatným. Pri dvoch odlišných príležitostiach Ježiš opakovane vysvetľuje, ako sa naplnili prorocktva Písma. Najprv hovorí dvom učeníkom: „A počnúc Mojžišom cez všetkých prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo“ (Luk 24,27).

Neskôr povedal ostatným učeníkom: „Toto sú moje slová... Musí sa vyplniť všetko, čo je o mne napísané v Mojžišovom zákone, Prorokoch a Žalmoch.“ Ježiš im potom „otvoril myseľ, aby chápali Písma“ (Luk 24,44.45)

Všimnime si, že Ježiš ukazuje argumenty „z celého Písma“ (Luk 24,27). Pri druhej príležitosti to zdôrazňuje, keď hovorí o „Mojžišovom zákone, Prorokoch a Žalmoch“ (Luk 24,44). Takýmto postojom jasne potvrdzuje, že On, Ježiš, Slovo, ktoré sa stalo telom (Ján 1,1–3.14), závisí od autority Písma, aby mohol ukázať, čo všetko bolo už pred stáročiami predpovedané o jeho smrti a vzkriesení. Tým, že sa Ježiš odvoláva na celé Písmo, dáva svojim učeníkom dôležitý príklad. Keď pôjdu do celého sveta a budú hlásať dobrú správu, aj oni majú vykladať celé Písmo a prinášať porozumenie a moc tým, ktorí sa obrátia.

Všimnime si, že Ježiš vtedy povedal svojim učeníkom (a jeho slová zaznievajú dnes aj pre nás): „Daná mi je všetka moc na nebi aj na zemi“ (Mat 28,18). Táto autorita je zároveň spojená s autoritou Otca a Svätého Ducha. Ježiš totiž učeníkom hovorí: „Chodte teda a získavajte mi učeníkov vo všetkých národoch a krstite ich v mene Otca i Syna i Svätého Ducha“ (Mat 28,19). A potom prichádza kľúčová pasáž súvisiaca s naším štúdiom – „naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal“ (Mat 28,20). Čo Ježiš učil svojich nasledovníkov a čo im (a nám) prikázal? Ježišovo učenie je založené na „celom Písme“. Jeho príchod vychádza z prorockej autority Slova. A Ježišovo podriadenie sa Otcovi je naplnením prorociev Písma.

- APLIKÁCIA**
- Prečo by sme aj my mali prijímať „celé Písmo“, tak ako to robil Ježiš?
  - Aký význam má pre teba čítanie Starej zmluvy? Ako sa ti darí rozpoznávať v nej poslanstvo evanjelia?

JEŽIŠ A HISTORICKÁ SPOĽAHLIVOSŤ PÍSMÁ

⁴Odpovedal im: Či ste nečítali, že od počiatku ich Stvoriteľ stvoril ako muža a ženu? ⁵A ďalej hovoril: Preto opustí človek otca a matku a pripojí sa k svojej manželke a budú dvaja jedno telo. (Mat 19,4.5)

³On im však povedal: Nečítali ste, čo urobil Dávid, keď bol hladný aj so svojou družinou? ⁴Ako vošiel do Božieho domu a ako jedli posvätné chleby, ktoré nesmel jesť ani on, ani tí, čo boli s ním, iba sami kňazi? (Mat 12,3.4)

Ježiš ukazoval, že Biblia je Božím slovom v tom zmysle, že to, čo hovorí Biblia, je zhodné s tým, čo hovorí Boh. Pôvod Písma vychádza z Boha, a preto je nositeľom konečnej autority v každej oblasti života. Boh konal v priebehu dejín tak, aby ľudstvu zjavoval svoju vôľu prostredníctvom Písma.

V texte Matúš 19,4.5 Ježiš napríklad odkazuje na slová, ktoré zaznamenal Mojžiš. Ježiš však túto stať vysvetľuje nasledovne: „Od počiatku ich Stvoriteľ stvoril ako muža a ženu... Preto opustí človek otca a matku...“ Namiesto toho, aby Ježiš povedal, že danú skutočnosť „hovorí Písmo“, Kristus odkazuje na „Stvoriteľa“, ktorý „hovoril“ daný príkaz už pri stvorení. Ježiš teda tieto konkrétne slová z knihy Genézis pripisuje priamo Stvoriteľovi. Boh je tu považovaný za autora daného výroku, aj keď ho zapísal Mojžiš.

Prečítaj si nasledovné texty. Ako Ježiš vnímal historické postavy a udalosti, o ktorých hovorí Písmo?

Mat 12,3.4

Mar 10,6–8

Luk 4,25

Luk 11,51

Mat 24,37–39

Ježiš dôsledne pristupuje k starozmluvným osobám, miestam a udalostiam ako k historickým faktom, nie ako k nevýznamným mýtom s duchovným poslanstvom. Odkazuje na texty v 1. Mojžišovej 1 a 2 a na Ábela v 1. Mojžišovej 4. O Dávidovi, ktorý jedol posvätné chleby, a o činoch Eliáša hovorí ako o historicky hodnoverných faktoch. Opakovane hovorí o utrpení dávnych prorokov (Mat 5,12; 13,57; 23,34–36 a Mar 6,4). Vo svojej výstrahe sa odvoláva aj na dni Noacha: „Ako totiž v dňoch pred potopou ľudia jedli a pili, ženili sa a vydávali až do toho dňa, keď Noach vošiel do korábu, a nič nebadali, až prišla potopa a zmietla všetkých, tak bude aj pri príchode Syna človeka“ (Mat 24,38.39). Všetko, čo Ježiš hovorí o tomto čine Božieho súdu, ukazuje, že ho vníma ako ozajstnú dejinnú udalosť.

- **Samotný Ježiš hovorí o uvedených ľuďoch ako o historických postavách, ktoré skutočne existovali. Čo sa z toho môžeme naučiť o moci satanových zvodov, pre ktoré dnes mnohí ľudia – vrátane tých, čo sa považujú za kresťanov –, často odmietajú existenciu biblických postáv? Ako by našu vieru ovplyvnilo, keby mnohé z biblických príbehov mali len silné morálne poučenie, ale nešlo by o reálne udalosti?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

APOŠTOLI A PÍSMO

Pretože v ňom sa zjavuje Božia spravodlivosť z viery pre vieru, ako je napísané: Ten, čo je z viery spravodlivý, bude žiť. (Rim 1,17)

9Čo teda? Máme azda nejakú prednosť? Vôbec nie. Ved' práve sme obvinili Židov aj Grékov, že všetci sú pod hriechom, 10ako je napísané: Nieto spravodlivého, niet ani jedného, 11niet rozumného, niet nikoho, kto by hľadal Boha. (Rim 3,9–11)

OSOBNÉ ŠTUDIUM

Novozákonní autori pristupujú k Písmu rovnakým spôsobom ako Ježiš. Vo veci učenia, morálnych zásad a naplnených prorociev je pre nich Stará zmluva autoritatívnym Božím slovom. Nič z toho, čo autori Novej zmluvy hovoria alebo robia, nenaznačuje, že by spochybňovali autoritu alebo dôveryhodnosť akejkoľvek časti Písma.

Uvažuj o týchto textoch. Ako podľa nich apoštoli chápali autoritu Božieho slova?

Sk 4,24–26

Sk 13,32–35

Rim 9,17

Gal 3,8

Všimnime si, že v uvedených veršoch je veľmi tesná súvislosť medzi Písmom a hlasom samotného Boha. V Skutkoch 4 vidíme, že Peter a Ján krátko predtým, ako boli naplnení Svätým Duchom, oslavujú Boha za záchranu. Vo svojej oslave pozdvihujú svoj hlas a vyznávajú, že Boh je Stvoriteľ a že hovoril prostredníctvom svojho služobníka Dávida. To znamená, že Dávidove slová sú Božimi slovami. V Skutkoch 13,32–36 apoštol Pavol opäť cituje kráľa Dávida. Dávidove slová však pripisuje Bohu, keďže Boh je ten, kto zasľúbil aj naplnil svoje slová: „Prísľúbenie, ktoré dostali naši otcovia, Boh splnil nám, ich deťom, keď vzkriesil Ježiša, ako je napísané v druhom žalme... Splním vám sväté a verné prisľuby dané Dávidovi“ (Sk 13,32–34).

V Rimanom 9,17 by sme očakávali, že podmetom (subjektom) bude Boh, ale Pavol použiva výraz „Písmo“, keď hovorí: „Lebo Písmo hovorí faraónovi...“ Dané vyjadrenie v skutočnosti znamená: „Lebo Boh hovorí faraónovi.“ V Galatanom 3,8 je opäť podmetom „Písmo“ a je použité namiesto slova „Boh“. Tým je vyjadrené, ako je Božie slovo prepojené so samotným Bohom.

Všetci novozmluvní autori považujú Starú zmluvu za Božie slovo. V Novej zmluve sa nachádzajú stovky citátov zo Starej zmluvy. Jeden teológ uvádza 2688 konkrétnych odkazov na Starú zmluvu – 400 z Izaiáša, 370 zo Žalmov, 220 z 2. Mojžišovej a tak ďalej. Keby sme k tomuto zoznamu pridali aj rôzne zmienky, názňaky a motívy, takýto register by bol oveľa väčší. V novozmluvných textoch sa nachádza množstvo odkazov na starozmluvné prorocvá, ktoré autori často uvádzajú slovami: „Je napísané...“ (pozri napríklad Mat 2,5; Mar 1,2; 7,6; Luk 2,23; 3,4; Rim 3,4; 8,36; 9,33; 1Kor 1,19; Gal 4,27; 1Pet 1,16). Uvedené skutočnosti ukazujú, že texty Starej zmluvy tvoria základ, na ktorom stojí učenie Ježiša a apoštolov.

APLIKÁCIA

- Čo môžeš na základe dnešného štúdia povedať o nebezpečenstve každého konania a úsilia, ktoré znižuje dôveryhodnosť a autoritu Písma?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prečítaj si kapitoly „Ježišovo detstvo“ (DA 68–74; TV 39–44) a „Pokušenie“ (DA 114–123; TV 69–76) z knihy *Túžba vekov* (kapitoly „Ježišovo detstvo“ s. 40–44 a „Zápas na púšti“ s. 69–76 v knihe *Cesta lásky*).

„Ľudia sa považujú za múdrejších, než je slovo Boha, múdrejších než samotný Boh. Namiesto toho, aby sa pevne postavili na nepohybný základ a všetko podrobili skúške Božím slovom, posudzujú Slovo len na základe svojich vlastných vedeckých myšlienok a názorov. Ak Písmo nie je v súlade s ich vedeckými predstavami, zavrhnú ho ako nedôveryhodné.“ (ST 27. 3. 1884, str. 1)

„Tí, čo sa najlepšie oboznámili s múdrosťou a so zámermi Boha zjavenými v Jeho slove, stali sa duševne silnými mužmi a ženami. Zároveň sa môžu stať užitočnými spolupracovníkmi veľkého Učiteľa, Ježiša Krista. ... Kristus dal svojmu ľudu slová pravdy. Všetci sú povolaní, aby sa stali súčasťou zvestovania týchto slov svetu. ... Bez poznania pravdy obsiahnutej v Slove nie je možné posvätenie. Preto je také dôležité, aby ho všetci poznali.“ (FE 432)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Keď Ježiš, pisatelia evanjelií a apoštol Pavol pristupovali k Starej zmluve ako k Božiemu slovu, prečo by sme mali vnímať mnohé súčasné pohľady na Písmo ako nesprávne? Prečo nesmieme podľahnúť argumentom spochybňujúcim Písmo, nech by ich hlásal ktokoľvek?
2. Na tomto mieste uvádzame niekoľko skutočností, ktoré ilustrujú, kam sa až niektorí moderní bádatelia dostali vo svojom skepticizme. Odmietajú doslovné šesťdňové stvorenie a prijímajú miliardy rokov trvajúcu evolúciu. Odmietajú bezhriešnosť Adama a Evy v hriechom nenarušenom svete. Mnohí odmietajú príbeh vyjdenia z Egypta. Odmietajú nielen Ježišove zázraky, ale aj jeho vzkriesenie v tele. Veľa z nich odmieta myšlienku, že by proroctvá skutočne mohli predpovedať budúcnosť vzdialenú storočia alebo dokonca tisícročia. Ako tieto príklady ukazujú, čo sa stane, keď ľudia začnú spochybňovať Písmo? Ako by sa dalo týmto ľuďom pomôcť, aby mohli pochopiť číru pravdu?
3. V súvislosti s aplikačnou otázkou z časti na utorok sa zdieľajte o tom, ako rozumiete tvrdeniu, že inšpirované je celé Písmo – dokonca aj časti, ktoré hovoria o naplnených požiadavkách zákona, ktoré dnes už pre nás nie sú nevyhnutné?

Týždeň od 19. do 25. apríla 2020

BIBLIA AKO AUTORITATÍVNY ZDROJ NAŠEJ TEOLÓGIE

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mar 7,1–13; Rim 2,4; 1Ján 2,15–17; 2Kor 10,5,6; Ján 5,46,47; Ján 7,38

ZÁKLADNÝ TEXT

K náuke a ku svedectvu! Ak nebudú hovoriť takto, budú ako tí, pre ktorých niet svitania. (Izaiáš 8,20 RKC)

Neexistuje kresťanská cirkev, ktorá by na podporu svojej vierouky nepoužívala Bibliu. Zároveň však platí, že autorita a úloha Písma v teológii nie sú vo všetkých cirkvách rovnaké. Písmo má v jednotlivých kresťanských spoločnostiach veľmi rôznorodé postavenie a funkcie. Ide o širokú otázku a budeme sa jej venovať tak, že preskúmame rôzne zdroje, ktoré ovplyvňujú náš výklad Písma. Patrí medzi ne tradícia, skúsenosť, kultúra, spôsob uvažovania a samotná Biblia.

Tieto zdroje zohrávajú významnú úlohu v každej vierouke a v každej cirkvi. Každý z nás je súčasťou nejakej tradície a kultúry, ktoré nás ovplyvňujú. Každý z nás má skúsenosť, ktorá formuje jeho uvažovanie a pôsobí na jeho schopnosť premýšľať. Každý má svoj spôsob myslenia a posudzovania okolností a dejov okolo nás. A každý z nás číta Písmo a využíva ho na pochopenie Boha a jeho vôle.

Ktorý z uvedených zdrojov (alebo ich kombinácia) má pre nás konečnú autoritu pri našom výklade Písma? Ako sa tieto zdroje navzájom ovplyvňujú? Uprednostnenie jedného alebo viacerých zdrojov výkladu vedie k rôznym dôrazom a výsledkom a v konečnom dôsledku určuje smer celej našej teológie.

TRADÍCIA

⁶On [Ježiš] im odpovedal: Veru, výstižné proroctvo o vás pokrytcoch vyslovil Izaiáš, ako je napísané: Tento ľud ma ctí perami, ale jeho srdce je od mňa ďaleko. ⁷Zbytočne ma však uctievať, lebo ľudské príkazy podávajú ako náuku. ⁸Opuštali ste Božie prikázanie a pridržate sa ľudského podania. ⁹A dodal: Šikovne rušíte Božie prikázanie, aby ste zachovávali svoju tradíciu. (Mar 7,6–9)

¹Napodobňujte ma, ako ja napodobňujem Krista! ²Chválim vás teda, že vo všetkom na mňa pamätáte a držíte sa tradície, ako som vám ju odovzdal. (1Kor 11,1.2)

Tradícia ako súhrn ustálených názorov a myšlienok prenášaných z generácie na generáciu nemusí byť sama osebe zlá. Do nášho každodenného života môže prinášať usporiadanosť a pocit istoty, že všetko ide vo vychodených (osvedčených) koľajach. Tradícia nám pomáha zostávať v spojení s našimi koreňmi a je aj neoddeliteľnou súčasťou náboženstva. V súvislosti s tradíciou však existujú niektoré významné nebezpečenstvá.

Uvažuj o texte Marek 7,1–13. Ako Ježiš reaguje na niektoré ľudské tradície svojej doby? Čo sa z toho môžeme naučiť pre dnešok?

Ježiš podrobuje kritike časť tej tradície, ktorú v hebrejskom spoločenstve veľmi starostlivo odovzdávali učitelia svojim žiakom. V prvom storočí bola táto tradícia na úrovni Písma. Jednou z jej charakteristík bolo, že v priebehu času zahŕňala čoraz viac detailov a aspektov, ktoré pôvodne neboli súčasťou Božieho slova ani plánu. Hoci tieto ľudské tradície presadzovali vážení „starší“ (pozri Mar 7,3.5; Roh), ktorí boli náboženskými vodcami židovského spoločenstva, nedosahovali úroveň Božích prikázaní. Mali však nepriaznivý vplyv na život celého spoločenstva. Ježiš za to kritizoval učiteľov zákona: „Takto tradíciou, ktorú odovzdávate ďalej, rušíte Božie slovo“ (Mar 7,13).

Ako sa dá rozlíšiť medzi poslanstvom Božieho slova a učením ľudskej tradície? Uvažuj o tom v kontexte veršov 1Kor 11,2 a 2Tes 3,6. Prečo je dôležité vedieť rozpoznať tento rozdiel?

Živé Božie slovo v nás prebúdzá úctu a vernosť voči Písmu. Táto oddanosť vedie k vzniku určitej formy tradície. Naša vernosť však vždy musí vychádzať zo vzťahu k živému Bohu, ktorý zjavil svoju vôľu v písanom Slove. Biblia má preto jedinečné postavenie, ktoré presahuje všetky ľudské tradície. Biblia stojí nad všetkými tradíciami, a to aj nad tými opodstatnenými a správnymi. Tradície, ktoré vychádzajú z našej skúsenosti s Bohom a jeho Slovom, musia byť vždy znova preskúmané vo svetle Božieho slova.

- Čo z toho, čo robíme ako cirkev, by mohlo byť označené nálepkou „tradícia“? Prečo je dôležité vždy znova si uvedomiť, že ide o tradíciu, nie o biblické učenie? V čom je pre nás takáto „tradícia“ prínosom, a na čo si, naopak, musíme dávať pozor?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

SKÚSEŇ

⁴Alebo opovrhuješ bohatstvom jeho dobroty, trpezlivosti a zhovievavosti a nevieš, že Božia dobrota ťa vedie k pokániu? ⁵V zatvrdnutosti svojho nekajúceho srdca si zhromažďuješ hnev na deň hnevu a zjavenia Božieho spravodlivého súdu. (Rim 2,4,5)

⁴Ale keď sa zjavila dobrotivosť nášho Spasiteľa, Boha, a jeho láska k ľuďom, ⁵zachránil nás nie pre skutky spravodlivosti, ktoré sme urobili my, ale podľa svojho milosrdenstva, kúpeľom znovuzrodenia a obnovy v Duchu Svätom, ⁶ktorého na nás štedro vyliat skrze Ježiša Krista, nášho Spasiteľa, ⁷aby sme sa ospravedlnení jeho milosťou stali dedičmi podľa nádeje večného života. (Tít 3,4–7)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Preštuduj si texty Rimanom 2,4,5 a Títovi 3,4–7. Ako zakúšame Božiu dobrotu, trpezlivosť, zhovievavosť, dobrotivosť a lásku? Prečo je dôležité, aby naša viera bola nielen teoretickou a racionálnou vedomosťou, ale aj niečím, čo vo svojom živote prežívame prakticky? Ako sa môže naša skúsenosť dostať do konfliktu s Bibliou, alebo dokonca zviest našu vieru na nesprávnu cestu?

Skúsenosť je súčasťou našej ľudskej existencie. Má veľmi silný vplyv na naše myšlienky a pocity. Boh nás utvoril takým spôsobom, že náš vzťah k jeho stvoreniu, a dokonca k Bohu samotnému, je veľmi úzko prepojený a formovaný našou skúsenosťou.

Je Božou túžbou, aby sme zakúšali krásu vzťahov, hudby, výtvarného umenia a zázrakov stvorenia. Zároveň chce, aby bol náš život naplnený radosťou z jeho spasenia a z moci zaslúbení jeho Slova. Naša viera a naše vierovyznanie sú oveľa viac než poslušnosť vierouke a robenie správnych rozhodnutí. Naša skúsenosť výrazne formuje naše vnímanie Boha aj naše chápanie jeho Slova. Zároveň si však pri poznávaní Božej vôle potrebujeme jasne uvedomovať obmedzenia a vplyvy našej skúsenosti.

Aká výstraha sa nachádza v texte 2Kor 11,1–3? Čo tieto verše hovoria o tom, že sa nemôžeme spoliehať len na vlastnú skúsenosť?

Ak skúsenosť nemá v našej viere jasne vymedzené miesto, môže byť zavádzajúca. Skúsenosť musí byť nielen poučená a formovaná Písmom, ale aj vykladaná Písmom. Niekedy môžeme túžiť prežívať niečo, čo ale nie je v súlade s Božím slovom a Božou vôľou. Potrebujeme sa naučiť dôverovať Božiemu slovu viac než našim túžbam a skúsenostiam. Musíme si dávať pozor, aby naša skúsenosť – a jej chápanie – boli v súlade s Božím slovom a neprotirečili jasnému učeniu Písma.

APLIKÁCIA

■ Ak je súčasťou viery láska k Bohu a láska k druhým ľuďom (pozri Mar 12,28–31) hlavným prikázaním, potom je jej dôležitou súčasťou práve naša skúsenosť a naše prežívanie. Prečo je však zároveň dôležité, aby sme osobnú skúsenosť *vždy* overovali Božím slovom?

KULTÚRA

¹⁵Nemilujte svet, ani to, čo je vo svete. Ak niekto miluje svet, nie je v ňom Otcova láska. ¹⁶Ved' nič z toho, čo je vo svete – žiadostivosť tela, žiadostivosť očí a vystatovanie sa blahobytom –, nie je z Otca, ale zo sveta. ¹⁷A svet sa pomíňa aj so svojou žiadostivosťou. Kto však plní Božiu vôľu, zostáva naveky. (1Ján 2,15–17)

Všetci sme súčasťou nejakej kultúry (alebo kultúr). Či sa nám to páči alebo nie, každého z nás formuje a ovplyvňuje nejaká kultúra. Stačí sa napríklad zamyslieť nad tým, ako výrazne je príbeh Izraelitov v Starej zmluve poznačený vplyvom rôznych kultúr okolitých národov. Prečo by sme si mali myslieť, že sme dnes iní alebo lepší?

Aj Božie slovo vzniklo v špecifickej kultúre, hoci nie je obmedzené na konkrétnu kultúru. Rôzne kultúrne a spoločenské faktory síce nevyhnutne ovplyvňujú naše pochopenie Biblie, ale nesmieme stratiť zo zreteľa, že Biblia presahuje kultúrne kategórie vychádzajúce z príslušnosti k rôznym etnikám, kráľovstvám a sociálnym skupinám. To je aj dôvod, prečo Biblia stojí nad kultúrou a je schopná meniť a naprávať hriechne prvky, ktoré sú súčasťou každej kultúry.

Ako rozumieš Jánovým slovám (1Ján 2,15–17), že by sme nemali milovať „to, čo je vo svete“? Znamená to, že by sme mali mať k neveriacim ľuďom rezervovaný, alebo dokonca negatívny vzťah? Ako môžeme žiť na svete a zároveň neuvažovať „svetsky“?

Kultúra, podobne ako akýkoľvek iný aspekt Božieho stvorenia, je ovplyvnená hriechom. Z toho vyplýva, že aj ona je podrobená Božiemu súdu. Áno, niektoré stránky našej kultúry síce môžu byť v harmónii s našim vierovyznaním, ale vždy by sme mali byť schopní vidieť rozdiel medzi kultúrou a vierou. V ideálnom prípade by biblická viera mala byť schopná – ak je to potrebné – spochybniť existujúcu kultúru a vytvoriť protiváhu, ktorá je verná Božiemu slovu. Ak totiž nie sme zakorenení v niečom, čo nás presahuje, čoskoro sa poddáme tomu, čo nás ovplyvňuje.

Ellen Whiteová k tejto téme hovorí: „Kristovi nasledovníci majú byť svojimi zásadami a záujmami oddelení od sveta, sami sa však od neho nemajú izolovať. Spasiteľ sa neustále stýkal s ľuďmi, nie aby ich povzbudzoval v niečom, čo nebolo v súlade s Božou vôľou, ale aby ich pozdvihol a zušľachtoval.“ (Counsel to Parents, Teachers, and Students Regarding Christian Education /CT/, str. 323)

■ **Ktoré aspekty vašej kultúry sú v úplnom rozpore s kresťanskou vierou? Ako sa voči nim staviate a čo robíte preto, aby nezničili vašu vieru?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

SPÔSOB UVAŽOVANIA

4Zbrane nášho boja nie sú telesné, ale od Boha majú moc zboriť hradby. Nimi rúcame ľudské výmysly⁵ a každú povýšenosť, čo sa dvíha proti poznávaniu Boha, a nimi viažeme každú myšlienku na poslušnosť Kristovi, ⁶a sme hotoví potrestať každú neposlušnosť, kým vaša poslušnosť nebude úplná. (2Kor 10,4–6)

Bázeň pred Hospodinom je začiatkom poznania, múdrosťou a výchovou len blázni pohrdajú. (Prísł 1,7)

Začiatkom múdrosti je bázeň pred Hospodinom, v poznaní Najsvätejšieho spočíva rozumnosť. (Prísł 9,10)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o vyššie uvedených veršoch. Prečo je dôležité, aby aj naše myšlienky boli podriadené Kristovi? Prečo je bázeň pred Hospodinom počiatkom múdrosti?

Boh nám dal schopnosť premýšľať a robiť rôzne rozhodnutia. Každé ľudské konanie a každý teologický argument predpokladajú, že máme schopnosť uvažovať a prichádzať k rôznym záverom. Nejde nám o vieru, ktorá by nebola podporená rozumnými argumentmi. V 18. storočí sa začína vek osvietenstva. Predovšetkým v západnej kultúre získava ľudský rozum nové postavenie, ktoré presahuje našu schopnosť uvažovať a prichádzať k správnym záverom. Kým na jednej strane stojí myšlienka, že všetko naše poznanie je založené na zmyslovom vnímaní, protikladom je také vnímanie ľudského uvažovania, ktoré za hlavný zdroj poznania považuje ľudský rozum. Tento prístup sa nazýva racionalizmus. Vychádza z toho, že pravdu nepoznávame zmyslami, ale intelektom a vychádza zo spôsobu nášho uvažovania. Tento prístup predpokladá existenciu určitých pravd, ktoré môžeme spoznať vlastným rozumom v procese uvažovania. Tento postoj robí z ľudského rozumu skúšku a normu pravdy. Rozum sa tak stáva novou autoritou, ktorej sa musí podriaďiť všetko ostatné – vrátane autority cirkvi, a dokonca aj autority Biblie ako Božieho slova. Všetko, čo nebolo možné ľudským uvažovaním zdôvodniť a pochopiť, bolo odmietnuté a spochybnené. Takýto postoj ovplyvnil chápanie mnohých častí Písma. Žiadne zázraky a nadprirodzené Božie skutky, medzi ktoré môžeme zahrnúť napríklad telesné vzkriesenie Krista, narodenie z panny alebo stvorenie za šesť dní – neboli naďalej považované za pravdivé a hodnoverné.

Je dôležité uvedomiť si, že dokonca aj naša schopnosť uvažovať je ovplyvnená hriechom, a preto ju musíme podriaďiť pod Kristovu moc. Apoštol Pavol hovorí, že máme zatemnenú myseľ a odcudzili sme sa Bohu (Ef 4,18). Preto potrebujeme byť osvietení Božím slovom. Skutočnosť, že Boh je náš Stvoriteľ, naznačuje, že naša schopnosť uvažovať nebola stvorená ako niečo, čo funguje nezávisle od Boha. Biblia hovorí, že „začiatkom múdrosti je bázeň pred Hospodinom“ (Prísł 9,10; pozri aj 1,7). Správne uvažovať môžeme len vtedy, keď prijmemo Božie zjavenie vtelené do písaného Božieho slova ako zvrchovanú autoritu pre náš život a sme ochotní riadiť sa jeho radami.

APLIKÁCIA

- Bývalý americký prezident Thomas Jefferson (1743–1826) si kedysi vytvoril svoju vlastnú verziu Novej zmluvy. Z pôvodného textu odstránil všetko, čo sa podľa jeho názoru vymykalo rozumu. Z pôvodného textu tak odstránil takmer všetky zázraky Ježiša Krista, vrátane jeho vzkriesenia. Čo sa z takéhoto prístupu môžeme naučiť o obmedzenosti ľudského rozumu pochopiť pravdu?

BIBLIA

⁴⁶Lebo keby ste verili Mojžišovi, verili by ste aj mne, ved' on písal o mne. ⁴⁷Ale ak neveríte jeho písmam, akože uveríte mojim slovám?! (Ján 5,46.47)

³⁷Posledný veľký deň sviatkov Ježiš vstal a zvolal: Ak je niekto smädný, nech príde ku mne a nech sa napije ten, ³⁸kto verí vo mňa. Ako hovorí Písmo: Prúdy živej vody budú tiecť z jeho vnútra. (Ján 7,37.38)

Svätý Duch ľuďom zjavil obsah Biblie a inšpiroval ich k jej napísaniu. Preto nás nikdy nebude viesť v rozpore s Božím slovom. Pre adventistov siedmeho dňa má Biblia väčšiu autoritu ako ľudská tradícia, skúsenosť, kultúra alebo ľudský rozum. Jediné Biblia je normou, ktorou musí byť skúšané všetko ostatné.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o textoch Ján 5,46.47 a 7,37.38. Čo je pre Ježiša konečným zdrojom pre pochopenie duchovných otázok? Akým spôsobom Biblia potvrdzuje, že Ježiš je skutočný Mesiáš?

Niektorí ľudia tvrdia, že od Svätého Ducha prijali špeciálne „zjavenia“ a pokyny. Často sa však ukazuje, že takéto „zjavenia“ nie sú v súlade s jasným posolstvom Biblie. Podľa týchto ľudí má Svätý Duch väčšiu autoritu ako Božie slovo. Ale každý, kto znižuje význam Božieho slova a prekrúca jeho jasné posolstvo, vstupuje na nebezpečnú pôdu a nenasleduje vedenie Svätého Ducha. Biblia je našou jedinou ochranou. Je spoľahlivou a hodnovernou normou v otázkach viery a praktického života.

„Duch Svätý v Písme oslovuje myseľ človeka a do srdca mu vstępuje pravdu. Tým odhaľuje blud a vyháňa ho z mysle človeka. Kristus získava svoj ľud Duchom pravdy, ktorý pôsobí cez Božie slovo.“ (DA 671; TV 470.471)

Svätého Ducha nesmieme nikdy vnímať ako náhradu Božieho slova. Duch koná v súlade s Písmom, aby nás viedol ku Kristovi, a z Biblie robí jedinú normu autentickkej kresťanskej duchovnosti. Biblia prináša správne učenie (pozri 1 Tim 4,6), Božie slovo je spoľahlivé a zaslúži si naše úplné prijatie. Nenáleží nám stáť nad Písmom a vynášať nad ním súdy. Naopak, Božie slovo má pravdu a autoritu súdiť nás a naše myslenie. Ved' napokon ide o písané Slovo samotného Boha.

■ **Prečo je pre nás Písmo bezpečnejším radcom v duchovných otázkach než subjektívne dojmy? Aké následky má odmietnutie Biblie ako normy, podľa ktorej by sme mali skúšať každé učenie, a dokonca aj každú našu duchovnú skúsenosť? Ak by osobné zjavenie malo konečné slovo v duchovných otázkach, viedlo by to zákonite k bludom a zmätkom. Prečo?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prečítaj si kapitolu „Naša jediná istota“ z knihy *Veľký spor vekov* (GC 593–602; VSV 427–433).

Tradícia, skúsenosť, kultúra, spôsob uvažovania a Biblia ovplyvňujú naše premýšľanie o Božom slove. V tejto súvislosti zaznieva dôležitá otázka: Ktorý z týchto vplyvov má v našej teológii konečné slovo a zvrchovanú autoritu? Jedna vec je obhajovať Bibliu, ale niečo úplne iné je umožniť, aby Biblia prostredníctvom služby Svätého Ducha ovplyvňovala a menila náš život.

„Keďže Boh vo svojom Slove zjavuje ľuďom cestu vedúcu k spásu, Písmo sväté treba prijímať ako autoritatívne, neomylné zjavenie Božej vôle, a teda ako kritérium viery a skúšobný kameň skúsenosti.“ (GC 9; VSV 10)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo je jednoduchšie obhajovať maličkosti niektorých ľudských tradícií, než žiť podľa ducha Božieho zákona: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou myslou. ... Milovať budeš svojho bližného ako seba samého.“ (pozri Mat 22,37–40)?
2. Uvažujte spoločne o otázke z časti na nedeľu. Aké miesto by mala mať tradícia v našej cirkvi? V čom sú podľa vás tradície na prospech a v čom spočíva ich nebezpečenstvo?
3. Ako sa môžeme uistiť, že tradícia, nech je akokoľvek dobrá, nenahrádza písané Božie slovo ako našu konečnú normu a autoritu?
4. Predstavte si, že niekto tvrdí, že mal sen, v ktorom k nemu hovoril Boh a povedal mu, že pravým dňom odpočinku a bohoslužby je dnes pre nás nedeľa. Ako by si tomuto človeku odpovedal? Čo sa z podobných príbehov môžeme naučiť o tom, že našu skúsenosť musíme vždy posudzovať na základe Božieho slova?
5. Uvažujte o kultúre a spoločenských hodnotách, ktoré vás ako spoločenstvo ovplyvňujú. Aký vplyv majú niektoré aspekty vašej kultúry na vašu vieru? Viete uviesť niektoré príklady z dejín, podľa ktorých kultúra a situácia v spoločnosti ovplyvňovali konanie členov cirkvi tak silno, že to dnes môžeme hodnotiť negatívne? Čo sa z toho môžeme naučiť pre dnešnú dobu, aby sme sa podobným chybám vyhli v budúcnosti?

JEDINE PÍSMO

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Kor 4,1–6; Tít 1,9; 2Tim 1,13; Mar 12,10.26; Luk 24,27.44.45; Iz 8,20

ZÁKLADNÝ TEXT

Ved' Božie slovo je živé a účinné, ostrejšie ako akýkoľvek dvojsečný meč. Preniká až po oddelenie duše od ducha a kĺbov od špiku a rozsudzujúce túžby a úmysly srdca. (Heb 8,12)

Protestantské vyznanie „Jedine Písmo“ (latinsky *sola scriptura*) povýšilo Písmo na jediné normu a rozhodujúci zdroj učenia. Na rozdiel od teológie rímskokatolíckej cirkvi, ktorá kladie rovnaký dôraz na Písmo a na kresťanskú tradíciu, protestantizmus zdôrazňuje slovo „jedine“. To znamená, že Písmo *samotné* je konečnou autoritou v otázkach vierouky a vierovyznania.

Práve Písmo dalo rozhodujúcu silu a autoritu protestantskej reformácii a jej vzbure voči Rímu a chybám, ktoré boli storočia súčasťou učenia rímskej cirkvi. Kým na jednej strane stáli alegorické výklady Písma, ktoré umožňovali takmer akékoľvek pochopenie textu, protestantská reformácia zdôrazňovala dôležitosť gramatického a historického výkladu Biblie, ktorý sa veľmi vážne zaoberá gramatickým a doslovným významom biblického textu.

Tento týždeň sa budeme podrobnejšie venovať princípu *sola scriptura*. Naučíme sa, že princíp *sola scriptura* v sebe zahŕňa základné princípy biblického výkladu, ktoré sú nevyhnutné pre správne pochopenie Božieho slova. Patríme do rodiny protestantov a Biblia musí zostať konečnou autoritou nášho učenia.

PÍSMO AKO HLAVNÉ PRAVIDLO

¹Nech tak myslí o nás človek ako o služobníkoch Kristových a o správcoch tajomstiev Božích. ²Tu ostatne sa vyhladáva u správcov, aby bol ktosi nájdený verný. ³A mne je to najmenším, aby som bol vami súdený alebo ľudským súdom. Ale ani sám seba nesúdím, ⁴lebo nie som si ničoho povedomý, ale tým nie som ospravedlnený; no, ten, kto ma súdi, je Pán. ⁵A tak nesúďte ničoho pred časom, dokiaľ nepríde Pán, ktorý aj osvieti skryté veci tmy a zjavi úmysly srdíc, a vtedy bude mať jeden každý chválu od Boha. ⁶Ale toto, bratia, som povedal v podobenstve vzťahom na seba a na Apolla, pre vás, aby ste sa na nás učili nemyslieť nad to, čo je napísané, aby ste sa nenadávali jeden za druhého proti inému. (1Kor 4,1–6; Roh)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Adventisti siedmeho dňa sa od svojho vzniku považovali za ľudí Knihy, teda za kresťanov, ktorí stavajú svoju vieru na Biblii. Na potvrdenie biblického princípu *sola scriptura* (jedine Písmo) vyjadrujeme jedinečnú autoritu Biblie. *Jedine* Písmo je základným pravidlom našej teológie a rozhodujúcou autoritou nášho života a učenia. Ostatné zdroje, medzi ktoré patrí náboženská skúsenosť, ľudské uvažovanie alebo tradícia, môžu byť síce veľmi užitočné a prospešné, ale musia byť vždy podriadené svedectvu Biblie. Cieľom princípu *sola scriptura* bolo ochrániť autoritu Písma pred tým, aby závisela od cirkvi a jej výkladu. Tento princíp mal zároveň znemožniť, aby pravidlá výkladu pochádzali z iného zdroja, ako je Písmo.

Uvažuj o texte 1Kor 4,1–6 a zameraj sa pritom predovšetkým na 6. verš, v ktorom apoštol Pavol svojim čitateľom hovorí, aby nemysleli „nad to, čo je napísané“. Prečo je to pre našu vieru a naše konanie dôležité?

Ísť ďalej, než „čo je napísané“, neznamená, že nemôžeme brať do úvahy výsledky ostatných oblastí výskumu, akými sú napríklad archeológia alebo história. Takéto odbory môžu priniesť jasnejší pohľad na niektoré biblické otázky alebo na pozadie jednotlivých udalostí, a tak nám pomôcť lepšie pochopiť text Písma. Neznamená to ani odmietiť pomoc ďalších pomocníkov výkladu textu, akými sú napríklad prekladové a výkladové slovníky, konkordancie a ďalšie knihy a komentáre. Ale pri správnom výklade Písma má pred ostatnými zdrojmi a pomocníkmi prednosť vždy samotný biblický text. Všetky ostatné zdroje musíme veľmi pozorne posudzovať z pohľadu Písma ako celku. Keď využívame princíp *sola scriptura*, celkom určite tým vyjadrujeme, že ak sa pri vysvetľovaní toho, čomu veríme, objaví nejaký rozpor, potom práve Písmo má autoritu, ktorá presahuje a posudzuje všetky ostatné zdroje alebo cirkevné tradície. Nemali by sme ísť nad to, „čo je napísané“ v Biblii. Ozajstné kresťanstvo a presvedčivé kázanie evanjelia sú postavené na pevnej oddanosti autorite Písma.

Martin Luther napísal: „Len Písmo je skutočným pánom a učiteľom všetkých spisov a doktrín na zemi.“ (Luther's Works, vol. 32: Career of the Reformer II, ed. Jaroslav Jan Pelikan, Hilton C. Oswald, and Helmut T. Lehmann, vol. 32 [Philadelphia: Fortress Press, 1999], pp. 11, 12)

APLIKÁCIA ■ **Prečítaj si text Sk 17,10.11. Ako tieto texty súvisia s tým, čo sme hovorili o mieste, ktoré má mať Písmo v našom učení? Ako tento princíp funguje v tvojom živote viery?**

JEDNOTA PÍSMÁ

⁸[Biskup] musí byť pohostinný, musí milovať dobro, musí byť úvážlivý, spravodlivý, pobožný, zdržanlivý. ⁹Musi sa pridržať pravého slova podľa učenia, má byť schopný povzbudzovať v zdravom učení i usvedčovať odporcov. (Tít 1,8,9)

Za vzor zdravých slov maj tie, ktoré si počul odo mňa vo viere a láske, ktorá je v Kristu Ježišovi. (2Tim 1,13; Roh)

Úvodné texty naznačujú, že kresťania už v prvom storočí dokázali na základe Písma formulovať svoju vieru ako harmonický celok, ktorý nazývali kresťanským „učením“ (grécky *didaché*). Je zrejmé, že jasne vnímali súlad a vzájomné prepojenie jednotlivých častí Božieho slova, z ktorých vychádzalo toto ich učenie.

V Biblii samotnej sa môžeme dočítať, že „celé Písmo je Bohom vnuknuté“ (2Tim 3,16; grécky doslova „Bohom vdýchnuté“ /Roh/) a že „ani jedno prorocstvo v Písme nevzniklo na základe vlastného výkladu skutočnosti“, ale „ľudia poslaní Bohom hovorili z vnuknutia Ducha Svätého“ (2Pet 1,20,21). Vďaka Bohu, ktorý je v konečnom dôsledku autorom Biblie, môžeme predpokladať, že medzi jednotlivými časťami Písma existuje základná zhoda vo všetkých základných bodoch, o ktorých hovorí.

Písmo môže byť svojím vlastným vykladačom len vďaka vnútornej jednote, ktorá vychádza z božskej inšpirácie. Keby Písmo nespájala táto harmonická jednota, neboli by sme z neho schopní odvodiť žiadne vyvážené učenie. Bez jednoty Biblie by cirkev nemala žiaden prostriedok, ako odlíšiť pravdu od bludu a ako odmietnuť mylné názory. Neexistoval by základ pre správne rozhodnutie a konanie. Nedokázali by sme nájsť chyby a odklony od Božej pravdy. Písmo by prišlo o svoju usvedčujúcu a oslobodzujúcu moc.

Ježiš a biblickí pisatelia však vychádzajú z toho, že Písmo si zachováva vnútornú jednotu, ktorá vychádza z jej božského pôvodu. Vyplýva to zo skutočnosti, že sa často odvolávajú na viacero kníh Starej zmluvy, ktoré zároveň považujú za rovnako dôležité. Apoštol Pavol napríklad v Liste Rimanom (3,10–18) cituje z kníh Kazateľ (7,20), Žalmy (14,2.3; 5,10; 10,7) a Izaiáš (59,7.8).

Biblickí pisatelia považujú Písmo za inšpirovaný a súvislý celok, v ktorom jednotlivé témy na seba postupne nadväzujú. Medzi Starou a Novou zmluvou neexistuje žiadny nesúlad. Nová zmluva neobsahuje nejaké nové evanjelium alebo nové náboženstvo. Stará zmluva sa ďalej vysvetľuje a odhaľuje v Novej zmluve a Nová zmluva vychádza zo Starej zmluvy a buduje na nej. Tieto dve časti Písma spolu úzko súvisia a navzájom sa ovplyvňujú.

Jednota Písma v sebe zahŕňa aj princíp, že pri štúdiu nejakej biblickej témy máme brať do úvahy „celé Písmo“ (*tota scriptura*). Nemáme teda budovať nejaké učenie na izolovaných biblických výrokochoch.

- Ako by sme mali postupovať, keď narazíme na biblický verš, ktorý sa nám zdá v rozpore s ostatnými časťami Písma? Z čoho by sme mali vychádzať pri vysvetľovaní takýchto textov?

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

APLIKÁCIA

ZROZUMITEĽNOSŤ PÍSM A I.

Odpovedal im: Či ste nečítali, že od počiatku ich Stvoriteľ stvoril ako muža a ženu? (Mat 19,4)

Ježiš im povedal: Nikdy ste nečítali v Písmach: Kameň, ktorý stavitelia zavrhlí, stal sa uholným kameňom. Pán to urobil, je to obdivuhodné v našich očiach? (Mat 21,42)

³¹Či ste nečítali o zmŕtvychvstaní, čo vám povedal Boh: ³²Ja som Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jáкова? Ved' on nie je Bohom mŕtvych, ale živých. (Mat 22,31.32)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Odvolávanie sa na samotné Písmo by nedávalo zmysel, keby bol biblický text nejasný a nepochopiteľný.

Preštuduj si texty Mat 21,42; Mat 12,3.5; Mat 19,4; Mat 22,31.32; Mar 12,10.26; Luk 6,3; Mat 24,15 a Mar 13,14. Čo vypovedá Ježišovo opakované odvolávanie sa na Písmo o jasnosti posolstva Biblie?

Biblické svedectvo vypovedá jednoznačne: Písmo je dostatočne zrozumiteľné v tom, čo učí. Biblia jasne ukazuje, že jej základnému posolstvu môžu rozumieť nielen dospelí, ale aj deti. Súčasne platí, že Písmo obsahuje nekonečné možnosti pre rast a hlbšie poznávanie. Na pochopenie posolstva Biblie nepotrebuje žiadny učiteľský úrad. Jej základné učenie môže pochopiť každý veriaci. Biblia vychádza zo všeobecného kňazstva kresťanov, a teda neobmedzuje jej výklad len na vybranú skupinu kňazov. Písmo prináša povzbudenie, aby sme ho sami študovali, pretože máme schopnosť pochopiť Božie posolstvo, ktoré je určené pre nás.

Výstižne sa to dá zhrnúť aj tak, že „konzistentný príklad biblických pisateľov ukazuje, že texty Písma máme vnímať v ich základnom, jednoduchom zmysle. Výnimku tvoria tie časti, v ktorých ide o jasné a zámerné použitie symbolu, metafory, prirovnania alebo iného obrazného pomenovania. ... Neexistuje nič také ako prenikanie do *podstaty* mystického, skrytého, alegorického významu, ktorý by mohli pochopiť len zasvätení.“ (*Handbook of Seventh-day Adventist Theology*. Hagerstown, MD: Review and Herald Publishing Association, 2000, str. 65) Inak povedané, zrozumiteľnosť Biblie vychádza z jazyka, významu a textu Písma, pretože biblickí autori sa snažili sprostredkovať pravdu, a nie vkladať do biblického textu skryté, osobné a nepochopiteľné významy.

To samozrejme neznamená, že z času na čas nenarazíme na texty alebo myšlienky, ktorým nie celkom rozumieme. Ved' napokon, ide o Božie slovo a my sme len hriešne ľudské bytosti. Božie slovo je však dostatočne jasné v tých veciach, ktoré potrebujeme poznať a chápať v súvislosti s otázkou spasenia.

APLIKÁCIA

- Uvažuj o textoch, ktorým si sprvu nerozumel, a pochopil si ich až neskôr. Čo si sa z toho naučil? Ako tvoja skúsenosť môže pomôcť iným, ktorí majú možno podobné problémy?

ZROZUMITEĽNOSŤ PÍSMO II.

²⁷A počnúc Mojžišom cez všetkých prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo. ... ⁴⁴Potom im hovoril: Toto sú moje slová, ktoré som vám povedal, kým som bol ešte s vami: Musí sa vyplniť všetko, čo je o mne napísané v Mojžišovom zákone, Prorokoch a Žalmoch. ⁴⁵Vtedy im otvoril myseľ, aby chápali Písma.“ (Lukáš 24,27.44.45)

Biblia môže byť svojím vlastným vykladačom len vďaka tomu, že všetky texty Písma spája vnútorná jednota. Bez tohto súladu by Písmo nemohlo byť svetlom, ktoré odkrýva svoj vlastný význam. Neplatilo by, že jedna časť Písma sa stáva kľúčom pre pochopenie súvisiacich statí.

Uvažuj o texte Luk 24,27.44.45. Ako sa Ježiš odvoláva na Písmo, aby vysvetlil svoj pôvod a svoje poslanie? Čo sa z toho môžeme naučiť o spôsobe, akým máme používať Písmo?

Krása toho, že sa Písmo vykladá Písmom, spočíva v tom, že nám pomáha vniesť do celého pochopenia oveľa viac svetla. Pri takomto postupe sa vyhneme tomu, aby sme na potvrdenie vlastného názoru svojvoľne spájali rôzne texty. Namiesto toho veľmi pozorne berieme do úvahy kontext jednotlivých častí. Okrem bezprostredného kontextu zvolenej pasáže (teda verše a kapitoly, ktoré vybranej stati predchádzajú a ktoré za ňou nasledujú) musíme do úvahy vziať aj kontext celej knihy, v ktorej sa daný text nachádza. A keďže podľa apoštola Pavla všetko „čo bolo kedysi napísané [v Písmach], bolo napísané nám na poučenie“ (Rim 15,4), musíme pri štúdiu vziať do úvahy všetko, čo sa o danom predmete nášho štúdia v Písme hovorí.

„Biblia je svojím vlastným vykladačom. Písmo preto treba porovnávať s Písmom. Študent by sa mal naučiť hľadiť na Slovo ako na celok a vnímať vzťah jeho častí. Mal by si osvojiť poznanie jeho veľkolepej ústrednej témy – Božieho pôvodného úmyslu so svetom, vzniku veľkého sporu a diela vykúpenia.“ (Ed 190; Vých 163)

Keď porovnáваме jednotlivé texty Písma, je dôležité študovať Bibliu dôkladne. Ak je to možné, mali by sme Písmo študovať v pôvodných jazykoch, alebo aspoň s použitím vhodného prekladu, ktorý je čo najvernejší zneniu, ktorý mal text v origináli. A hoci poznanie pôvodných jazykov nie je pre správne pochopenie Písma nevyhnutné, určite nám pomáha lepšie vnímať text a vyhnúť sa niektorým chybám. Ak takúto možnosť nemáme, treba si uvedomiť, že dobré ovocie prinesie už také štúdium Písma, ku ktorému pristupujeme s dôverou, pokorou a modlitbou.

- **Zamysli sa nad niektorou otázkou, o ktorej sa medzi kresťanmi diskutuje – napríklad chápanie toho, čo sa s človekom deje po smrti. Ak by sme sa zamerali len na zopár vybraných textov, mohlo by nás to priviesť k nesprávnemu pochopeniu danej problematiky. Čo nám to hovorí o dôležitosti sústrediť sa na všetky texty, ktoré o danej téme hovoria, aby sme správne pochopili skutočné biblické poslanstvo k danej téme?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

SOLA SCRIPTURA A ELLEN G. WHITEOVÁ

K zákonu sa obráťte a k svedectvu! Istotne povedia podľa tohoto slova, istotne povie ten, kto nebude mať svitu rannej zory. (Izaiáš 8,20; Roh)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Uvažuj o texte Izaiáš 8,20. Prečo je dôležité vždy znova odkazovať späť na „zákon a prorokov“ ako na normu nášho učenia a našich doktrín? Čo to znamená pre službu prorokov, ktorí sa nestali súčasťou kánonu Biblie?

Keď hovoríme o princípe *sola scriptura* (jedine Písmo), adventisti siedmeho dňa sú nevyhnutne vystavení otázke, čo s dielami Ellen Whiteovej, ktorá bola tiež Bohom inšpirovaná a slúžila ako Boží posol ľudu ostatku. Aký je vzťah medzi jej spismi a Písmom?

Už pri informatívnom čítaní diel Ellen Whiteovej môžeme jasne vidieť, že Biblia bola základom a ústrednou témou jej myšlienok a teologických názorov. Opakovane dokonca potvrdzovala, že Biblia je najvyššou autoritou a konečnou normou nielen pre všetky doktríny, ale aj pre našu vieru a náš život (pozri *Veľký spor vekov*, str. 428 /GC 595/). Okrem toho veľmi jasne obhajovala a vyzdvihovala dôležitý protestantský princíp *sola scriptura*.

Podľa vlastného pohľadu Ellen Whiteovej boli jej spisy v porovnaní s Písmom „menším svetlom, ktoré malo mužov a ženy viesť k väčšiemu svetlu“ (*The Advent Review and Sabbath Herald*, January 20, 1903). Jej spisy nikdy nemajú byť skratkou pri štúdiu Písma, alebo dokonca jeho náhradou. Ellen Whiteová napísala: „Nie ste oboznámení s Písmom. Keby sa Božie slovo stalo predmetom vášho poznávania s túžbou dosiahnuť biblické normy a priblížiť sa kresťanskej dokonalosti, nepotrebovali by ste *Svedectvá* [ide o knihy Ellen Whiteovej, pozn. redakcie]. Pretože ste však zanedbali štúdium Božej inšpirovanej Knihy, Boh sa vás usiloval zasiahnúť prostredníctvom jednoduchých, priamych svedectiev.“ (2T 605)

Pre toto zdôrazňovanie Písma by sme mali byť za diela Ellen Whiteovej vďační. A hoci sú inšpirované rovnako ako diela biblických autorov, majú odlišné poslanie než samotná Biblia. Diela Ellen Whiteovej nie sú dodatkom Biblie ani jej prídavkom, ale sú Biblii podriadené. Nebolo zámerom autorky, aby jej diela nahradili Písmo. Naopak, vyzdvihovala Bibliu ako jediné pravidlo viery a života.

APLIKÁCIA ■ Uvažuj o dare, ktorý sme dostali prostredníctvom služby Ellen Whiteovej. Čo môžeš urobiť preto, aby sa Písmo naozaj stalo jediným pravidlom a jedinou normou tvojho života a tvojej viery?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prečítaj si kapitolu „Vyučovanie a štúdium Biblie“ z knihy *Výchova* (Ed 186–192; Vých 159–165).

„Študent Biblie by mal k nej pristupovať s učenívým duchom. Jej stránky máme skúmať nie preto, aby sme získali dôkazy na podporu svojich názorov, ale preto, aby sme vedeli, čo hovorí Boh. Pravé poznanie Biblie možno získať len s pomocou toho Ducha, ktorým bolo slovo dané, a ak ho chceme získať, musíme podľa neho žiť. Máme poslúchať všetko, čo nám Božie slovo prikazuje. ... Štúdium Biblie si žiada nadšenie, úsilie a húževnatú myseľ. Tak ako zlatokop dobýva v zemi zlatý poklad, rovnako vytrvalo musíme hľadať poklad Božieho slova.“ (Ed 189; Vých 162)

„Ak sa stane Biblia vašou potravou, vašim pokrmom a nápojom, keď sa jej zásady stanú súčasťou vášho charakteru, budete lepšie vedieť, ako prijímať Božie pokyny. Ja dnes pred vami vyvyšujem drahocenné Slovo. Neopakujte moje výroky tak, aby ste hovorili: „Sestra Whiteová povedala toto“ a „sestra Whiteová povedala tamto“. Zistujte, čo hovorí Pán Izraela a potom konajte podľa jeho príkazov.“ (3SM 33)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ktorých chybných doktrín sa ľudia držia len preto, že sa sústredili na zopár vybraných textov a odmietli študovať, čo o danej téme hovorí celá Biblia?
2. U Matúša 11,11 Ježiš hovorí o Jánovi Krstiteľovi tieto slová: „Amen, hovorím vám: Medzi narodenými zo ženy nepovstal nikto väčší ako Ján Krstiteľ. Ale aj ten najmenší v nebeskom kráľovstve je väčší ako on.“ Ježiš tu poukazuje na proroka, ktorý nie je v Písme uvedený ako autor žiadnej knihy. Prečo ozajstný prorok nemusí byť autorom biblickej knihy, a napriek tomu môže byť pravým prorokom? Čo si z tohto posolstva môžeme vziať ako adventisti?
3. Ako adventisti nie sme jediní, kto sa odvoláva na Bibliu ako na svoju konečnú autoritu. Robia to aj ostatné cirkvi. Ako sa potom máme stavať k vzájomne si odporujúcim doktrínam, ktoré vyvodzujú z Písma iní kresťania?

Týždeň od 3. do 9. mája 2020

PREČO POTREBUJEME VÝKLAD PÍSMÁ?

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Luk 24,36–45; 1Kor 12,10; 1Kor 14,26; Sk 17,16–32; Ján 12,42.43

ZÁKLADNÝ TEXT

Bez viery však nie je možné zapáčiť sa Bohu. Ved' kto pristupuje k Bohu, musí veriť, že Boh je a že odmeňuje tých, čo ho hľadajú. (Heb 11,6)

Keď Bibliu čítame, zároveň ju vykladáme. Ako to však robíme? Aké princípy pritom používame? Ako pristupujeme k rôznym žánrom, ktoré sa v Písme nachádzajú? Je text, ktorý čítame, podobenstvom, historickým rozprávaním alebo prorockým snom obsahujúcim symbolické vyjadrenie? Rozhodnutie, ktoré robíme v súvislosti s kontextom Písma, je už samo osebe výkladom.

Ľudia niekedy používajú Bibliu ako sväté orákulum: otvárajú Písmo na náhodných miestach a dúfajú, že nájdu texty, ktoré ich usmernia. Ale takéto náhodné spájanie biblických veršov môže viesť k mimoriadne nezvyčajným, a dokonca nebezpečným záverom.

Jeden príklad: Keď muž opustil svoju manželku pre inú ženu, manželku veľmi povzbudilo, keď vo svojej Biblii „našla“ verš: „A položíš nepriateľstvo medzi tebou a medzi ženou...“ (1Moj 3,15; Roh) Na základe tohto verša bola presvedčená, že milenecký pomer jej manžela sa čoskoro skončí.

Ktorýkoľvek verš sa bez správneho pochopenia kontextu môže stať zámienkou pre vlastné myšlienky a plány. Je preto dôležité Bibliu nielen čítať, ale ju aj správne vykladať.

PREDPOROZUMENIE A PREDISUDKY (OKULIARE, KTORÝMI SA POZERÁME NA TEXT)

⁴⁴Potom im hovoril: Toto sú moje slová, ktoré som vám povedal, kým som bol ešte s vami: Musí sa vyplniť všetko, čo je o mne napísané v Mojžišovom zákone, Prorokoch a Žalmoch. ⁴⁵Vtedy im otvoril myseľ, aby chápali Písma. (Luk 24,44.45)

Prečítaj si text Luk 24,36–45. Učeníci poznali Písmo, ale niečo im bránilo vidieť skutočný význam Božieho slova. Nedokázali rozpoznať ani predpovedané udalosti, hoci sa diali priamo pred ich očami. Čo bolo príčinou ich nepochopenia?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Nikto nepristupuje k textu Písma s čistou myseľou. Každý čitateľ a študent Písma otvára Bibliu s určitou historickou a osobnou skúsenosťou, ktorá nevyhnutne ovplyvňuje spôsob, akým text vykladá. Dokonca aj učeníci mali svoje predstavy o tom, aký by mal Mesiáš byť a čo by mal robiť. Ich presvedčenie vychádzalo z očakávaní vtedajšej spoločnosti a bránilo im jasnejšie pochopiť biblický text. Tu môžeme hľadať odpoveď na otázku, prečo tak často nerozumeli Ježišovi a udalostiam, ktoré sprevádzali jeho život, smrť a vzkriesenie.

Každý z nás má svoje presvedčenie o fungovaní sveta, o konečnej realite a o Bohu. Či už si to uvedomujeme alebo nie, každý z nás má nejakým spôsobom (pred)nastavenú myseľ, s ktorou pristupujeme k Písmu v snahe pochopiť jeho zmysel. K Biblii teda prichádzame s určitým „predporozumením“. Ak niekto napríklad jednoznačne odmieta existenciu nadprirodzených javov a Božích zásahov, nebude Bibliu vnímať ako pravdivý a spoľahlivý záznam toho, ako Boh konal v minulosti. Takýto človek sa bude na Písmo pozerat úplne inak ako človek, ktorý prijíma existenciu nadprirodzených udalostí.

Vykladači Písma sa nemôžu úplne zbaviť svojej minulosti, svojich skúseností, vlastných myšlienok a vopred vytvorených názorov. Nedá sa dosiahnuť ani úplná nestrannosť, ani absolútna objektívnosť. Štúdium Písma a teologické uvažovanie sa vždy odohrávajú na pozadí toho, ako vnímame podstatu sveta a Boží charakter.

Dobrou správou však je, že keď pristupujeme k štúdiu Písma s otvorenou myseľou a úprimným srdcom, Svätý Duch môže rozšíriť náš ohraničený spôsob uvažovania a usmerniť naše predporozumenie. Biblia opakovane ukazuje, že aj ľudia s úplne odlišnými skúsenosťami sú schopní chápať Božie slovo a že Svätý Duch je pripravený uviesť nás „do celej pravdy“ (Ján 16,3).

- Čo všetko ovplyvňuje tvoje vnímanie sveta? Ako podriaduješ svoje predporozumenie Božiemu slovu? Ako Písmo samotné pretvára tvoje názory, aby boli vo väčšom súlade s realitou posolstva Písma?

APLIKÁCIA

PREKLADY A VÝKLADY BIBLICKÉHO TEXTU

A počnúc Mojžišom cez všetkých prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo. (Luk 24,27)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Biblia bola pôvodne napísaná v starovekých jazykoch. Stará zmluva bola napísaná prevažne v hebrejčine a niekoľko častí vzniklo v aramejčine. Novozmluvní autori písali v ľudovej, hovorovej gréčtine svojej doby (*koiné*). Dnes týmito jazykmi nehovorí takmer nikto a väčšina ľudí týmto starovekým jazykom nerozumie. Aby si Písmo mohol prečítať bežný človek, musí byť Biblia preložená do moderných jazykov.

Ako však vedia všetci dobrí prekladatelia, každý preklad je do určitej miery zároveň výkladom. Pre mnoho slov alebo slovných spojení bežne používaných v jednom jazyku neexistuje rovnocenný ekvivalent v jazyku, do ktorého sa text prekladá. Umenie a teória ako náležite prekladať a vykladať text, sa nazýva „hermeneutika“.

Uvažuj o textoch 1Kor 12,10; 1Kor 14,26; Ján 1,41; Ján 9,7; Sk 9,36 a Luk 24,27. Vo všetkých uvedených veršoch sa nachádza myšlienka prekladu a výkladu. U Lukáša 24,27 musí dokonca samotný Ježiš vysvetľovať význam Písma svojim učeníkom. Čo nám to hovorí o dôležitosti výkladu biblického textu?

Grécke sloveso *herméneuó*, z ktorého je odvodené slovo *hermeneutika* (výklad pôvodného zmyslu [biblického] textu), pochádza z gréckeho slova *Hermés*. V gréckej mytológii bol Hermés okrem iného považovaný za toho, kto odovzdáva posolstvá od bohov ľuďom. Bol teda zodpovedný aj za to, aby správne pretlmočil posolstvo určeným adresátom.

V súvislosti s hermeneutikou je pre nás kľúčová skutočnosť, že ak neovládame pôvodné biblické jazyky, k textu Písma pristupujeme len prostredníctvom prekladov Biblie. Našťastie, mnoho prekladateľov v snahe pretlmočiť posolstvo Písma vykonalo výbornú prácu. A hoci poznanie pôvodných jazykov je obrovskou výhodou, pri čítaní kvalitných prekladov nám nič nebráni v tom, aby sme pochopili podstatu biblického posolstva. Ale aj pri použití kvalitného prekladu je dôležitý správny výklad významu textu, ako to naznačuje verš Lukáš 24,27. A to je aj hlavný cieľ hermeneutiky: správne pretlmočiť a vyjadriť zmysel biblického textu a pomôcť nám náležite uplatniť posolstvo daného textu v našom dnešnom živote. Ako ukazuje citovaný text z Lukáša, Ježiš vykladal (gr. *dierméneuó*) biblický text svojim učeníkom. Aké by to len bolo, keby nám samotný Ježiš vykladal význam jednotlivých biblických veršov!

APLIKÁCIA

- Niektorí ľudia majú prístup k rôznym biblickým prekladom, iní nie. Nech už pracujeme s akýmkoľvek prekladom, dôležité je pristupovať k textu s pokornou odovzdanosťou a túžbou konať podľa zjaveného. Prečo?

BIBLIA A KULTÚRA

²²Pavol si zastal do stredu Areopágu a povedal: Muži, Aténčania! Podľa všetkého pozorujem, že ste mimoriadne nábožní. ²³Keď som sa prechádzal a prezeral som si vaše svätyne, našiel som aj oltár s nápisom: Neznámemu bohu. Ja vám teraz teda hlásam to, čo uctievať, hoci to nepoznáte. ... ²⁸V ňom žijeme, hýbeme sa a sme, ako to povedali aj niektorí vaši básnici: Ved' sme jeho rodom. ²⁹Nuž, ak sme Božím rodom, nesmieme sa nazdávať, že božstvo sa podobá zlatu, striebriu či kameňu – výtvoru ľudského umu a zručnosti. ³⁰Boh skončil s časom nevedomosti a teraz ľuďom hľása, aby všetci a všade robili pokánie. ³¹Lebo určil deň, keď bude spravodlivo súdiť celý svet skrze muža, ktorého ustanovil. Všetkým o tom poskytol spoľahlivý dôkaz, keď ho vzkriesil z mŕtvych. ³²Keď počuli o vzkriesení z mŕtvych, niektorí si robili posmešky, iní zasa hovorili: Radi si ťa o tom vypočujeme, ale až inokedy. (Sk 17,22–32)

Prečítaj si text Sk 17,16–32 a uvažuj o ňom. V Skutkoch 17 sa apoštol Pavol pokúša tlmočiť dobrú správu v novom kontexte – v kontexte filozofie gréckej kultúry. Akým spôsobom rôzne kultúrne pozadie ovplyvňuje spôsob, ktorým posudzujeme dôležitosť rôznych myšlienok?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Keď chceme správne pochopiť význam mnohých biblických statí, môže nám pri tom veľmi pomôcť znalosť dobového pozadia a blízkovýchodnej kultúry. „Príkladom môže byť poznanie, že hebrejská kultúra pripisovala jedincovi zodpovednosť za skutok, ktorého sa síce nedopustil, ale dovolil, aby sa stal. Aj preto inšpirovaní autori Písma veľmi často označovali Boha za aktívneho vykonávateľa skutkov, o ktorých by sme v západnej kultúre hovorili v tom zmysle, že ich Boh dopustil alebo im nezabránil. Príkladom môže byť zatvrdenie faraónovho srdca.“ („Methods of Bible Study“, str. 4. Dokument je dostupný na <http://www.adventistbiblicalresearch.org/materials/bible-interpretation-hermeneutics/methods-bible-study>)

Aj kultúra, v ktorej Písmo vznikalo, prináša niektoré dôležité hermeneutické otázky. Je Biblia kultúrne podmienená a vzťahuje sa teda len na kultúru, ku ktorej sa prihovára? Alebo Božie poslanstvo dané v určitej kultúre túto kultúru presahuje a prehovára k všetkým ľuďom? Čo ak sa naša kultúrna skúsenosť stane základom pre náš výklad Písma? V Skutkoch 17,26 apoštol Pavol prináša zaujímavý pohľad na realitu, ktorý často pri čítaní textu prehliadame. Pavol konštatuje, že Boh nás všetkých stvoril „z jedného“ (Roh: „z jednej krvi“). Hoci sme kultúrne veľmi rozdielni, z biblického pohľadu existuje niečo, čo nás ako ľudí spája. Bez ohľadu na naše kultúrne rozdiely je Boh Stvoriteľom všetkých ľudí. Skutočnosť, že sme hriešni a potrebujeme spasenie, nie je obmedzená na jednu kultúru. My všetci potrebujeme záchranu, ktorej ponuka k nám prichádza prostredníctvom smrti a vzkriesenia Ježiša Krista.

V Písme je zaznamenané, ako sa Boh prihováral konkrétnym ľuďom v konkrétnych historických obdobiach. Zo spôsobu, akým Ježiš a apoštoli pristupovali k Písmu, a z niektorých ďalších skutočností môžeme vidieť, že Božím zámerom bolo, aby aj nasledujúce generácie pri čítaní Písma rozumeli biblickým pravdám, ktoré presahujú miestne a časové súvislosti, v ktorých biblické texty vznikali.

Analógiou nám môžu byť napríklad algebra, ktorej základy (všeobecný postup riešenia lineárnych a kvadratických rovníc) sa prvýkrát objavili v 9. storočí v Bagdade v diele perzského matematika Muhammada Al-Chorezmího. Určite to však neznamená, že pravidlá a princípy tohto odvetvia matematiky sú miestne a časovo obmedzené na Perziu 9. storočia.

Rovnaký princíp môžeme aplikovať aj na pravdy Božieho slova. Hoci Biblia vznikla veľmi dávno v kultúre veľmi odlišnej od tej našej, pravdy a princípy, ktoré Písmo obsahuje, sú pre nás rovnako dôležité ako pre ľudí, ktorým boli texty Písma pôvodne adresované.

- Ako sa vyrovnávaš s nejasnosťami pri úsilí pochopiť správny význam biblického textu?

APLIKÁCIA

NAŠA HRIEŠNA PRIRODZENOSŤ

³⁹Tu Ježiš povedal: Súdiť som prišiel na tento svet, aby tí, čo nevidia, videli, a tí, čo vidia, oslepli. ⁴⁰Počuli to farizeji, ktorí boli pri ňom, a povedali mu: Vari sme aj my slepí? ⁴¹Ježiš im odpovedal: Keby ste boli slepí, nemali by ste hriech. Vy však hovoríte: Vidíme, a tak váš hriech zostáva. (Ján 9,39–41)

⁴²Predsa však aj mnohí z poprednejších mužov uverili v neho, ale nepriznali sa k tomu pre farizejov, aby ich nevyhlúčili zo synagógy; ⁴³lebo mali radšej ľudskú slávu ako Božiu. (Ján 12,42.43)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o textoch Ján 9,39–41 a Ján 12,42.43. Hovorí sa tu o ľuďoch, ktorí odmietali prijať dané posolstvo alebo sa k jeho prijatiu nechceli priznať. Prečo? Aké napomenutie zaznieva na ich adresu? Aké ponaučenie by sme si z toho mali vziať pre seba?

Je ľahké pohrdavo sa pozeráť na náboženských vodcov, ktorí napriek presvedčivým dôkazom odmietli prijať Ježiša. Musíme si však dať pozor, aby sme si neosvojili podobný postoj k Božiemu slovu.

Niet pochýb o tom, že hriech zásadne zmenil, poškodil a pokrivil náš vzťah s Bohom. Hriech ovplyvňuje celú našu existenciu. Má vplyv aj na našu schopnosť vykladať Písmo a rozumieť mu. Na vine nie je len skutočnosť, že naše uvažovanie má sklony priviesť nás k zlým záverom. Naša myseľ, spôsob nášho premýšľania je ovplyvnený hriechom a uzavrel sa pred Božou pravdou. Naše uvažovanie je možné charakterizovať nasledovnými znakmi: pýcha, sebaklam, spochybňovanie, odcudzenie a neposlušnosť.

Pýšny človek sa vyvyšuje na Boha a jeho Slovo. Pýcha totiž vedie človeka k tomu, že svoj vlastný názor považuje za konečné meradlo pravdy – a to aj tých právd, ktoré sú zjavené v Biblii. Takýto postoj umenšuje a znevažuje božskú autoritu Písma.

Niektorí ľudia majú sklon prijímať len také myšlienky, ktoré sa im páčia – a to aj vtedy, keď sú v rozpore so zjavenou Božou vôľou. Boh nás varuje pred nebezpečenstvom sebaklamu (Zj 3,17). Hriech vedie aj k spochybňovaniu, ktoré môže vyústiť k váhavosti, nerozhodnosti a nechote veriť Božiemu slovu. Sústavné spochybňovanie môže spôsobiť, že sa pri výklade biblického textu nikdy nedopracujeme k žiadnej istote. Takýto človek veľmi rýchlo zaujme postoj sudcu a začne sám rozhodovať o tom, čo je v Písme prijateľné a čo nie. Tento prístup k Božiemu slovu je veľmi nebezpečný a treba ho odlišiť od zdravého kladenia si otázok a hľadania.

K Biblii by sme mali pristupovať vo viere a v pokore. Pýcha, sebaklam a spochybňovanie nás odvádzajú od Boha a Biblie. Následkom takéhoto postoja je neposlušnosť, teda nechota nasledovať zjavenú Božiu vôľu.

APLIKÁCIA ■ **Ocitol si sa niekedy v situácii, že si odmietal usvedčujúce výroky Písma, ktoré ťa viedli k určitému konaniu, hoci ty si chcel urobiť niečo iné? Čo sa stalo a čo si sa z tejto skúsenosti naučil?**

DÔLEŽITOSŤ SPRÁVNEHO VÝKLADU PÍSMÁ

¹Všetok ľud do jedného sa zhromaždil na námestie pred Vodnou bránou. Vyzvali zákonníka Ezdráša, aby priniesol knihu Mojžišovho zákona, ktorý Hospodin prikázal Izraelu. ²Kňaz Ezdráš v prvý deň mesiaca priniesol zákon pred zhromaždenie mužov, žien a tých, ktorí boli schopní rozumieť, čo počúvajú. ³Čítal z neho na námestí pred Vodnou bránou od svítania do poludnia pred mužmi, ženami a tými, čo boli schopní rozumieť. Pozornosť všetkých bola upriamená na Knihu zákona. ... ⁸Čítali z knihy Božieho zákona, odsek za odsek, a vysvetľovali zmysel, aby ľudia chápali, čo sa čítalo. (Neh 8,1–3.8)

Uvažuj o vyššie uvedených veršoch. Prečo je správne pochopenie Písma dôležité pre nás ako jednotlivcov, ale aj pre spoločenstvo cirkvi?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Najdôležitejším poslanstvom Biblie je otázka spasenia a spôsobu, ako ho dosiahnuť. Na čom inom v konečnom dôsledku záleží (teda ak pod spasením rozumieme obnovenie životodarného vzťahu s Bohom)? Ved' ako Ježiš povedal: „Čo osoží človeku, ak získa hoci celý svet, ale utrpí škodu na duši?“ (Mat 16,26)

Naše poznanie toho, čo Biblia učí o spasení, veľmi výrazne závisí od spôsobu, akým budeme vykladať biblický text. Ak pristúpime k Biblii chybné a budeme ju vykladať nesprávne, veľmi pravdepodobne sa dopracujeme k mylným záverom – a to nielen v otázke spasenia, ale aj vo všetkom ostatnom, čo Písmo učí. Dokonca už v čase apoštolov sa do cirkvi vkradli teologické bludy, ktoré vychádzali z nesprávneho výkladu Písma.

Uvažuj o veršoch 2Pet 3,15.16. Čo tento text hovorí o dôležitosti správneho výkladu Písma?

Ak sa považujeme za ľudí Knihy, ktorí chcú žiť podľa Písma a jedine Písma a súčasne odmietame iné autoritatívne zdroje (tradiciu, vyznanie alebo záväzný učiteľský úrad cirkvi, ktorý by pre nás vykladal Písmo), potom je nesmierne dôležitá otázka správneho hermeneutického prístupu k Písmu. Biblia sa totiž stáva jediným oznamovateľom toho, čomu máme veriť a ako máme žiť.

Spôsob výkladu Písma je rozhodujúcim faktorom pre teologické a misijné zdravie cirkvi. Bez správneho výkladu Písma nedosiahneme jednotu učenia a vierouky. Následkom toho bude nejednota cirkvi a misie. Nesprávna a zdeformovaná teológia neodvratne vedie k pokrútenej misii. Ved' napokon, ak máme pre svet poslanstvo, o ktorého význame máme pochybnosti, ako ho chceme predstaviť tým, ktorí ho potrebujú počuť?

- **Prečítaj si poslanstvo troch anjelov v Zjavení 14,6–12. Aký je jeho teologický zmysel a prečo je jeho správne pochopenie dôležité pre našu misiu?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Prečítaj si kapitolu „Čo s pochybnosťami?“ z knihy *Cesta ku Kristovi* (SC 105–113; CK 72–76).

„Pri štúdiu Písma sa oslobodte od svojich predsudkov, prevzatých názorov a vlastných predstáv. Ak sa budete pri štúdiu Písma usilovať obhájiť svoje vlastné presvedčenie, nikdy sa nedopracujete k poznaniu pravdy. Odmietnite takéto postoje a s kajúcim srdcom počúvajte, čo vám chce povedať Hospodin. Keď človek sedí pri Kristových nohách, pokorne skúma pravdu a učí sa od Neho, Slovo mu prinesie pochopenie. Tým, čo sa považujú za múdrych a namyslene odmietajú štúdium Písma, Kristus hovorí: Ak chcete byť múdri na spasenie, musíte byť tichí a pokorní srdcom. Božie slovo nečítajte vo svetle minulých názorov. Skúmajte ho s modlitbou a v duchu zbaveného predsudkov. Ak pri štúdiu zistíte, že názory, ktoré ste pokladali za správne, nie sú v súlade s Písmom, nesnažte sa Božie slovo prispôbiť svojim názorom. Nenechajte sa ovplyvniť tým, čomu ste v minulosti verili a čo ste robili. Otvorte svoj duchovný zrak a uvidíte prečudesné pravdy zákona. Poznajte, čo je napísané, a pevne postavte svoje nohy na Skale vekov.“ (MYP 260)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aký vplyv má na výklad Písma naše vzdelanie, náš svetonázor a kultúra, v ktorej žijeme? Prečo je dôležité, aby sme si uvedomovali, čo všetko ovplyvňuje našu snahu pochopiť a vyložiť význam Písma?
2. Všetci súhlasíme s tým, že sme hriešni a že hriech nás ovplyvňuje negatívnym spôsobom. Akým spôsobom hriech ovplyvňuje naše pochopenie Písma? Ako nám znemožňuje správne pochopiť Písmo? Ako môže skresliť náš postoj k Písmu skutočnosť, že chceme robiť niečo, čo Biblia odsudzuje?
3. Uvedte príklady biblických textov, ktoré sme schopní lepšie pochopiť vďaka znalosti historických a kultúrnych súvislostí daného obdobia.

JAZYK, TEXT A KONTEXT

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5Moj 32,46,47; 1Kráľ 3,6; 4Moj 6,24–26; 1Moj 1,26,27; 1Moj 2,15–23; 1Moj 15,1–5

ZÁKLADNÝ TEXT

Vezmite túto knihu zákona a uložte ju vedľa archy zmluvy Hospodina, svojho Boha, tam bude svedkom proti tebe. (5Moj 31,26)

Miliardy ľudí, ktorí žijú na našej planéte, používajú na svoje dorozumievanie spolu viac ako šesťtisíc jazykov. Celá Biblia je však preložená len do niečo viac ako šesťsto jazykov. Okrem toho je do viac ako dvetisíc päťsto jazykov preložená Nová zmluva alebo niektoré jej časti. Ide samozrejme o obrovský počet prekladov, ale je to stále len polovica známych jazykov, ktorými sa hovorí vo svete – hoci často ide o pomerne malé jazykové skupiny.

Odhady hovoria, že približne jeden a pol miliardy ľudí nemá do svojho rodného jazyka preloženú žiadnu časť Písma. A tak aj napriek obrovskému úsiliu prekladateľov, ktorí umožnili, aby takmer šesť miliárd ľudí mohlo čítať Písmo vo svojom jazyku, zostáva ešte mnoho práce, ktorú treba vykonať.

Môžeme vnímať ako požehnanie, že máme k dispozícii nie jeden, ale hneď niekoľko biblických prekladov! Často to berieme ako samozrejmosť a zabúdame nielen na tých, ktorí nemôžu čítať Písmo v materčine, ale aj na skutočnosť, že po stáročia existovali aj v samotnej Európe snahy, aby sa ľuďom Biblia do rúk nedostala. Vďaka reformácii a vynálezu kníhtlače to už však nie je problém. My ostatní by sme sa mali zaujímať okrem iného aj o to, ako sa pod vplyvom Svätého Ducha naučiť študovať Bibliu a čo najlepšie spoznať Hospodina, ktorý sa nám zjavuje na jej stránkach.

POCHOPENIE PÍSMA

¹⁶Celé Písmo je Bohom vnuknuté a užitočné na učenie, karhanie, nápravu a výchovu v spravodlivosti, ¹⁷aby Boží človek bol dokonaly a pripravený na každé dobré dielo. (2Tim 3,16.17)

⁴⁶[Mojžiš] povedal: **Vezmite si k srdcu všetky tieto slová, ktoré vám dnes dávam na svedectvo a prikazujte svojim synom, aby zachovávali a uskutočňovali všetky slová tohto zákona.** ⁴⁷Pre vás to nie je prázdna reč, ale to je váš život a týmto slovom budete dlho žiť v krajine, do ktorej sa uberáte, aby ste ju zaujali, keď prejdete cez Jordán. (5Moj 32,46.47)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Biblia vznikla ako svedok Božieho konania v priebehu dejín, ako správa o Božom pláne záchranu padlého ľudstva a ako návod na spravodlivý život. Hospodin sa rozhodol zanechať svedectvo o svojich myšlienkach a činoch vyjadrené ľudskými slovami. Tým, že zachránil Izraelitov z Egypta, Boh si vyvolil konkrétny národ, aby oznamoval Jeho svedectvo všetkým obyvateľom zeme. Umožnil tomuto národu, aby Jeho slovo vyjadroval prostredníctvom ich vlastného jazyka – hebrejčiny (a sčasti aramejčiny, jazyka, ktorým Židia tiež bežne hovorili v rôznych historických obdobiach).

Vzostup gréckej (resp. helénskej) kultúry priniesol nové príležitosti – a to bol aj jeden z dôvodov, prečo Nová zmluva vznikla a šíri sa v gréčtine, ktorá sa hojne využívala v celej oblasti Stredomoria. (Niekoľko storočí predtým vznikol aj grécky preklad Starej zmluvy známy ako Septuaginta.) Tento „univerzálny“ jazyk spolupôsobil pri rýchlym šírení evanjelia apoštolmi po Ježišovej smrti. Neskôr apoštol Ján „dosvedčil Božie slovo a svedectvo Ježiša Krista, všetko, čo videl“ (Zj 1,2). Takýmto spôsobom Biblia zdôrazňuje spojitosť medzi inšpirovaným Písmom a svedectvom Ježiša Krista.

Uvažuj o texte 5Moj 32,46.47. Prečo bolo pre Izraelitov také dôležité, aby „zachovávali a uskutočňovali všetky slová tohto zákona“ (má sa na mysli Tóra; 5Moj 32,46)? Platia aj dnes slová o tom, že „uskutočňovaním“ zákona si „predĺžite svoje dni na zemi“ (5Moj 32,47; Roh)? Vysvetli svoju odpoveď.

Nech už ovládame pôvodné biblické jazyky a študujeme Bibliu v origináli alebo ju čítame prostredníctvom jedného či viacerých prekladov, kľúčové je, aby sme za Božie slovo boli vďační, a čo je najdôležitejšie, aby sme podľa neho aj žili.

APLIKÁCIA

- **Prečo sa život podľa Božieho slova nestáva „prázdnu rečou“ (5Moj 23,47)?**

SLOVÁ A ICH VÝZNAM

Hned' zrána mi prejav svoju milosť, lebo v teba dúfam. Daj mi poznať cestu, ktorou mám ísť, lebo k tebe pozdvihujem svoju dušu. (Žalm 143,8)

²³**Povedz Áronovi a jeho synom: Izraelitov budete požehnávať týmito slovami:** ²⁴**Nech ťa Hospodin požehná a nech ťa ochráni!** ²⁵**Nech Hospodin rozjasní nad tebou svoju tvár a nech ti je milostivý!** ²⁶**Nech Hospodin obráti svoju tvár k tebe a nech ti udelí pokoj!** ²⁷**Takto nech kladú na Izraelitov moje meno a ja ich požehnám.** (4Moj 6,23–27)

V každom jazyku (vrátane biblických jazykov) existuje mnoho slov, ktoré majú taký bohatý a hlboký význam, že je veľmi komplikované preložiť ich do iného jazyka jediným slovom. Správne pochopenie takýchto slov si vyžaduje rozsiahle štúdium ich použitia v Biblii.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o uvedených textoch. Ako sa Božia milosť a dobrota prejavujú voči jeho stvorenstvu?

1Kráľ 3,6

Žalm 57,4

Žalm 66,20

Žalm 143,8

Mich 7,20

Hebrejské slovo *chesed* (milosť) je jedným z významovo najbohatších a najhlbších slov Starej zmluvy. Opisuje Božiu lásku, dobrotu, Božie milosrdenstvo a Boží zmluvný vzťah voči Jeho ľudu. V uvedených veršoch vidíme, že Boh preukázal „veľkú priazeň [*chesed*] svojmu služobníkovi Dávidovi“ (1Kráľ 3,6). Boh zosiela „svoje milosrdenstvo [*chesed*] a vernosť“ (Ž 57,4). V súvislosti s Izraelitmi sa hovorí, že preukáže „vernosť Jákobovi a Abrahámovi milosť [*chesed*]“ (Mich 7,20). O význame slova *chesed* bolo publikovaných mnoho monografií a teologických spisov, ktoré sa snažili vystihnúť a opísať hĺbku Božej milosti a lásky voči nám.

Uvažuj o uvedených textoch. Čo sa v nich hovorí v súvislosti s pokojom?

4Moj 6,24–26

Jób 3,26

Žalm 29,11

Iz 9,6

Iz 32,17

Hebrejské slovo *šalom* sa často prekladá ako „pokoj“. Význam tohto slova je však oveľa hlbší a širší. Môže byť preložené ako „prosperita“, „úplnosť“, „blaho“, „súlad“ alebo „spochinutie“. Milosť a milosrdenstvo nášho Boha nám prinášajú *šalom*, ktorý je darom od Hospodina (4Moj 6,24–26). Protikladom môže byť Jób, ktorému v ťažkostiach chýba *šalom*, čo sa prejavuje nedostatkom stíšenia, oddychu a namiesto toho prichádza do jeho života zmätok (Jób 3,26). V našom uponáhľanom a chaotickom svete môžeme prežívať hlboké požehnanie aj v súvislosti so sobotným dňom. Súčasťou sobotného požehnania je pokoj, ktorý môžeme prežívať v spoločensťve s Bohom. Práve On nás chce naplniť pokojom.

- **Nech hovoríme akýmkoľvek jazykom, aj bez poznania pôvodného zmyslu uvedených slov môžeme prežívať to, čo píše apoštol: „A pokoj Boží, ktorý prevyšuje každý rozum, uchráni vaše srdcia a vaše mysle v Kristovi Ježišovi.“ (Fil 4,7) Čo tebe pomáha prežívať požehnanie Božieho pokoja?**

APLIKÁCIA

VÝZNAM OPAKOVANIA SLOV V BIBLICKOM TEXTE

²⁶Boh povedal: Utvorme človeka na svoj obraz, na svoju podobu. Nech ľudia vládnu nad morskými rybami, nebeským vtáctvom, dobytkom, nad celou zemou a nad všetkými plazmi, čo sa hýbu po zemi. ²⁷Boh stvoril človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril. Stvoril ich ako muža a ženu. (1Moj 1,26,27)

¹V roku, keď zomrel kráľ Uzzija, videl som Pána sedieť na vysokom a vznešenom tróne. Okraje jeho rúcha naplňali chrám. ²Nad ním stáli serafi. Každý mal po šesť krídel: dvoma si zakrývali tvár, dvoma si zakrývali nohy a dvoma lietali. ³Jeden druhému volal: Svätý, svätý, svätý je Hospodin zástupcov, celá zem je plná jeho slávy. ⁴Povedal som: Beda mi, som stratený, lebo som muž s nečistými perami a bývam medzi ľuďom s nečistými perami a moje oči videli kráľa, Hospodina zástupcov. (Izaiáš 6,1–3.5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Na vyjadrenie alebo zdôraznenie myšlienok existuje v hebrejskom spôsobe uvažovania mnoho rôznych spôsobov. Na rozdiel od európskych jazykov (vrátane slovenčiny), hebrejčina neobsahuje žiadne interpunkčné znamienka, takže štruktúra tohto jazyka realizuje vyjadrovanie myšlienok odlišným spôsobom.

Pozorne si prečítaj texty 1Moj 1,26.27 a Iz 6,1–3. Zameraj sa na opakovanie slov v týchto veršoch. Ako sa ich opakovaním rozširuje význam týchto slov a celej myšlienky?

Jedným zo spôsobov, akým hebrejský autor mohol zdôrazniť určitú charakteristiku Boha, bolo zopakovať ju trikrát. Keď sa správa o stvorení dostáva k vyvrcholeniu Božieho stvoriteľského diela, text zdôrazňuje jedinečnú dôležitosť stvoreného ľudstva. Subjektom slovesa *bará* („stvoriť“) je vždy Boh. To znamená, že len Boh má moc tvoriť bez toho, aby bol závislý od predchádzajúcej existencie hmoty. Vo verši 1Moj 1,27 sa sloveso „stvoriť“ opakuje trikrát. Mojžiš tak zdôrazňuje, že ľudské bytosti sú stvorené Bohom a zároveň sú stvorené na Jeho obraz. V zázname Izaiášovho videnia a povolania serafovia opakujú slová: „Svätý, svätý, svätý je Hospodin zástupcov, celá zem je plná jeho slávy“ (Iz 6,3). V tomto verši sa zdôrazňuje svätosť bázeň vzbudzujúceho Boha, ktorý svojou prítomnosťou naplňa chrám. Božiu svätosť môžeme vnímať aj prostredníctvom Izaiášovho vyjadrenia, keď si uvedomí, že stojí v prítomnosti Všemohúceho: „Beda mi, som stratený...“ (Iz 6,5) Dokonca aj taký prorok ako Izaiáš pri uvedomení si Božej svätosti a dokonalosti je otrasený z vlastnej skazenosti a ničotnosti. U Izaiáša teda nachádzame náčrt hriechnej prirodzenosti človeka už dávno predtým, ako apoštol Pavol opísal ľudskú hriechnosť a naliehavú potrebu Spasiteľa (Rimanom 1–3).

V tretej kapitole knihy Daniel nachádzame v rôznych obmenách opakovanie vyjadrenia „Nebúkadnecar dal zhotoviť“ (var.: „dal postaviť“; Dan 3,1.2.3.5.7.12.14.15.18). Toto vyjadrenie (a jeho variácie) sa v texte opakuje desaťkrát. Takýmto spôsobom je Nebúkadnecarovo vzdorovité konanie postavené do jasného kontrastu s obrazom, ktorý mu Boh zjavil prostredníctvom Daniela (Dan 2,31–45). Text zdôrazňuje nezmyselnú snahu človeka pripodobniť sa Bohu a nárokovať si uctievanie od ostatných ľudí, čo je v príkrom rozpore so skutočnosťou, že jedine pravý Boh je hodný uctievania.

APLIKÁCIA

- Uvažuj, aké myšlienky sú pomocou opakovania vyjadrené vo veršoch Jer 22,29 a Ezech 21,32. Ako by si tento dôraz vyjadril bez použitia opakovania? Prečo je dôležité poznať aspoň niektoré základné pravidlá, ktorými sa pri svojom vyjadrovaní riadili biblickí autori píšuaci po hebrejsky alebo grécky?

TEXT A KONTEXT

Boh stvoril človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril. Stvoril ich ako muža a ženu. (1Moj 1,27)

Vtedy Hospodin Boh stvárnil človeka, prach zo zeme, a vdýchol mu do nozdier dych života. Tak sa stal človek živou bytosťou. (1Moj 2,7)

Všetky vyjadrenia sa v Písme nachádzajú v určitom kontexte. Žiadne slovo nestojí osamotene. Bezprostredný kontext každého slova tvorí veta, v ktorej sa nachádza. Preto treba vždy najprv pochopiť, aký význam má dané slovo v konkrétnej vete. Potom existuje širší kontext, v ktorom sa nachádza daná veta. Môže ísť o odsek, kapitolu alebo viaceru kapitol. Aby sme pri štúdiu Božieho slova nedošli k chybným záverom, je dôležité usilovať sa čo najlepšie pochopiť kontext jednotlivých slov a viet.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Porovnaj verše 1Moj 1,27 a 1Moj 2,7. Potom si prečítaj text 1Moj 2,15–23. Ako nám rôzne state a rôzny kontext pomôžu pochopiť význam hebrejského slova *adam*, ktoré sa prekladá ako „človek“ alebo „muž“?

Už sme si ukázali, že opakovanie slova *bará* („stvoriteľ“) vo verši 1Moj 1,27 vyjadruje dôraz na to, že človeka stvoril Boh. Teraz si môžeme uvedomiť, že „človek“ je v kontexte tohto verša definovaný ako „muž a žena“. To znamená, že hebrejské slovo *adam* máme v kontexte tohto verša vnímať ako všeobecné označenie ľudstva alebo človečenstva.

Vo verši 1Moj 2,7 je však to isté slovo (*adam*) použité pri opise toho, ako bol Adam stvorený z prachu „zeme“ (v hebrejčine sa „zem“ povie *adamah*; ide o slovnú hračku). Hovorí sa tu len o mužovi Adamovi, keďže Eva bola stvorená nielen o niečo neskôr, ale aj odlišným spôsobom. V každom z týchto dvoch veršov (napriek tomu, že sa nachádzajú v rozmedzí dvoch kapitol) nadobúda teda slovo *adam* iný význam: „ľudstvo“ (1Moj 1,27) a muž Adam (1Moj 2,7). Skutočnosť, že Adam je tiež človekom, sa neskôr potvrdzuje v rodokmeňoch (1Moj 5,1–5; 1Kron 1,1 a Luk 3,38) a v odkaze na Ježiša, ktorý sa stal „druhým Adamom“ (Rim 5,12–14).

Podobne, ako slovo Adam v konkrétnom verši, aj správa o stvorení Adama a Evy sa nachádza v širšom kontexte správy o stvorení v 1. Mojžišovej 1 a 2. Tieto dve kapitoly môžeme teda vnímať ako väčšiu textovú jednotku, ktorá prináša informácie o ďalších témach, myšlienkach a udalostiach. Text 1Moj 2,4–25 sa niekedy označuje ako „druhá správa o stvorení“, ale v skutočnosti nejde o inú správu, ale len o tú istú správu s odlišnými dôrazmi (viac v lekcii na budúci týždeň). V oboch správach sa hovorí o skutočnom pôvode ľudstva.

- **V uvedených veršoch sme si mohli všimnúť, že ľudia – muž aj žena – sú priamym Božím stvorením. Čo môžeš na základe tejto správy usudzovať o tom, aká pochabá je „múdrost' tohto sveta“ (1Kor 1,20), ktorá opisuje vznik života ako náhodu?**

APLIKÁCIA

KNIHY A ICH POSOLSTVO

¹Po týchto udalostiach zaznelo Abrámovi vo videní Hospodinovo slovo: **Neboj sa, Abrám, ja som tvoj štít, tvoja hojná odmena.** ²Abrám povedal: **Pán, Hospodin, čože, mi dáš?! Ved' odchádzam bezdetný a dedičom môjho domu bude damaský Elézer.** ³Abrám ešte dodal: **Ved' si mi nedal potomka a môj sluha narodený v mojom dome má byť mojím dedičom?** ⁴Hospodin mu však povedal: **On nebude tvojím dedičom. Tvojím dedičom bude ten, čo vyjde z teba.** ⁵Vyviedol ho von a povedal mu: **Len sa pozri na nebo a spočítaj hviezdy, ak ich môžeš spočítať, a dodal: Tolko bude tvojho potomstva.** (Gen 15,1–5)

¹⁶A [Hospodinov anjel] povedal [Abrahámovi]: **Prisahám na seba samého – znie výrok Hospodina – pretože si to urobil a neodoprel si mi svojho jediného syna,** ¹⁷určite ťa požehnám a rozmnožím tvoje potomstvo ako hviezdy na nebi a ako piesok na morskom brehu; **tvoje potomstvo sa zmocní brány svojich nepriateľov.** ¹⁸Pretože si poslúchol môj hlas, **v tvojom potomstve budú požehnané všetky národy zeme.** (1Moj 22,16–18)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Najväčšími kontextovými jednotkami Písma sú jednotlivé knihy. Biblické knihy vznikali na rozličných miestach, v rôznorodých podmienkach a s rôznym zámerom. Niektoré knihy slúžili ako prorocké posolstvá, iné boli zbierkami – ako napríklad Žalmy. Niektoré sú historickými knihami (so silným náboženským podtextom – napríklad knihy Kráľovské) a ďalšie sú listami rôznym cirkevným zborom.

Keď sa usilujeme pochopiť význam a posolstvo knihy, je dôležité venovať sa autorovi a miestu vzniku. Niektoré knihy majú jasne určeného autora. Typickým príkladom sú Pavlove listy, kde apoštol samého seba označuje za autora. Autorstvo prvých piatich kníh Starej zmluvy sa pripisuje Mojžišovi (Joz 8,31.32; 1Kráľ 2,3; 2Kráľ 14,6; 21,8; Ezd 6,18; Neh 13,1; Dan 9,11–13; Mal 3,22). Toto Mojžišovo autorstvo potvrdil aj Ježiš (Mar 12,26; Ján 5,46.47; 7,19) a apoštolí (Sk 3,22; Rim 10,5). Sú však aj také biblické knihy, kde nedokážeme zistiť totožnosť autora. (Nevieme napríklad určiť autorstvo kníh Rút a Ester alebo mnohých historických kníh, ako sú knihy Samuelove alebo Kronické.)

Uvažuj o textoch 1Moj 15,1–5 a 1Moj 22,16–18. Prečo je pre nás dôležitá informácia, že autorom knihy Genézis je Mojžiš?

Knihy Exodus, Levitikus, Numeri a Deuteronomium (teda 2. až 5. knihu Tóry) napísal Mojžiš – samozrejme, po vyjdení z Egypta. Ale keďže Kniha Genézis je kľúčová pre pochopenie Božieho konania od stvorenia až po obdobie patriarchov, je logické predpokladať, že vznikla v rovnakom období, alebo dokonca pred knihou Exodus. „Dlhé roky putoval Mojžiš so svojimi stádami po osamelých miestach a uvažoval o útlaku a utrpení svojho národa; premýšľal o tom, ako Boh starostlivo zaobchádzal s jeho otcami, myslel na Božie zaslúbenia, ktoré sa stali dedičstvom vyvoleného národa, a dňom i nocou sa modlil k Bohu za Izrael. Boží poslovia ho sprevádzali nebeským svetlom. Osvietený Duchom Svätým napísal svoju prvú knihu – Genézis.“ (PP 251; PP /sk/ 182)

Z knihy Genézis sa dozvedáme nielen o stvorení sveta a o pôvode človeka, ale aj o pláne spasenia a spôsobe, akým Boh zachráni hriechne ľudstvo. Tento plán sa stal jasnejším, keď Boh uzavrel zmluvu s Abrahámom. Táto zmluva zahŕňala aj zaslúbenie vytvoriť z Abrahámovho potomstva veľký národ, ktorého bude ako hviezd na nebi a ako piesku na morskom brehu (Gen 22,17).

APLIKÁCIA

- **Ktoré ďalšie dôležité pravdy sa dozvedáme prostredníctvom knihy Genézis? Prečo sú správy zaznamenané v tejto knihe nielen jedinečné, ale aj kľúčové? Čo nás to učí o úlohe Božieho slova pri budovaní našej viery?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Z knihy *Veľký spor vekov* si prečítaj si kapitoly „Ján Viklef“ (GC 79–96; VSV 59–70) a „Tu stojím a nemôžem inak“ (GC 145–170; VSV 106–124).

„Keďže Boh vo svojom Slove zjavuje ľuďom cestu vedúcu k spásu, Písmo sväté treba prijímať ako autoritatívne, neomylné zjavenie Božej vôle, a teda ako kritérium viery a skúšobný kameň skúsenosti. ... Skutočnosť, že Boh zjavil ľuďom svoju vôľu prostredníctvom svojho Slova, ešte neznamená, že stála prítomnosť a pomoc Ducha Svätého je už zbytočná. Naopak, náš Spasiteľ slúbil, že Duch Svätý bude jeho služobníkom objasňovať Božie slovo, vysvetľovať jeho učenie a ukazovať, ako majú podľa neho žiť. Pretože Bibliu inšpiroval Boh, nie je možné, aby učenie Ducha Svätého odporovalo tomu, čo učí Božie slovo.“ (GC 9; VSV 10)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Čo môžeš urobiť preto, aby si naplno využil možnosť čítať Bibliu vo svojom rodnom jazyku? Ako sa môžeš naučiť vážiť si Bibliu ako Božie slovo a vierou žiť podľa jej posolstva?
2. Uvažuj o rozdiel medzi tým, čo o pôvode človeka hovorí Biblia (že sme boli stворení Bohom počas stvoriteľského týždňa) a čo o ňom v mene „vedy“ hovorí samotné ľudstvo (že sme sa počas miliárd rokov vyvinuli počas procesu zvaného evolúcia). Čo nám rozpor medzi obomi pohľadmi hovorí o dôležitosti pridížať sa biblického posolstva? Kam sa ľudstvo dostáva vo svojom uvažovaní, keď odmieta Božie slovo?
3. Aké prostriedky ti môžu pomôcť lepšie pochopiť Písmo? Ak aj žiadne nemáš, čo a ako môžeš využiť z toho, o čom sme hovorili tento týždeň?
4. Izraeliti boli inštruovaní, aby svoje deti učili veľkým pravdám, ktoré im boli zverené. Mali im hovoriť o spôsobe, akým ich Hospodin viedol v ich životoch (5Moj 4,9). Odhliadnuc od dôležitosti vyučovať deti cestám viery, aký vplyv má na našu vlastnú vieru skutočnosť, že hovoríme o Božom vedení v našich životoch? Ako našu vieru ovplyvňuje to, keď sa o ňu delíme s druhými ľuďmi?

Týždeň od 17. do 23. mája 2020

STVORENIE: GENEZIS AKO ZÁKLAD

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ján 1,1–3; 1Moj 1,3–5; 2Moj 20,8–11; Zj 14,7; Mat 19,3–6; Rim 5,12

ZÁKLADNÝ TEXT

¹Na počiatku bolo Slovo, to Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. ²Ono bolo na počiatku u Boha. ³Ním vzniklo všetko a bez neho nevzniklo nič z toho, čo jestvuje. ⁴V ňom bol život a život bol svetlom ľudí. (Ján 1,1–4)

Jedným z charakteristických znakov Biblie (a vo všeobecnosti starovekej literatúry) je to, že dôležité myšlienky, ktoré určujú pochopenie celého diela, sú predstavené hneď na začiatku. To, čo je povedané ako prvé, je akýmsi „predznamenáním“, v duchu ktorého máme čítať a chápať všetko, čo nasleduje.

Prvé kapitoly knihy Genezis teda tvoria základ celého Písma. Hlavné naučenia a najdôležitejšie informácie Biblie majú svoj zdroj práve v týchto kapitolách. Práve tu nachádzame poznatky o Bohu, ktorý koná v harmónii troch osôb – ako Otec, Syn (Ján 1,1–3; Heb 1,1.2) a Duch (1Moj 1,2) pri stvorení sveta a všetkého, čo je na ňom – vrátane stvorenia človeka (1Moj 1,26–28). Kniha Genezis nám predstavuje aj základný náčrt rôznych biblických konceptov, akými sú: sobota (1Moj 2,1–3), pôvod zla (1Moj 3), Mesiáš a plán vykúpenia (1Moj 3,15); celosvetová potopa (1Moj 6–9); zmluva (1Moj 1,28; 2,2.3.15–17; 9,9–17 a 1Moj 15); zmätenie jazykov s rozptýlením ľudí (1Moj 10–11) a rodokmene, ktoré prinášajú informácie o biblickej chronológii od stvorenia až po Abraháma (1Moj 5 a 11). A napokon, z knihy Genezis je odvodené aj naše pochopenie takých tém, ako sú: moc slova pochádzajúceho od Boha (1Moj 1,3; 2Tim 3,16; Ján 17,17), podstata človeka (1Moj 1,26–28); Boží charakter (Mat 10,29.30); manželstvo medzi mužom a ženou (1Moj 1,27.28; 1Moj 2,18.21–25); spravovanie Zeme a jej zdrojov (1Moj 1,26; 2,15.19) a zaslúbenie nádeje na nové stvorenie (Iz 65,17; 66,22; Zj 21,1). Časti z týchto tém sa budeme venovať tento týždeň.

NA POČIATKU...

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. (1Moj 1,1)

¹Na počiatku bolo Slovo, to Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. ²Ono bolo na počiatku u Boha. ³Ním vzniklo všetko a bez neho nevzniklo nič z toho, čo jestvuje. (Ján 1,1–3)

¹Mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh otcom cez prorokov. ²V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi, ktorého ustanovil za dediča všetkého a cez ktorého stvoril aj svet. (Heb 1,1.2)

Uvažuj o texte 1Moj 1,1. Aké dôležité pravdy sa nachádzajú v tomto jedinom verši?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Biblia sa začína nesmierne vznešeným výrokom, ktorý síce môže pôsobiť jednoducho, ale keď ho podrobne študujeme, objavíme v ňom neopísateľnú hĺbku. Ved' napokon práve v prvej vete Písma nachádzame odpovede na najväčšie otázky ľudského hľadania súvisiace s tým, kým vlastne sme a odkiaľ sme sa tu vzali.

Existujeme, lebo Boh nás stvoril v konkrétnom čase v minulosti. Nevyvinuli sme sa z ničoho, nevznikli sme náhodou, naša existencia nie je nezmyselná a bezcieľná, ako by to mohlo vyplývať zo súčasných vedeckých modelov pôvodu života. Darvinovský koncept evolúcie protirečí Písmu z každého uhla pohľadu a pokusy niektorých kresťanov zosúladiť evolučný model s Bibliou vyznievajú prinajmenšom nerozumne.

Okrem toho, Boh stvoril svet v konkrétnom čase, ktorý Písmo označuje ako „na počiatku“. Znamená to, že Boh musel existovať skôr, ako bol stvorený čas, ktorý bol vyjadrený každodenným cyklom „večer a ráno“ a následne prostredníctvom týždňov, mesiacov a rokov súvisiacich s postavením zeme voči slnku a mesiacu. Tento absolútny začiatok nachádza odzvu aj v ďalších knihách Písma, čo opakovane potvrdzuje povahu a zmysel Božieho stvoriteľského diela (Ján 1,1–3).

Uvažuj o textoch Ján 1,1–3 a Heb 1,1.2. Ako rozumieš skutočnosti, že ten, prostredníctvom ktorého sa uskutočňovalo stvorenie, za nás zomrel na kríži?

Písmo nám zjavuje, že stvorenie sa odohrávalo prostredníctvom Ježiša Krista. Biblia hovorí, že „Ním vzniklo všetko a bez neho nevzniklo nič z toho, čo jestvuje“ (Ján 1,3). Zároveň vidíme, že Ježiš je tým, „cez ktorého [Boh] stvoril aj svet“ (Heb 1,1.2). Keďže všetko malo na počiatku svoj pôvod v Ježišovi, môžeme mať nádej, že na konci privedie k dokonalosti všetko, čo začal, pretože On je „Alfa i Omega“ a „Prvý a Posledný, Počiatok i Koniec“ (Zj 1,8; Zj 22,13).

- **Ako tvoj život a tvoje názory ovplyvňuje poznanie, že ťa stvoril Boh? Ako by sa tvoje postoje zmenili, keby si tomu neveril? V čom by bolo tvoje vnímanie seba samého a iných odlišné? Prečo?**

APLIKÁCIA

STVORITEĽSKÉ DNI

³Boh povedal: **Nech je svetlo. A bolo svetlo.** ⁴Boh videl, že svetlo je dobré, a oddelil svetlo od tmy. ⁵Boh nazval svetlo dňom a tmu nazval nocou. **Bol večer, bolo ráno, prvý deň.** (1Moj 1,3–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V uplynulých rokoch sa opakovane objavujú tendencie nepovažovať stvoriteľský týždeň za doslovný časový úsek, ale skôr za metaforu, podobnosť, alebo dokonca mýtus. Tento prístup súvisí s evolučnou teóriou, ktorá pri vzniku života na Zemi počíta s dlhými časovými obdobiami.

Čo o tejto téme hovorí Biblia? Prečo máme stvoriteľské „dni“ v knihe Genezis považovať za doslovné dni, nie za dni obrazné?

Aký význam nadobúda slovo „deň“ v kontexte úvodných veršov a textu 2Moj 20,8–11?

V celej správe o stvorení je na označenie doslovného dňa dôsledne použité hebrejské slovo *jóm*. Nič v zázname o stvorení v knihe Genezis nenaznačuje, že by mal autor na mysli niečo iné než doslovný deň, ako ho chápeme dnes.

Je zaujímavé, že samotný Boh dal názov prvej časovej jednotke (1Moj 1,5). *Jóm*, alebo „deň“, je vymedzený slovným spojením „bol večer a bolo ráno“ (1Moj 1,5.8.13.19.23.31 – celkovo šesťkrát). Slovo deň je tu použité v jednotnom čísle a znamená jeden deň.

Sedem dní stvorenia by sme teda mali vnímať ako ucelené časové jednotky. Prvý výskyt spojenia „bol večer a bolo ráno“ uvádza základná číslovka *echad* („jeden“; doslovný preklad by teda znel „bol večer a bolo ráno, deň jeden“), po ktorej už nasledujú radové číslovky (teda „deň druhý“, „deň tretí“ atď.). Táto schéma ukazuje na postupnosť dní, ktoré majú svoje vyvrcholenie v siedmy deň. Použité výrazy ani forma rozprávania nenaznačujú, že by medzi jednotlivými dňami bola akákoľvek prestávka alebo časová medzera. Siedmim dňom stvorenia treba rozumieť presne tak, ako sedem dní opisujeme dnes.

Treba tiež dodať, že vo štvrtom prikázaní, ktoré Boh písal svojím prstom, je základom odpočinku v siedmy deň práve postupnosť siedmich doslovných dní počas stvoriteľského týždňa.

APLIKÁCIA

- **Správa o stvorení v knihe Genezis nie je jedinou správou o stvorení v Písme. V Biblii sa hovorí o „novom stvorení“, ktoré súvisí s Ježišovým druhým príchodom. Pri druhom stvorení Boh premení naše smrteľné telá „naraz, v tom okamihu, keď sa naposledy ozve poľnica“ (1Kor 15,52). Ak niečo také môže Boh vykonať „v okamihu“ pri druhom stvorení, prečo by potreboval miliardy rokov pri prvom stvorení?**

SOBOTA A STVORENIE

¹Takto boli dokončené nebesia, zem i všetky ich zástupy. ²Siedmeho dňa Boh dokončil svoje dielo, ktoré konal, a siedmy deň si Boh odpočinul od všetkého, čo utvoril. ³Boh požehnal siedmy deň a posvätil ho, lebo v ten deň Boh prestal vykonávať celé svoje stvoriteľské dielo, ktoré utvoril. (1Moj 2,1–3)

Volal mohutným hlasom: Bojte sa Boha a vzdajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu. Kľaňte sa tomu, ktorý stvoril nebo i zem, more i pramene vód. (Zj 14,7)

Sobota dnes čelí útokom zo strán svetskej spoločnosti aj cirkevných spoločností a dá sa to pozorovať v rôznych oblastiach. Niektoré sú očividné, napríklad práca vo veľkých firmách, kde je náročné alebo takmer nemožné upraviť si rozvrh tak, aby človek mohol svätiť sobotu. Iné si možno neuvedomujeme až tak silno. Napríklad kalendáre sú aj v našich končinách usporiadané tak, že pondelok je prvým dňom týždňa a nedeľa siedmym dňom týždňa. V nedávnej pápežskej encyklike *Laudato si': O starostlivosti o náš spoločný domov* venovanej klimatickým zmenám je sobota označená ako „hebrejská sobota“, kým nedeľa je v duchu tradície katolíckej cirkvi vyzdvihnutá ako „prvý deň nového stvorenia“. Podľa tejto encykliky nedeľa „svojím svetlom prežaruje celý týždeň a povzbudzuje nás, aby sme si osvojili starostlivosť o prírodu a chudobných“ (Pápež František, *Laudato si' (Bud' pochválený)*, Vatikán, 2015, odsek 237).

Uvažuj o textoch 1Moj 2,1–3; 2Moj 20,8–11, Mar 2,27 a Zj 14,7. Ako je myšlienka stvoriteľského týždňa prepojená so štvrtým prikázaním? Ako to súvisí s posolstvom troch anjelov?

V Biblii čítame: „Siedmeho dňa Boh dokončil svoje dielo, ktoré konal...“ (1Moj 2,2). Mnohí kreacionisti dnes zdôrazňujú Božie dielo počas šiestich dní stvorenia, ale vyhýbajú sa skutočnosti, že Božie dielo sa neskončilo v šiesty deň. Božie dielo stvorenia sa skončilo až v siedmy deň, keď Boh stvoril sobotu. To je aj jeden z dôvodov, pre ktorý Ježiš hovorí farizejom: „Sobota bola ustanovená pre človeka, a nie človek pre sobotu!“ (Mar 2,27) Ježišovo autoritatívne vyhlásenie vychádza z toho, že on sám stvoril sobotu ako večné znamenie a pečať Božej zmluvy so svojim ľudom. Sobota nebola určená len pre židovský národ, ale pre celé ľudstvo („pre človeka“).

Text v druhej kapitole knihy Genezis charakterizuje tromi slovesami, čo Boh urobil po stvorení soboty. Po prvé, „odpočinul“ (2Moj 2,2), čím nám dal príklad jeho túžby odpočívať spolu s nami (s jeho stvorenstvom). Po druhé, „požehnal“ siedmy deň (1Moj 2,3). V príbehu stvorenia Boh požehnáva zvieratá (1Moj 1,22) a Adama a Evu (1Moj 1,28), ale spomedzi všetkých dní je konkrétne požehnaný len siedmy deň. A po tretie, Boh „posvätil“ siedmy deň (1Moj 2,3). Tieto tri ustanovenia sa netýkajú žiadneho iného dňa v Písme. Opakujú sa vo štvrtom prikázaní, v ktorom Boh zdôvodňuje „pamätanie“ na sobotu práve stvorením, ktoré je základom svätenia soboty (2Moj 20,11).

- **V Zj 14,7 a v 2Moj 20,11 sa uctievanie Boha a svätenie soboty priamo viaže na stvorenie a uctievanie Stvoriteľa. Ako tento odkaz na sobotu súvisí s udalosťami posledných dní?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

STVORENIE A MANŽELSTVO

²⁶Boh povedal: **Utvorme človeka na svoj obraz, na svoju podobu. Nech ľudia vládnu nad morskými rybami, nebeským vtáctvom, dobytkom, nad celou zemou a nad všetkými plazmi, čo sa hýbu po zemi.** ²⁷Boh stvoril človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril. Stvoril ich ako muža a ženu. ²⁸Boh ich požehnal a povedal im: **Plodte sa a množte sa, naplňte zem a podmaňte si ju! Panujte nad morskými rybami, nad nebeským vtáctvom a nad všetkou zverou, čo sa pohybuje na zemi!** (1Moj 1,26–28)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Počas uplynulého desaťročia sme sa stali svedkami obrovských zmien v tom, ako jednotlivé krajiny a ich právne normy pristupujú k definícii manželstva. Mnohé štáty odsúhlasili manželstvá ľudí rovnakého pohlavia. Zmenili tak predchádzajúce zákony, ktoré do stredu rodiny kládli muža a ženu. Ide o naozaj nevídaný vývoj a vyvoláva nové otázky o inštitúcii manželstva, o vzťahu medzi cirkvou a štátom a tiež o posvätnosti manželstva a rodiny, o ktorej sa píše v Písme.

Uvažuj o textoch 1Moj 1,26–28 a 2,18.21–24. Čo sa z týchto veršov dozvedáš o Božom ideáli pre manželstvo?

V šiesty deň Boh tvorí človeka ako vyvrcholenie dovtedajšieho stvoriteľského konania. Je pozoruhodné sledovať, že v súvislosti s Bohom je prvýkrát použité množné číslo, keď v 1Moj 1,26 Boh hovorí: „Utvorme človeka na svoj obraz, na svoju podobu.“ Všetky tri osoby Božieho trojjediného spojenia naplneného láskou teraz na zemi tvoria božsky usporiadaný ľudský vzťah.

„Boh stvoril človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril. Stvoril ich ako muža a ženu“ (1Moj 1,27). Neskôr Adam po stvorení ženy vyhlasuje: „Toto je konečne kosť z mojich kostí a telo z môjho tela!“ (1Moj 2,23) a nazýva ju „žena“ (preklad „mužena“ je pokusom vyjadriť slovnú hru v hebrejčine, kde slovo *išá* / „žena“ / vzniká ako odvodenina od slova *iš* / „muž“ /). Manželstvo je charakterizované nasledovne: „Muž opustí svojho otca i matku a prilipne k svojej žene a budú jedno telo“ (1Moj 2,24).

Písmo je jednoznačné v tom, že tento jedinečný vzťah sa vytvára medzi ženou a mužom, ktorí obaja pochádzajú zo spojenia svojich rodičov – tiež ženy a muža. Tento koncept je objasnený aj v inštrukciách, ktoré dostávajú prví pozemskí rodičia: „Boh ich požehnal a povedal im: Plodte sa a množte sa, naplňte zem a podmaňte si ju!“ (1Moj 1,28) Podľa piateho prikázania si majú deti (potomstvo) čtiť svojho otca a svoju matku (2Moj 20,12). Takýto výklad nemôže naplniť žiadny iný vzťah okrem heterosexuálneho partnerstva.

APLIKÁCIA

- **Uvažuj o Ježišových slovách z Mat 19,3–6. Čo sa z týchto veršov dozvedáme o povahe a posvätnosti manželstva? Keď si uvedomujeme Božiu lásku k celému ľudstvu a skutočnosť, že všetci sme hriešnici, ako by mal vyzerat' náš postoj k biblickým princípom manželstva?**

STVORENIE, PÁD A KRÍŽ

Boh videl, že všetko, čo utvoril, bolo veľmi dobré. Bol večer a bolo ráno, šiesty deň. (1Moj 1,31)

¹⁵Hospodin Boh vzal človeka a umiestnil ho v záhrade Eden, aby ju obrábal a strážil. ¹⁶Hospodin Boh prikázal človekovi: Môžeš jesť zo všetkých stromov záhrady, ¹⁷ale nejedz zo stromu poznania dobra a zla, lebo v deň, v ktorom by si z neho jedol, určite zomrieš. (1Moj 2,15–17)

V Biblii nachádzame neprerušovaný sled udalostí a tém od dokonalého stvorenia, pádu do hriechu a zaslúbenia Mesiáša, až po konečné vykúpenie. Tieto hlavné udalosti tvoria základ dejín spasenia ľudstva.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj nad textami 1Moj 1,31; 1Moj 2,15–17 a 1Moj 3,1–7. Čo sa stalo s dokonalým Božím stvorením? Aké to malo následky?

Boh vyhlásil svoje stvorenie za „veľmi dobré“ (1Moj 1,31). „Tým bolo stvoriteľské dielo zavŕšené. ... Pozemský raj prevítal. Adam a Eva mali voľný prístup k stromu života. Stvorených bytostí sa nedotkla nijaká škvrna hriechu, ani tieň smrti.“ (PP 47; PP /sk/ 27) Boh Adama a Evu vystríhal, že ak budú jesť zo zakázaného stromu, určite zomrú (1Moj 2,15–17). Had začal svoje presviedčanie otázkou a potom vyriekol slová, ktoré boli v úplnom protiklade k tomu, čo povedal Boh: „Nie, určite nezomriete!“ (1Moj 3,4) Satan slúbil, že Eva nadobudne úžasné poznanie a bude ako Boh. Očividne tejto lži uverila.

Akými slovami Pavol potvrdzuje Boží výrok z 1Moj 2,15–17? Uvažuj o veršoch Rim 5,12 a 6,23. Ako rozumieš týmto textom? Prečo odporujú konceptu teistickej evolúcie?

V Písme vidíme, že neskorší autori potvrdzujú predchádzajúce biblické tvrdenia a ďalej ich vysvetľujú a aplikujú. V Liste Rimanom apoštol Pavol píše o hriechu a nádhere spasenia: „Cez jedného človeka vošiel do sveta hriech a cez hriech smrť. Takto prešla smrť na všetkých ľudí, pretože všetci zhršili“ (Rim 5,12). Ale evolučný pohľad (v akejkoľvek forme) predstavuje smrť ako neoddeliteľnú súčasť prírody milióny rokov pred objavením sa človeka. Táto myšlienka veľmi vážne ovplyvňuje biblické učenie o pôvode hriechu, o Kristovej zástupnej smrti na kríži a o pláne spasenia. Ak smrť nesúvisí s hriechom, potom odplatou za hriech nie je smrť (Rim 6,23) a Kristus by nemal žiadny dôvod zomrieť za naše hriechy. To by však znamenalo, že stvorenie, pád do hriechu a kríž nie sú prepojené. Lenže podľa Písma je prvý Adam spojený s druhým Adamom (1Kor 15,45.47). Viera v darvinovskú evolúciu a snahy zaradiť do tohto procesu Boha sú v rozpore so samotnými základmi kresťanstva.

- **Ako tvoj každodenný život ovplyvňuje skutočnosť, že nie si dielom náhody, ale že súčasťou tvojej viery je vykupiteľská smrť Ježiša Krista?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Z knihy *Patriarchovia a proroci* si prečítaj kapitoly „Stvorenie“ (PP 44–51; PP /25–30/) a „Pôvodný týždeň“ (PP 111–116; PP /sk/ 76–80).

„Narastajúce dôkazy vychádzajúce z komparatívneho, literárneho, jazykového a ďalších prístupov smerujú k všeobecnej a jedinečnej zhode, že označenie *jom* /deň/ v Genesis 1 dôsledne vyjadruje doslovný dvadsaťštyrihodinový deň. Autor Genesis 1 nemohol na vyjadrenie myšlienky doslovného, dňa' použiť jasnejší a komplexnejší spôsob, než aký použil.“ (HASEL Gerhard F., „The 'Days' of Creation in Genesis 1: Literal 'Days' or Figurative 'Periods/EPOCHS' of Time?“ *Origins* 21/1 [1994], str. 30, 31)

„Aj tí najprenikavejší myslitelia, ak nie sú usmerňovaní Božím slovom, dostávajú sa v snahe preskúmať vzťah medzi vierou a zjavením do zmätku. Stvoriteľ a jeho dielo prevyšujú ich chápanie. A keďže ich nie je možné vysvetliť pomocou prírodných zákonov, biblické dejiny vyhlasujú za nespoľahlivé.“ (8T 258)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Všimnite si vyššie uvedený citát z pera Ellen Whitovej. Aj dnes veľmi často vidíme rovnaké pokusy zosúladiť tvrdenia vedy s biblickým záznamom. Takéto snahy však skôr či neskôr vedú k oslabovaniu svedectva Písma a k tvrdeniam, že Bibliu nemôžeme brať až tak vážne. Prečo je takýto prístup nebezpečný?
2. Prečo je nemožné vážne prijímať biblické poslanstvo a zároveň súhlasiť s teistickou evolúciou? Ved' ako sme už naznačili, je nemožné zosúladiť také protirečivé koncepty smrti, aké ponúka evolučná teória v protiklade s Bibliou. Ako by ste tento protiklad vysvetlili niekomu, kto sa pokúša oba koncepty zosúladiť?
3. Ak je Biblia Božím zjavením, potom by naše mysle mali byť otvorené pre oveľa širšiu realitu, než akú dnes pozorujeme. Prečo by teda kresťania mali byť označovaní za „obmedzených“, keď sa usilujú otvoriť pravdám Písma, ktoré zjavil nekonečný Boh? V skutočnosti platí, že ateistický a materialistický pohľad na svet je oveľa obmedzenejší než kresťanský svetonázor.
4. Ako kresťania, ktorí zostávajú verní Božiemu slovu, by sme mali mať pochopenie pre ľudí, ktorí zápasia s otázkou vlastnej sexuálnej identity. Prečo v žiadnom prípade nesmieme byť tými, čo sa snažia kameňovať ľudí, ktorí prežívajú svoje vlastné zápasy? Ako by sme im mohli pomôcť? V čom sú znevažujúce a odsudzujúce názory niektorých „kresťanov“ nebezpečné? Prečo?

GENEZIS A NIEKTORÉ SPORNÉ KONCEPTY

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Jób 26,7–10; 1. Mojžišova 1–2; 1. Mojžišova 5; 1. Mojžišova 11; 1Kron 1,18–27; Mat 19,4.5; Ján 1,1–3

ZÁKLADNÝ TEXT

Nebesia rozprávajú o Božej sláve, obloha hlása dielo jeho rúk. (Žalm 19,2)

Písmo inšpirovalo mnohých veľkých mysliteľov, aby skúmali stvorený svet. Johannes Kepler, Isaac Newton, John Ray, Robert Boyle a mnohí ďalší významní vedci verili, že ich práca zjaví ešte viac o diele Stvoriteľa.

Po Francúzskej revolúcii sa však veda devätnásteho storočia presunula z teistického svetonázoru k takému pohľadu na svet, ktorý vychádzal z naturalizmu (príroda je jediná skutočnosť a neexistuje nijaký duchovný princíp odlišný od prírody a jej nadradený) a materializmu (všetko, čo existuje, je buď hmota samotná, alebo je vo svojej existencii od hmoty závislé). V tomto prístupe väčšinou nebolo žiadne miesto pre čokoľvek nadprirodzené. Tieto filozofické myšlienky spopularizoval Charles Darwin vo svojom diele *O pôvode druhov* (1859). Odvtedy sa veda výrazne vzdialila od biblických základov. Výsledkom je radikálne prehodnotenie príbehov Genezis.

Zastáva Biblia prekonaný a vedecky nepodložený pohľad na kozmológiu? Prevzala Biblia svoj pohľad od okolitých pohanských národov, alebo sa jej výklad sveta líši? Je platnosť Biblie kultúrne podmienená miestom a časom vzniku, alebo nás jej inšpirovaný pôvod pozdvihuje k takému pohľadu na vznik života, ktorý je vo svojom božskom systéme komplexný a univerzálny?

Toto sú niektoré z otázok, ktoré si budeme klásť tento týždeň.

PLOCHÁ ZEM?

²¹Neviete to? Nepočuli ste to? Nebolo vám to zvestované od počiatku? Nepochopili ste založenie zeme? ²²Ten, čo tróni nad klenbou zeme, ktorej obyvatelia sú ako kobyľky, ten, čo rozťahuje nebesá ako závoj a rozprestiera ich ako stan na bývanie, ²³ten obracia mocnárov navnivoč a pozemských vládcov mení na ničotu. (Iz 40,21–23)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Odhladnuc od dnešných konšpiračných teórií o plochej zemi sa mnohí ľudia domnievajú, že tento názor zastával celý starovek. Mnoho ľudí bolo však aj v minulosti presvedčených, že zem má zaguľatený tvar. Sú dokonca takí, čo sa aj dnes odvolávajú na to, že Biblia hovorí o plochej zemi.

Uvažuj o textoch zo Zjavenia 7,1 a 20,7.8. Aký je kontext týchto veršov? Hovoria niečo o plochej zemi?

Ján ako autor týchto textov píše proroctvo týkajúce sa konca času a opisuje pritom štyroch anjelov, ktorí „stojia na štyroch uhloch zeme a... pevne držia štyri vetvy zeme“ (Zj 7,1). Trikrát opakuje slovo „štyri“, aby anjelov spojil so štyrmi svetovými stranami.

Ján teda používa obrazný jazyk, podobne ako keď my dnes povieme, že „slnko zapadá“ alebo že „od východu sa dvíha vietor“. Trvať na doslovnom výklade tohto prorockého textu, keď kontext jasne hovorí o obraznom pomenovaní severu, juhu, východu a západu, znamená vytrhnúť tieto vetvy z ich kontextu a vkladať do nich význam, ktorý zjavne nemajú. Ved' napokon, keď Ježiš povedal: „Zo srdca totiž pochádzajú zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá, krádeže, falošné svedectvá a rúhania“ (Mat 15,19), nešlo mu ani o psychologický opis a ani o doslovné ľudské srdce. Používal obrazný jazyk, aby zdôraznil určitý mravný princíp.

Uvažuj o textoch Jób 26,7–10 a Izaiáš 40,21–23. Čo sa z nich dozvedáme o vlastnostiach zeme?

V texte Jób 26,7 je zem opísaná ako niečo, čo visí v prázdne: „On rozprestiera sever nad priepastnou prázdnotou, zem zavesil nad ničím.“ Izaiáš konštatuje: „Ten, čo tróni nad klenbou zeme, ktorej obyvatelia sú ako kobyľky, ten, čo rozťahuje nebesá ako závoj a rozprestiera ich ako stan na bývanie...“ (Iz 40,22)

APLIKÁCIA

- **Predstav si, že žiješ pred tisíckami rokov. Aké dôkazy by si mohol nájsť o tom, že Zem sa pohybuje? Alebo by sa ti zdalo pravdepodobnejšie, že sa nehýbe? A aké dôkazy by si mohol mať o tom, že Zem je takmer guľatá alebo že je plochá?**

STVORENIE A STAROVEKÁ LITERATÚRA

²⁶Boh povedal: **Utvorme človeka na svoj obraz, na svoju podobu. Nech ľudia vládnu nad morskými rybami, nebeským vtáctvom, dobytkom, nad celou zemou a nad všetkými plazmi, čo sa hýbu po zemi.** ²⁷Boh stvoril človeka **na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril. Stvoril ich ako muža a ženu.** ²⁸Boh ich požehnal a povedal im: **Plodte sa a množte sa, naplňte zem a podmaňte si ju! Panujte nad morskými rybami, nad nebeským vtáctvom a nad všetkou zverou, čo sa pohybuje na zemi!** (1Moj 1,26–28)

Archeológovia objavili texty starovekého Egypta a Blízkeho východu, ktoré obsahujú starodávne príbehy stvorenia a potopy. Mnohých tieto objavy priviedli k otázkam, či záznamy o týchto udalostiach nachádzajúce sa v knihe Genezis neboli náhodou prevzaté od spomínaných kultúr alebo od nich nie sú nejako odvodené. Ako to teda vlastne je?

Prečítaj si text 1. Mojžišovej od verša 1,1 po verš 2,4. Potom si prečítaj nasledujúce úryvky z akkadského Eposu o Atrachasisovi, ktoré pojednávajú o stvorení človeka (vyberáme ho ako jeden z mnohých podobných záznamov o stvorení; jeho záznam pochádza približne z 18. storočia pred Kr.):

„Ilgiovia [sedem najvyšších nebeských božstiev] nesmierne ťažko pracovali...

Šťažovali sa a nariekali, na prácu sa žalovali...

Potomka nech rodička stvorí!

Lopotu bohov človek na bedrá svoje vezme! ...

Boha Geštuga, ktorý rozumom bol obdarený,
bohovia spoločne zabili.

S jeho mäsom a krvou Nintu zmiesila hlinu.“

(*Duchovní prameny života: Stvoření světa ve starých mýtech a náboženstvích*. Vyšehrad, Praha 1997, str. 76.77)

Aké základné rozdiely vidíš pri porovnaní uvedených textov (Genezis a Epos o Atrachasisovi)?

Hoci medzi oboma príbehmi existuje určitá podobnosť (prví ľudia boli stvorení z hliny), rozdiely sú obrovské.

(1) V Epose o Atrachasisovi človek pracuje, aby bohovia mohli oddychovať. V Genezise Boh stvoril zem a všetko, čo je na nej, pre ľudí, ktorí sa stávajú vrcholom stvorenia. Boh odpočíva spolu s nimi. V Genezise sú ľudia umiestnení do záhrady a sú pozvaní do spoločenstva s Bohom. Boh im zveruje starostlivosť o svoje stvorenie – takýto koncept v Astrachasisovi nenachádzame.

(2) V Astrachasisovi je zabitý jeden z nižších bohov a jeho krv je zmiešaná s hlinou, z ktorej bolo sformovaných sedem mužov a sedem žien. V Genezise je najprv „stvárný“ Adam priamo Bohom, ktorý do neho vdýchol dych života. Neskôr bola „utvorená“ žena, ktorá mala byť Adamovi „rovnocennou pomocou“. Boh nestvoril Adama a Evu z krvi nejakého zabitého božstva.

(3) V knihe Genezis sa v súvislosti so stvorením nespomína žiadny konflikt alebo násilný čin, ako je to v príbehu o Astrachasisovi.

Biblický záznam obsahuje vznešený opis konania všemocného Boha, ktorý ľudstvu zveruje dôstojný zmysel v dokonalom svete. Tento zásadný rozdiel priviedol odborníkov k záveru, že ide o dva úplne odlišné príbehy stvorenia.

- Niektorí odborníci sa zhodujú v tom, že jednotlivé príbehy o stvorení a potope mohli na začiatku opisovať skutočné udalosti, ale postupným odovzdávaním sa počas stáročí postupne komolil ich obsah. Na rozdiel od toho, Mojžiš inšpirovaný Svätým Duchom zaznamenal skutočný priebeh udalostí. Prečo by takýto prístup mohol byť lepším vysvetlením niektorých podobností rôznych príbehov než myšlienka, že Mojžiš svoj záznam prevzal z pohanských príbehov?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

GENEZIS A POHANSTVO

¹⁴Boh povedal: Nech sú svetlá na nebeskej oblohe, aby oddeľovali deň od noci a označovali obdobia, dni a roky. ¹⁵Nech svietia na nebeskej oblohe a osvetľujú zem. Tak sa aj stalo. ¹⁶Boh utvoril dve veľké svetlá: väčšie, aby vládlo dňu, a menšie, aby vládlo noci; urobil aj hviezdy. ¹⁷ Boh ich umiestnil na nebeskej oblohe, aby svietili na zem, ¹⁸ aby vládli vo dne i v noci a oddeľovali svetlo od tmy. Boh videl, že je to dobré. ¹⁹Bol večer a bolo ráno, štvrtý deň. (1Moj 1,14–19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Nezdá sa, že by kniha Genezis vychádzala z pohanských mýtov o stvorení. Oveľa reálnejšie vyznieva tvrdenie, že kniha Genezis vznikla, aby tieto mýty vyvrátila a odlíšila Boha Stvoriteľa od pohanských božstiev.

Uvažuj o texte 1Moj 1,14–19. Ako sú opísané jednotlivé nebeské telesá stvorené vo štvrtý deň? Aká mala byť ich funkcia?

Za zmienku stojí, že pojmy „slnko“ a „mesiac“ sú v tomto zázname vynechané, respektíve sa o nich hovorí len opisne. Názvy pre slnko a mesiac boli totiž v hebrejčine úzko spojené so slnečnými a s mesačnými bohmi starovekého Egypta a Blízkeho východu. Použitie pojmu „väčšie svetlo“ a „menšie svetlo“ ukazuje, že boli stvorené s určitým cieľom – aby „označovali obdobia, dni a roky“ a aby „osvetľovali zem“ (1Moj 1,14.15). Text teda veľmi jasne ukazuje, že slnko a mesiac nie sú bohmi, ale stvorenými telesami s konkrétnou funkciou. Naše dnešné vnímanie slnka a mesiaca je takmer totožné.

Uvažuj o veršoch 1Moj 2,7.18–24. Ako Boh tvorí Adama a Evu? Ako by si charakterizoval jeho zaangažovanosť v celom procese?

Staroveké blízkovýchodné mýty jednotne opisujú stvorenie človeka ako dodatočný nápad, ktorý vychádza zo snahy uľaviť bohom od namáhavej práce. Táto mýtická predstava je v rozpore s biblickým konceptom. Podľa Písma má totiž človek vládnuť nad svetom ako Boží zmocnenec. Nič vo stvorení človeka nevyznieva ako náhradný, dodatočný plán. Genezis predstavuje človeka ako vyvrcholenie stvoriteľského diela. Týmto jasne ukazuje, aké veľké protirečenie existuje medzi biblickým záznamom a pohanskými mýtmi.

Genezis je akousi „korektúrou“ mýtov starovekého sveta. Mojžiš používa niektoré pojmy a myšlienky, ktoré sú nezlučiteľné s pohanskými konceptmi. Robí to prostredníctvom jednoduchého vyjadrenia biblického pohľadu na realitu, na Božiu úlohu pri stvorení a cieľ, ktorý sledoval Boh pri stvorení.

APLIKÁCIA

- **Pred tisíckami rokov bol biblický záznam o stvorení v jasnom rozpore s väčšinovou kultúrou. Paradoxom je, že aj dnes je biblický záznam v rozpore s prevládajúcou kultúrou. Malo by nás to prekvapovať? Prečo?**

STVORENIE A ČAS

¹Toto je rodokmeň Adama. Keď Boh stvoril človeka, utvoril ho na Božiu podobu. ² Ako muža a ženu ich stvoril, požehnal ich a dal im meno človek, keď ich stvoril. ³ Keď mal Adam stotridsať rokov, narodil sa mu syn na jeho obraz a podobu a dal mu meno Šét. ⁴ Po Šétovom narodení žil Adam osemsto rokov a narodili sa mu synovia a dcéry. ⁵ Celý vek Adamovho života bol deväťstotridsať rokov, potom zomrel. (1Moj 5,1–5)

Prečítaj si 5. a 11. kapitolu 1. Mojžišovej. Akým spôsobom Biblia zaznamenáva dejiny ľudstva od Adama po Noacha a od Noacha po Abraháma?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V uvedených rodokmeňoch sa nachádza dôležitý faktor, ktorý z nich robí jedinečné biblické záznamy – obsahujú faktor času, vďaka ktorému ich niektorí odborníci nazývajú „časové rodokmene“. Obsahujú mechanizmus postupných informácií, ktoré sú spolu prepojené. Dozvedáme sa teda, že „keď mala osoba *Jedna X* rokov, narodila sa jej osoba *Dva*. A osoba *Jedna* žila po narodení osoby *Dva Y* rokov a narodili sa jej ďalší synovia a dcéry.“ Genesis 5 pridáva ešte informáciu, že „celý vek osoby *Jedna* bol *Z* rokov“. Tento vzájomne prepojený systém znemožňuje, aby do rodokmeňa bola nejaká osoba pridaná alebo bola z neho odstránená. Kapitoly 5 a 11 knihy Genesis obsahujú pokračujúcu líniu potomkov, ako to potvrdzuje 1Kron 1,18–27, v ktorej nechýba ani nie je pridaná žiadna generácia. Týmto spôsobom sa Biblia vykladá sama.

Takmer dvetisíc rokov pomocou týchto textov kresťanskí a židovskí vykladači predstavovali dejiny a určovali dátum potopy aj vek Zeme prinajmenšom od konca siedmich dní stvorenia zobrazeného v 1. Mojžišovej 1–2.

V uplynulých desaťročiach sa však objavili pokusy nanovo vyložiť 5. a 11. kapitolu tak, aby ich prispôbili dlhším obdobiam, ako to navrhovali niektoré otáznе výklady určitých historických udalostí. Takýto prístup vyvolal vážne otázky súvisiace so spoľahlivosťou biblického záznamu.

Keď však chceme pochopiť Boží koncept času a jeho postupnosť v dejinách, musíme porozumieť, že obe tieto kapitoly „sú historickým aj teologickým záznamom, spájajú Adama so zvyškom stvorenia a Boha s človekom v kontexte daného miesta a času. Genesis 5 a 11,10–26 poskytuje časový rámec a postupnosť ľudí, ktorí spájajú Boží ľud s človekom, ktorého Boh stvoril ako vrchol šesťdňového stvorenia tejto planéty.“ (HASEL, Gerhard F., „The Meaning of the Chronogenealogies of Genesis 5 and 11,“ *Origins* 7/2 [1980], str. 69)

- Hoci uvedené texty majú v Starej zmluve dôležité miesto, apoštol Pavol nabáda pri ich štúdiu na opatrnosť. Uvažuj v tejto súvislosti o textoch 1Tim 1,4 a Tít 3,5. Na aké nebezpečenstvo Pavol upozorňuje?

APLIKÁCIA

STVORENIE V PÍSME

¹Ukázal mi aj riekú s vodou života, priesračnú ako krištál, ktorá vyteká od Božieho a Baránkovho trónu. ²Uprostred jeho námestia a z oboch strán rieky je strom života, ktorý prináša dvanásť ráz ovocie, každý mesiac dáva svoje ovocie i lístie stromu na uzdravenie národov. ³A nebude tam nič prekliate, ale Boží a Baránkov trón bude v ňom a jeho služobníci mu budú slúžiť. (Zj 22,1–3)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si nasledovné texty a zapíš si, ako jednotliví autori odkazujú na knihu Genezis 1–11:

Mat 19,4.5

Mar 10,6–9

Luk 11,50.51

Ján 1,1–3

Sk 14,15

Rim 1,20

2Kor 4,6

Ef 3,9

1Tim 2,12–15

Jak 3,9

1Pet 3,20

Júd 1,11.14

Zj 2,7; 3,14 a 22,1–3

Ježiš aj všetci novozmluvní autori odkazujú na 1. Mojžišovu 1–11 ako na dôveryhodný záznam historických udalostí. Ježiš odkazuje na Mojžišove knihy a na stvorenie muža a ženy (Mat 19,4). Pavol opakovane používa záznam o stvorení, aby zdôvodnil a podoprel teologické názory, ktoré prezentuje vo svojich listoch. Aténskym vzdelancom napríklad hovorí: „Boh, ktorý stvoril svet a všetko, čo je v ňom, tento Boh, keďže je Pánom neba i zeme, nebýva v chrámoch zhotovených rukami...“ (Sk 17,24) Takýmto spôsobom stavajú novozmluvní pisatelia na knihe Genezis a svojim čitateľom ukazujú dôležitosť skutočných udalostí.

Prečítaj si napríklad 5. kapitolu Listu Rimanom. Pavol opakovane spája Adama s Ježišom (pozri Rim 5,12.14–19). Z toho vyplýva, že počíta s doslovnou existenciou historického Adama. Takýto pohľad je dnes spochybňovaný, keďže doslovné chápanie textu nahrádza evolučný model pôvodu.

APLIKÁCIA

- Keď si uvedomíme, že novozmluvní pisatelia inšpirovaní Svätým Duchom, a dokonca aj samotný Ježiš, vnímali záznam o stvorení ako spoľahlivý opis skutočnej historickej udalosti, bolo by bláznovstvom, keby sme sa dnes rozhodli takýto prístup odmietnuť a nechali by sme sa viesť omylnými a hriechom poznačenými ľudskými bytosťami. Uvažuj o tomto prístupe.

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Písmo je najzrozumiteľnejším a najpoučnejším dejepisom, ktorý má človek k dispozícii. Vytrysklo z prameňa večnej pravdy a božská ruka zachovala jeho čistotu po celé veky. ... Len v Božom slove nachádzame dejiny ľudského pokolenia nedotknuté ľudskými predsudkami a ľudskou pýchou.“ (5T 25)

„Bolo mi ukázané, že bez biblických dejín geológia nemôže dokázať vôbec nič. Pamiatky nájdené v zemi prinášajú dôkazy o stave vecí, ktoré sa v mnohom odlišujú od súčasnosti. Ale čas ich existencie a obdobie, počas ktorého sa nachádzali v zemi, môžeme pochopiť len prostredníctvom biblických dejín. Mohlo by byť oprávnené robiť určité domnienky, ktoré presahujú biblické dejiny, ak by naše hypotézy neboli v rozpore s faktami, ktoré nachádzame v Písme. Keď však človek opustí Božie slovo a hľadá dôkazy Božieho stvoriteľského diela na základe prírodných princípov, dostáva sa do obrovského oceánu neistoty. Boh nikdy smrteľníkom nezjavil, akým spôsobom dokončil svoje stvoriteľské dielo za šesť doslovných dní. Jeho stvoriteľské dielo je rovnako nepochopiteľné ako jeho existencia.“ (3SG 93)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Mnohí ľudia nekriticky prijímajú každé vedecké vyhlásenie o udalostiach, ktoré sa odohrali pred miliónmi rokov. A to aj napriek tomu, že vedecké vysvetlenia súčasnej reality – toho, čoho sa môžeme dotknúť, čo môžeme počuť, vidieť, vyskúšať a opakovane overiť – sú často predmetom diskusií a rozporov. Prečo je to tak?
2. Súčasné vedecké práce vychádzajú z predpokladu, že na vysvetlenie skutočných udalostí nemôžeme použiť nadprirodzené prostriedky. To znamená, že napríklad nemôžeme vysvetľovať hladomor pomocou tvrdenia, že nejaká čarodejnica prekliala pôdu. Aké obmedzenia má tento prístup, keď chceme uvažovať o zázname stvorenia, ktorý prináša kniha Genezis? Inými slovami, udalosti opísané v Genezis sú rýdzo nadprirodzené. Keď však vylúčime z procesu stvorenia nadprirodzené prvky, prečo bude každý ďalší model nevyhnutne nesprávny?

Týždeň od 31. mája do 6. júna 2020

BIBLIA AKO KNIHA DEJÍN

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1. Samuelova 17; Iz 36,1–3; Iz 37,14–38; Daniel 1; Daniel 5; Mat 26,57–67; Heb 11,1–40

ZÁKLADNÝ TEXT

Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egypta, z domu otrokov. (2Moj 20,2 aj 5Moj 5,6)

Biblia je pevne založená na historických udalostiach. Biblické udalosti sa pohybujú priamym smerom od úplného začiatku, keď Boh stvoril svet, až po úplný záver, keď obnoví zem po svojom druhom príchode.

Skutočnosť, že Biblia vychádza z historických udalostí, je jednou z charakteristík, ktorá ju odlišuje od svätých kníh iných náboženstiev. Biblia predpokladá existenciu Boha, ktorý koná a osobne vstupuje do chodu dejín. Biblia sa nepokúša existenciu takéhoto Boha dokázať, jednoducho s ňou počíta. Na počiatku Boh prehovára a na zemi vzniká život (1Moj 1,1–31). Povoláva Abrama z krajiny Chaldejov. Vyslobodzuje svoj ľud z egyptského zajatia. Na kamenné dosky píše Desatoro (2Moj 31,18). Posiela prorokov. Zosiela súdy. Povoláva ľudí, aby žili podľa jeho zákona a plánu a aby sa o zákon a evanjelium delili s ostatnými národmi. A napokon, posiela na svet svojho Syna Ježiša Krista, aby navždy zmenil dejiny.

Tento týždeň sa budeme venovať niektorým kľúčovým udalostiam dejín, ktoré zachytáva Biblia. Pozrieme sa aj na niektoré archeologické dôkazy, ktoré nám pomáhajú pochopiť dejiny tak, ako ich vyjadruje Biblia.

DÁVID, ŠALAMÚN A KRÁĽOVSTVO

¹Filištínci si zhromaždili vojská do boja a sústredili ich v judskom Sóku. Utáborili sa v Efes-Dammime, medzi Sókom a Azékou. ²Saul a izraelskí muži sa zhromaždili, utáborili sa v údolí Éla a zoradili sa do boja proti Filištíncom. ³Filištínci zaujali postavenie na svahu jedného vrchu, Izraeliti na protilahom svahu druhého vrchu; medzi nimi bolo údolie. (1Sam 17,1–3)

Ríša Dávida a Šalamúna predstavuje zlatý vek dejín Izraela. Ale čo ak by Dávid a Šalamún vôbec neexistovali, ako to tvrdia niektorí súčasní bádatelia? Čo ak by ich kráľovstvo nebolo také rozsiahle, ako to opisuje Biblia, čo tiež niektorí spochybňujú? Bez Dávida by neexistoval Jeruzalem, hlavné mesto krajiny (2Sam 5,6–10). Keby nebolo Dávida, jeho syn Šalamún by nepostavil chrám (1Kráľ 8,17–20). A napokon, bez Dávida by nebol ani zaslúbený Mesiáš, pretože ten mal povstať práve z Dávidovho rodu (Jer 23,5.6; Zj 22,16). V takom prípade by bolo treba úplne prepísať dejiny Izraela. Ale história, ktorú zaznamenáva Písmo, je presne tým, čo dáva Izraelu a cirkvi ich jedinečné postavenie a poslanie.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 1. Samuelovej 17. Akým spôsobom Boh prináša Izraelitom rozhodujúce víťazstvo? Kde sa toto víťazstvo odohralo a aké boli okolnosti daných udalostí?

Za povšimnutie stojí presný zemepisný opis bojovej línie v 1Sam 17,1–3. Archeologické nálezisko Churvat Keijafa sa nachádza presne v oblasti tábora Izraelitov, ako ju opisujú uvedené verše. Nedávne vykopávky odhalili mocnú pevnosť z čias kráľov Saula a Dávida, z ktorej bol dobrý výhľad na celé údolie. Archeologické výskumy ukázali, že uvedená pevnosť mala dve súbežné brány. Keďže v starovekom Izraeli mala väčšina miest len jednu bránu, uvedený objav pomohol identifikovať miesto náleziska ako *Šaarajim* (1Sam 17,52), čo hebrejsky znamená „dve brány“.

Ak ide naozaj o Šaarajim, potom sa nám prvýkrát podarilo lokalizovať toto staroveké biblické mesto. V rokoch 2008 a 2013 boli nájdené dva nápisy, ktoré podľa odborníkov predstavujú vôbec najstaršie písomné záznamy v hebrejčine. Druhý nápis spomína meno Ešbaál, čo je meno jedného zo Saulových synov (1Kron 9,39).

V roku 1993 vykopávky v severnej časti mesta Tel Dan odhalili obrovský kamenný nápis, ktorého autorstvo sa prisudzuje kráľovi Chazaelovi Damasckému (1Kráľ 19,15). Tento nápis zaznamenáva Chazaelovo víťazstvo nad „kráľom Izraela“ a kráľom „domu Dávidovho“. Rovnakým spôsobom sa Dávidova dynastia opisuje aj v Písme. Aj v tomto prípade ide o dôležitý archeologický dôkaz, že Dávid je reálna historická postava, tak ako to hovorí Biblia.

■ **Uvažuj, aký dosah by to malo na dôveryhodnosť Biblie a na našu vieru, keby – ako niektorí tvrdia – kráľ Dávid neexistoval.**

APLIKÁCIA

IZAIÁŠ, CHIZKIJA A SANCHERÍB

¹V štrnástom roku kráľa Chizkiju pritiahol asýrsky kráľ Sancheríb proti všetkým opevneným mestám Judska a zaujal ich. ²Asýrsky kráľ poslal rabšaka z Lakiša ku kráľovi Chizkijovi s početným vojskom do Jeruzalema. Postavil sa pri vodovode Horného rybníka, na ceste, ktorá vedie k Poľu práča. ³Vysiel k nemu správca paláca Eljákim, syn Chilkiju, pisár Šebna a kancelár Jóach, syn Ásafa. (Iz 36,1–3)

³⁶Vtedy vysiel Hospodinov anjel a v asýrskom tábore pozabíjal stoosemdesiatpäťtisíc ľudí. Keď ráno ľudia vstali, všade boli samé mŕtvolky. ³⁷Potom sa asýrsky kráľ Sancheríb pobral a vrátil sa bývať do Ninive. ³⁸Keď sa raz klaňal v chráme svojho boha Nisroka, jeho synovia Adrammelek a Sarecer ho zabili mečom a sami utiekli do krajiny Ararat. Po ňom panoval jeho syn Esar-Chaddón. (Iz 37,36–38)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Akým spôsobom Boh vyslobodil svoj ľud pri intenzívnom útoku Asýrčanov proti Júdovi? (vychádzaj z textov Iz 36,1–3 a Iz 37,14–38)

V roku 701 pred Kr. sa asýrsky kráľ Sancheríb snažil vojensky poraziť Júdu. Tieto udalosti opisujú okrem Písma aj rôzne historické materiály, medzi ktoré patria Sancheríbove kroniky. Boli objavené v hlavnom meste Ninive a Sancheríb sa v nich chváli nasledovne: „Obliehal som a dobyl štyridsaťšesť jeho [Chizkijových] opevnených miest a nespočítateľné množstvo menších dedín v ich susedstve.“ Vo svojom paláci v Ninive Sancheríb oslavoval svoje víťazstvo nad judským mestom Lakiš tak, že vyzdobil steny v centrálnej sieni paláca reliéfmi zobrazujúcimi obliehanie a dobytie mesta.

Nedávne vykopávky v Lakiši odhalili zničené ruiny mesta, ktoré dal Sancheríb vypáliť. Jeruzalem bol však zázračne ušetrený. Sancheríb sa mohol popýšiť len nasledovne: „Pokiaľ ide o judského Chizkiju, zavrel som ho v jeho meste ako vtáča v klietke.“ Neexistuje žiadny záznam o zničení Jeruzalema alebo o zajatcoch vzatých do otroctva.

Je pravda, že Jeruzalem bol obliehaný, ale Biblia uvádza, že obliehanie trvalo len jediný deň a že anjel Hospodinov Jeruzalem zachránil. Stalo sa teda to, čo predpovedal Izaiáš: „³³Preto takto hovorí Hospodin o asýrskom kráľovi: Nevkročí do tohto mesta, ani šíp ta nevystrelí, ani štítom naň nezaútočí, ani val proti nemu nenasype. ³⁴Vráti sa po ceste, ktorou prišiel, ale do tohto mesta nevkročí – znie výrok Hospodina. ³⁵Budem brániť toto mesto, aby som ho zachránil kvôli sebe samému a kvôli Dávidovi, svojmu služobníkovi“ (Iz 37,33–35).

Je zaujímavé, že v Ninive je na významnom mieste vyobrazená len porážka mesta Lakiš. Rozhodujúci boj medzi Bohom nebies a asýrskymi bohmi sa prejavil vyslobodením Božieho ľudu. Boh videl agresívne napadnutie zo strany Asýrie. Boh počul slová Chizkijovej modlitby. Boh vstupuje do dejín.

APLIKÁCIA

- Nemali by sme zabúdať na to, že Boh, ktorý zázračne vyslobodil Izraelitov vtedy a tam, je rovnakým Bohom, ku ktorému sa dnes modlíme a ktorému dôverujeme. Čo pre teba znamená táto skutočnosť?

DANIEL, NEBÚKADNECAR A BABYLON

²⁶Keď sa kráľ po uplynutí dvanástich mesiacov prechádzal na streche kráľovského paláca Babylonu, ²⁷hovoril: Či toto nie je veľký Babylon, ktorý som vybudoval vo svojej veľkej moci ako kráľovské sídlo slúžiace vznešenosti môjho majestátu? ²⁸Ešte bolo slovo v kráľových ústach, keď z neba zaznel hlas: Týka sa to teba, kráľ Nebúkadnecar: Kráľovstvo ti bolo odňaté! (Dan 4,26–28)

Pri svojej práci na projekte v Britskom múzeu objavil v júli 2007 rakúsky asýriológ Michael Jursa z Viedenskej univerzity klinopisnú tabuľku z čias babylonského kráľa Nebúkadnecara, ktorá sa v depozitári múzea nachádzala už od roku 1920. Na tabuľke našiel meno babylonského úradníka „Nebusarsekima“, ktorého spomína Jeremiáš (v slovenčine sa prepisuje ako „Sar-Sekím“; Jer 39,3). Táto postava patrí medzi postavy mnohých kráľov a úradníkov z čias Daniela a Nebúkadnecara, ktorých existenciu sa vďaka archeológii podarilo potvrdiť.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si 1. a 5. kapitolu z knihy Daniel. Ako sa Danielove počiatkové rozhodnutia zhodovali s Božím konaním, pri ktorom Boh použil Daniela ako svojho služobníka a proroka, aby ovplyvnil milióny ľudí počas nasledujúcich stáročí?

O Danielovi čítame, že „si položil na srdce“ (Dan 1,8; Roh) zostať Bohu verný v tom, čo bude jesť a ako sa bude modliť. Tieto návyky, ktoré si rozvinul počas mladého veku, ho posilňovali počas jeho dlhého života. Výsledkom bolo bystré uvažovanie, múdrosť a vnímavosť na to, čo prichádza od Boha. Nebúkadnecar aj Bělšaccar si to uvedomovali, takže Daniel zastával v kráľovstve významné posty. Najdôležitejšie však zrejme bolo, že pomohol k obráteniu samotného Nebúkadnecara (Dan 4,31–34).

Nebúkadnecar bol synom Nabopolasara. Spoločne vybudovali veľkolepé mesto, ktoré v starovekom svete nemalo páru (pozri Dan 4,30). Babylon bol obrovským mestom, v ktorom sa nachádzalo vyše tristo chrámov a nádherný palác. Súčasťou mesta bol aj jeden zo starovekých divov sveta – Semiramidine visuté záhrady. Mesto obkolesovali mohutné dvojité hradby (vnútorné boli hrubé takmer štyri metre, vonkajšie boli široké šesť a pol metra), v ktorých bolo osem hlavných brán pomenovaných po babylonských božstvách. Najznámejšou je Ištarina brána, ktorá sa zrekonštruovaná nachádza v Pergamonskom múzeu v Berlíne.

Vo verši Daniel 7,4 je Babylon opísaný ako lev s krídlami orla. Cez Ištarinu bránu prechádzala cesta, na ktorej sa konali každoročné sprievody. Steny priechodu zdobili nízke reliéfy s vyobrazenými levmi. Počas archeologického výskumu sa našlo aj vyobrazenie obrovského leva, ktorý sa vrhal na človeka. Všetky tieto objavy sú svedectvom, že lev je príhodným symbolom „veľkého Babylona“. Aj takýmto spôsobom sú potvrdené biblické dejiny a prorocké poslanstvo Písma.

- Spomínali sme, že Daniel „si položil na srdce“ (Dan 1,8; Roh), teda že si zaumienil, že bude alebo nebude robiť niektoré veci. Čo si ty sám potrebuješ „položiť na srdce“?

APLIKÁCIA

JEŽIŠ AKO HISTORICKÁ POSTAVA

²⁹Pilát teda vyšiel von k nim a opýtal sa: Akú žalobu vznášate proti tomuto človeku? ³⁰Odpovedali mu: Keby nebol zločincem, nevydávali by sme ti ho. ³¹Pilát im odpovedal: Vezmite si ho vy a súdte podľa svojho zákona! Židia mu na to: My nemáme právo nikoho usmrtiť, ³²aby sa naplnilo Ježišovo slovo, ktorým označil, akou smrťou má zomrieť. (Ján 18,29–32)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty Mat 26,57–67; Ján 11,45–53 a Ján 18,29–31. Kto bol Kajfáš a akú úlohu zohral v Ježišovej smrti? Kto bol Pontský Pilát a v čom bolo jeho rozhodnutie dôležité pre sanhedrin, aby mohol uskutočniť svoj zámer?

Kajfáš bol najvyšším kňazom a podnecoval sprisahanie, ktorého cieľom bola Ježišova smrť. Kajfášovu existenciu zaznamenáva aj židovský historik Josephus Flavius, ktorý písal pre Rimanov. „Jozef, ktorý sa nazýval aj Kajfáš, ktorý bol veľkňazom, a určil Jonatána, syna Annášovho, predchádzajúceho veľkňaza, aby bol jeho následníkom.“ (JOSEPHUS Flavius, Židovské starožitnosti, XVIII.3) V roku 1990 bola južne od Jeruzalema objavená rodinná hrobka, ktorá obsahovala dvanásť schránok na kosti (tzv. osuária). Mince a keramiku z hrobky bolo možné datovať približne do polovice prvého storočia. Na najviac vyzdobenej schránke bol aramejský nápis „Jozef, syn Kajfáša“ a obsahovala kosti asi šesťdesiatročného muža. Odborníci sa domnievajú, že by mohlo ísť o pozostatky Kajfáša, veľkňaza priamo zainteresovaného na Ježišovej smrti.

V roku 1961 bol v Cézarei Prímorskej v ruinách miestneho divadla nájdený blok vápenca, ktorý obsahuje fragmenty nápisu: „Pontský Pilát, prefekt Judska.“ Pilát bol judským prefektom za vlády cisára Tibéria.

V oboch prípadoch ide o osoby, ktoré sa nejakým spôsobom podieľali na Ježišovej smrti. Historické objavy teda potvrdili ich existenciu.

Historici prvých dvoch storočí hovoria aj o Ježišovi z Nazareta. Rímsky historik Tacitus písal o Kristovi a jeho poprave Pontským Pilátom počas vlády Tibéria. V jeho diele sa píše aj o prvých kresťanoch v Ríme. Rímsky štátnik Plínius Mladší písal okolo roku 112 cisárovi Trajánovi a pýtal sa ho, ako má pristupovať ku kresťanom. Opisoval ich ako skupinu ľudí, ktorí sa v určitý deň stretávajú a spievajú chválospevy svojmu bohu.

Archeologické objavy a historické záznamy prinášajú dodatočné, v Biblii neobsiadnuté svedectvá o Ježišovi, ktorého jeho nasledovníci uctievali už v priebehu prvých päťdesiatich rokov po jeho smrti. Primárnym zdrojom o Ježišovi však pre nás zostávajú evanjeliá. Mali by sme ich pozorne študovať a naučiť sa tak čo najviac o Ježišovi a jeho učení.

APLIKÁCIA ■ Hoci je povzbudzujúce a užitočné vidieť archeologické dôkazy, ktoré podporujú našu vieru, napriek ich užitočnosti by naša viera predsa len mala byť postavená na niečom inom. Na čom? Prečo?

VIERA A DEJINY

¹Viera je zárukou toho, v čo dúfame, a zdôvodnením toho, čo nevidíme, ²lebo pre ňu získali predkovia dobré svedectvo. ³Vo viere chápeme, že Božie slovo stvárnilo svet tak, že z neviditeľného povstalo viditeľné. ... ³⁹A títo všetci, i keď dostali svedectvo pre vieru, nedosiahli naplnenie prislúbenia, ⁴⁰lebo Boh pre nás zamýšľal niečo lepšie, aby nedosiahli dokonalosť bez nás. (Heb 1,1–3.39.40)

Nežijeme vo vzduchoprázdne. Naše rozhodnutia ovplyvňujú nielen nás samotných, ale aj ľudí naokolo. A súčasne platí, že aj životy mnohých starovekých nasledovníkov Boha veľmi výrazne ovplyvnili budúcnosť ľudí, ktorí žili po nich. V 11. kapitole Listu Hebrejom známej ako „kapitola viery“ vidíme stručný prehľad hrdinov viery a ich vplyvu na ostatných.

OSOBNÉ
ŠTÚDIUM

Prečítaj si Hebrejom 11. Čo sa môžeme naučiť od týchto hrdinov viery štúdiom ich života a chodenia s Bohom?

Enoch

Noach

Abrahám

Sára

Jozef

Mojžiš

Ráchab

Samson

Mať vieru neznamená len niečo vyznávať alebo niekoho uctievať. Znamená to konať podľa tejto viery a v odpovedi na ňu. Viera sa prejavuje činmi a práve takýto súlad je označovaný ako spravodlivosť (teda ako niečo správne). Práve takéto činy viery menia dejiny. Každý takýto skutok závisí od dôvery v Božie slovo.

Keď Noach vybudoval archu, bol to skutok viery. Božiemu slovu dôveroval viac ako skúsenosti a rôznym argumentom. Keďže predtým nikdy nepršalo, skúsenosti a dôkazy naznačovali, že niečo ako potopa je úplný nezmysel. Ale Noach poslúchol Boha a ľudské pokolenie nezaniklo.

Abrahám (vtedy ešte Abram) opustil mezopotámske mesto Úr, jedno z najrozvinutejších miest vtedajšieho sveta. Nevedel pritom, kam ho Boh privedie. Ale rozhodol sa konať podľa Božieho slova.

Mojžiš sa rozhodol byť radšej pastierom Božieho ľudu a priviesť ho do zaslúbennej krajiny, než sa stať vládcom Egypta, najväčšej ríše tej doby. Dôveroval hlasu Všemohúceho, ktorý k nemu prehovoril z horiaceho kra.

Ráchab sa rozhodla dôverovať správam o Božom vyslobodení, zachránila dvoch vyzvedačov a stala sa súčasťou Ježišovho rodokmeňa. Ako málo vieme o spôsobe, akým naše rozhodnutia ovplyvnia životy veľkého množstva ľudí nielen v našej generácii, ale aj v tých, čo prídu po nás.

- Aké dôležité rozhodnutia pred tebou stoja? O čom všetkom uvažuješ, kým sa rozhodneš? Čo pri rozhodovaní považuješ za najpodstatnejšie? Prečo?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Z knihy *Patriarchovia a proroci* si prečítajte kapitolu „Dávid a Goliáš“ (PP 643–648; PP /sk/ 487–491) a z knihy *Proroci a králi* kapitoly „Chizkija“ (PP 331–339; PK /sk/ 177–181) a „Vyslobodenie z Asýrie“ (PK 349–366; PK /sk/ 187–196).

„Biblia je najstaršou a najobsažnejšou históriou ľudstva. Vyviera z prameňa večnej pravdy a božská ruka veky zachováva jej čistotu. Osvetľuje najdávnejšiu minulosť, kam sa ľudský výskum márne snaží preniknúť. Len v Božom slove vidno moc, ktorá položila základy zeme a rozťahla nebesia. Len tu nachádzame autentickú správu o pôvode národov. Len tu je podaná história nášho rodu neovplyvnená ľudskou pýchou ani predsudkami.“ (Ed 173; Vých 150)

„Kto pozná Boha a Jeho Slovo, má pevnú vieru v božské vnuknutie Svätého Písma. Neskúma Bibliu pomocou ľudských vedeckých názorov. Podrobuje tieto myšlienky neomylným skúškam. Vie, že Božie slovo je pravda a pravda si nemôže odporovať. Čokoľvek v učení takzvanej vedy protirečí pravde Božieho zjavenia, je len ľudskou špekuláciou. Naozaj múdre mu človeku vedecké skúmanie otvára rozsiahlu oblasť myslenia a poznania.“ (8T 325)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Uvažujte o aplikačnej otázke zo stredy. Áno, je dobré, keď sa nám podarí nájsť archeologické dôkazy, ktoré potvrdzujú biblickú históriu. Čo sa však stane, keď sú nájdené archeologické dôkazy interpretované spôsobom, ktorý odporuje biblickému príbehu? Čo by sme sa z toho mali naučiť o potrebe spoliehať sa na Božie slovo ako na Slovo od Boha, ktorému dôverujeme, nech archeológia či iná oblasť vedy hovorí čokoľvek iné? V čom spočívajú výhody a v čom nebezpečenstvá takéhoto prístupu?
2. Uvažujte o všetkých prorockých, ktoré z dnešného uhľa pohľadu môžeme vnímať ako naplnené – napríklad prorockvá o kráľovstvách z Daniel 2 a 7. Čo sa môžeme na základe naplnených prorockiev naučiť o dôvere Hospodinovi v súvislosti s prorockvami, ktoré na svoje naplnenie ešte len čakajú?

BIBLIA A PROROCTVÁ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Dan 2,27–45; Ján 14,29; 4Moj 14,34; Dan 7,1–25; Dan 8,14; 1Kor 10,1–13

ZÁKLADNÝ TEXT

[Svätý] odpovedal: Až keď prejde dvetisícristo večerov a rán, bude svätyňa opäť obnovená. (Dan 8,14)

Biblické proroctvá sú kľúčové pre našu identitu a misiu. Proroctvá poskytujú vnútorné a vonkajšie mechanizmy na potvrdenie Božieho slova. Ježiš v tejto súvislosti vyjadril nasledovnú myšlienku: „Povedal som vám to teraz, prv, ako sa to stane, aby ste uverili, keď sa to stane“ (Ján 14,29; pozri aj Ján 13,19). Zásadnou otázkou je: Ako interpretovať proroctvá správne, aby sme rozpoznali, kedy sa proroctvo skutočne naplnilo?

Reformátori počas reformácie využívali pri výklade proroctiev takzvaný historizujúci prístup. Táto metóda je rovnaká, akú Daniel a Ján používali pri svojom vlastnom výklade. Historicismus vníma proroctvá ako záznam o postupnom a plynulom napĺňaní dejín, ktoré má svoj začiatok v minulosti a končí sa večným Božím kráľovstvom.

Tento týždeň sa budeme venovať základom historizujúceho výkladu proroctiev. „V dejinách máme vidieť naplnenie proroctiev. Máme študovať dielo Prozreteľnosti vo veľkých reformačných prúdoch a porozumieť sled udalostí v pohybe národov k poslednému stretu veľkého sporu.“ (8T 307)

HISTORICIZMUS A PROROCTVÁ

Povedal som vám to teraz, prv, ako sa to stane, aby ste uverili, keď sa to stane. (Ján 14,29)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Historicizmus je základná metóda štúdia proroctiev, ktorú používajú adventisti siedmeho dňa. Vychádza z predpokladu, že hlavné biblické proroctvá zachytávajú priamy, súvislý prúd dejín od minulosti cez súčasnosť a ďalej do budúcnosti. Je to podobné, ako keď študujeme dejepis v škole. K štúdiu proroctiev pristupujeme takýmto spôsobom preto, lebo samotná Biblia nám takto vykladá zmysel proroctiev.

Prečítaj si text Dan 2,27–45. Ktoré aspekty uvedeného sna ukazujú na plynulý, neprerušovaný sled mocností počas dejín? Akým spôsobom môžeme pristupovať k Biblii tak, aby nám sama ukazovala, ako vykladať apokalyptické (týkajúce sa času konca) proroctvá?

Všimnime si, že kráľovstvo Nebúkadnecara je vyjadrené zlatou hlavou. Daniel teda identifikuje ako prvé kráľovstvo práve Babylon (Dan 2,38). Potom pokračuje: „Po tebe povstane iné kráľovstvo, menšie ako tvoje, a ďalšie, tretie kráľovstvo...“ (Dan 2,39), a potom povstane štvrté kráľovstvo (Dan 2,40). Skutočnosť, že po sebe nasledujú bez akéhokoľvek prerušenia, je vyjadrená samotnou sochou, pretože každé kráľovstvo postupne predstavuje časť veľkého celku v smere od hlavy k prstom na nohách. Jednotlivé časti sochy sú navzájom pospájané podobne, ako počas dejín na seba nadväzovali spomenuté kráľovstvá.

V Daniel 7 a 8 sú namiesto sochy použité symboly šeliem, ale odhaľujú rovnaký princíp. V oboch kapitolách nachádzame neprerušovanú postupnosť štyroch (Daniel 7), respektíve troch (Daniel 8) kráľovstiev. Tento sled sa začína v staroveku, postupne prechádza až do súčasnosti a ďalej do budúcnosti, keď sa vráti Kristus a Boh ustanoví svoje večné kráľovstvo.

Socha v Daniel 2 a po sebe idúce videnia v Daniel 7 a 8 predstavujú základ pre protestantský historizujúci výklad proroctiev, ktorého sa adventisti pridávajú aj dnes.

Uvažuj o texte Ján 14,29. Ako rozumieš týmto Ježišovým slovám? V čom nám môžu pomôcť pochopiť, ako pristupovať k proroctvám, aby sme správne pochopili ich zmysel?

APLIKÁCIA

- Je výhodou, že žijeme v čase, keď sa mnohé proroctvá už naplnili? Máme výhodu napríklad oproti Danielovi, ktorý naplnenie svojich proroctiev nevidel? Vysvetli svoju odpoveď.

PRINCÍP DEŇ ZA ROK

Ako ste štyridsať dní skúmali krajinu – rok sa bude počítať za deň – štyridsať rokov budete pykať za svoje nepravosti, aby ste spoznali môj odpor. (4Moj 14,34)

⁴Lahni si na ľavý bok a polož naň vinu domu Izraela. Kolko dní preležíš na ňom, tolko dní budeš znášať ich vinu. ⁵Roky ich viny ti určím zodpovedajúcim počtom dní: tristodevätidesiat dní budeš znášať vinu domu Izraela. ⁶Keď to ukončíš, lahneš si druhý raz, a to na pravý bok, a budeš znášať vinu domu Júdovho štyridsať dní. Určil som ti vždy jeden deň za jeden rok. (Ezech 4,4–6)

Jeden z vykladačských kľúčov historicizmu je princíp „deň za rok“. Mnohí bádatelia v priebehu storočí aplikovali tento princíp na časové proroctvá v knihách Daniel a Zjavenie. Princíp odvodili z niekoľkých textov a z bezprostredného kontextu samotných proroctiev.

Sústred' sa na verše 4Moj 14,34 a Ezech 4,6. Čo tieto verše hovoria? Ako a kým je v nich určený princíp „deň za rok“?

Uvedené verše veľmi jasne vysvetľujú princíp „deň za rok“. Ako však odôvodníme použitie tohto princípu v takých časových proroctvách, aké sa nachádzajú v Dan 7,25 a 8,14 alebo Zj 11,2.3; 12,6.14 a 13,5?

Použitie princípu „deň za rok“ môžeme v proroctvách Daniel a Zjavenie podporiť tromi argumentmi: použitie symbolov, dlhé časové obdobia a nezvyčajné vyjadrenia.

Po prvé, symbolický charakter šeliem a rohov predstavujúcich jednotlivé kráľovstvá naznačuje, že aj časové obdobia by sme mali chápať symbolicky. Šelmy a rohy nemajú byť vnímané doslovne, sú totiž symbolom pre kráľovstvá a mocnosti. Keďže podstatný aspekt proroctiev nie je vyjadrený doslovne, ale symbolicky, prečo by sme mali práve časové údaje vnímať doslovne? Nie je na to dôvod.

Po druhé, mnohé udalosti spojené s uvedenými kráľovstvami sa týkajú časového obdobia viacerých storočí. Ak by sme časové údaje v týchto proroctvách brali doslovne, bolo by to príliš málo. Keď však na uvedené časové údaje aplikujeme princíp „deň za rok“, budú pozoruhodne presne pasovať na dané udalosti. Niečo také by nebolo možné, keby sme časové proroctvá vysvetľovali doslovne.

A napokon, nezvyčajné vyjadrenia použité na vymedzenie týchto období naznačujú symbolický výklad. Inými slovami, spôsob, akým je v týchto proroctvách vyjadrený čas (napríklad „dvetisícristo večerov a rán“ v Daniel 8,14), nie je bežným vyjadrením. To naznačuje, že daný časový údaj by sme mali vnímať symbolicky, nie doslovne.

S podobným počítaním sa stretávame aj v mimobiblickej židovskej literatúre. Napríklad *Knihá jubileí*, nájdená v kumránskej knižnici, uvádza, že Noach sa dožil 950 rokov, a potom to isté obdobie vyjadruje ako devätnásť jubileí, dva týždne a päť rokov – teda 19x49 (931) rokov plus 2x7 (14) rokov plus 5 rokov.

- **Uvažuj o proroctve o sedemdesiatich týždňoch v Daniel 9,24–27. Čítame, že „odvtedy, čo zaznelo slovo o návrate a vybudovaní Jeruzalema až po pomazanie kniežaťa“ (Dan 9,25), uplynie šesťdesiatdeväť týždňov, čo predstavuje jeden rok, štyri mesiace a jeden týždeň. Ak by išlo o doslovný časový údaj, nedávalo by žiadny zmysel. Ako sa zmení význam a pochopenie tohto proroctva, ak naň aplikujeme biblický princíp „deň za rok“ a zo sedemdesiat týždňov sa stane štyristodevätidesiat rokov?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

URČENIE TOTOŽNOSTI MALÉHO ROHU

²³Takto prehovoril: Štvrtá šelma, to bude štvrté kráľovstvo na zemi, ktoré bude odlišné od všetkých ostatných kráľovstiev. Pohltí celú zem, pošliape a rozdrúžga. ²⁴Desať rohov znamená, že z tohto kráľovstva povstane desať kráľov. Ešte ďalší povstane po nich, bude odlišný od tých predchádzajúcich a zosadí troch kráľov. ²⁵Bude hovoriť slová proti Najvyššiemu, bude sužovať svätých Najvyššieho, bude sa pokúšať zmeniť posvätné obdobia a predpisy. Do jeho ruky budú vydaní na čas a časy a polovicu času. ²⁶Zasadne však súd a vezme mu moc ničiť a hubiť až do konca. (Dan 7,23–26)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Po stáročia protestantskí reformátori identifikovali malý roh z Daniela 7 a Daniela 8 ako rímsku cirkev. Prečo?

Prečítaj si Daniel 7,1–25 a Daniel 8,1–13. Skôr ako budeš pokračovať v čítaní lekcie, pokús sa vyhladať všetky charakteristiky malého rohu, ktoré sa nachádzajú v oboch kapitolách súčasne. Ako môžeme určiť totožnosť malého rohu?

Mocnosť opísaná v Daniel 7 a Daniel 8 ako malý roh je v týchto kapitolách predstavená siedmimi spoločnými charakteristikami: (1) obe kapitoly predstavujú túto mocnosť ako malý roh; (2) ide o mocnosť, ktorá prenasleduje (Dan 7,21.25; 8,10.24); (3) ide o mocnosť, ktorá sa vyvyšuje a rúha (Dan 7,8.20.25; 8,10.11.25); (4) táto mocnosť útočí na Boží ľud (Dan 7,25; 8,24); (5) aktivita tejto mocnosti je vymedzená prorockým časom (Dan 7,25; 8,13.14); (6) táto mocnosť pôsobí až do konca času (Dan 7,25.26; 8,17.19) a (7) uvedená mocnosť je zničená nadprirodzeným spôsobom (Dan 7,11.26; 8,25).

Dejiny ukazujú, že prvým kráľovstvom bol Babylon (Dan 2,38), druhým Médsko-perzská ríša (Dan 8,20), tretím Grécko (Dan 8,21). Dejiny jednoznačne ukazujú, že po týchto ríšach sa k moci dostáva Rím.

V Daniel 2 železné nohy predstavujú Rím. Železo potom plynule prechádza do chodidiel, ktoré sú čiastočne zo železa a čiastočne z hliny. Táto mocnosť trvá až do konca času – kým celú sochu nerozdrví kameň nepochádzajúci z ľudských rúk. Malý roh predstavený v Daniel 7 vyrastá zo štvrtej šelmy, ale zároveň zostáva jej súčasťou.

Ktorá mocnosť povstala z Rímskej ríše a pôsobí svojím politicko-náboženským vplyvom minimálne tisícvestošesťdesiat rokov (pozri Dan 7,25)? Existuje len jediná mocnosť, ktorá vyhovuje historickému aj prorockému opisu – pápežstvo. Pápežstvo získava svoju moc uprostred desiatich pohanských kmeňov, z ktorých tri vykorenilo (Dan 7,24). O pápežstve môžeme povedať, že bolo „odlišné od tých predchádzajúcich“ (Dan 7,24). Tým sa vyjadruje jeho jedinečnosť v porovnaní s ostatnými silami. Pápežstvo hovorilo „slová proti Najvyššiemu“ (Dan 7,25) a vyvýšilo sa „až na knieža tých zástupov“ (Dan 8,11) tým, že z pápeža urobilo Kristovho zástupcu. Pápežstvo naplnilo predpovede o trápení „svätých Najvyššieho“ (Dan 7,25) a o zvrhnutí „niektorých z toho vojska na zem“ (Dan 8,10) počas protireformácie, keď boli protestanti vraždení. Pápežstvo sa usilovalo „zmeniť posvätné obdobia a predpisy“ (Dan 7,25) tým, že odstránilo druhé prikázanie a zmenilo sobotu na nedeľu.

APLIKÁCIA

■ V 2., 7. a 8. kapitole knihy Daniel sa dozvedáme, že po Grécku povstáva mocnosť, ktorá bude existovať až do konca času. Aká iná mocnosť by to mohla byť, ak nie Rím, ktorý teraz existuje vo svojej pápežskej podobe? Hoci to neznie príliš „politicky korektné“, tento fakt je súčasťou posolstva troch anjelov. Prečo je táto informácia dôležitou časťou toho, čo označujeme ako „prítomná pravda“?

VYŠETRUJÚCI SÚD

¹³Vtedy som počul hovoriť jedného svätého. Iný svätý sa pýtal toho, ktorý hovoril: Dokedy bude platiť to videnie o ustavičnej obeti, o pustošiacej vzbure a o vydaní svätyne, po ktorej šliape vojsko? ¹⁴Odpovedal: Až keď prejde dvetisícristo večerov a rán, bude svätyňa opäť obnovená. (Dan 8,13.14)

Prorocký náčrt, ktorému sme sa tento týždeň venovali, nachádzal veľkú podporu u protestantských teológov zastávajúcich historicizmus už od čias reformácie. Ale až počas mileritského hnutia na začiatku 19. storočia sa biblickí bádatelia začali sústredenejšie venovať videniu o dvetisícristo večerov a ránoch a téme vyšetrujúceho (predadventného) súdu. Preštuduj si porovnanie v tabuľke:

Daniel 7	Daniel 8
Babylon	-----
Médsko-perzská ríša (medved)	Médsko-perzská ríša (baran)
Grécko (leopard)	Grécko (kozol)
Pohanský Rím (štvrtá šelma)	Pohanský Rím (horizontálny pohyb malého rohu)
Pápežský Rím (malý roh)	Pápežský Rím (vertikálny pohyb malého rohu)

Prečítaj si texty Dan 7,9–14 a 8,14.26. Čo hovoria uvedené verše o udalostiach v nebesiach? Aké pocity v tebe vyvolávajú tieto obrazy? (Všimni si Danielovu reakciu vo verši 7,15.)

Po období stredovekého prenasledovania, ktoré sa skončilo až v roku 1798, keď generál Berthier zajal a uväznil pápeža Pia VI. (pozri Zj 13,3), nastáva obdobie súdu, o ktorom hovorí Daniel 7 a 8. Má sa odohrávať v nebesiach, kde „súd zasadol a knihy sa otvorili“ (Dan 7,10) a „s nebeskými oblakmi prichádzal ktosi ako Syn človeka. Priblížil sa až k Starcovi dní, priviedli ho pred neho“ (Dan 7,13). Ide o súd, ktorý sa mal začať po roku 1798 a zároveň pred druhým príchodom Ježiša Krista. Scéna súdu z Daniela 7 má svoju paralelu v očistení svätyne, o ktorom sa hovorí v Daniel 8,14. Obe kapitoly hovoria o rovnakej udalosti. Podľa Daniela 8,14 malo „očistenie svätyne“ (čo je vlastne označenie Dňa zmierenia) nastať po dvetisícristo večerov a ránoch. Po aplikovaní princípu „deň za rok“ sa dostávame k časovému obdobiu dvetisícristo rokov.

Začiatok obdobia dvetisícristo rokov nachádzame vo verši Daniel 9,24. Prorocké obdobie sedemdesiatich týždňov (490 rokov) je tu „vymeraných“ (hebrejsky *chatak*; doslova „odrezaných“) z obdobia dvetisícristo večerov a rán (rokov). Väčšina teológov správne rozoznáva, že proroctvo o dvetisícristo večerov a ránoch (rokoch) z Daniela 8,14 a proroctvo o sedemdesiatich týždňoch (490 rokoch) z Daniela 9,24–27 sú dvomi časťami toho istého proroctva. Verš nasledujúci po časovom údají o sedemdesiatich týždňoch hovorí o začiatku tohto obdobia: „Odvtedy, čo zaznelo slovo o návrate a vybudovaní Jeruzalema až po pomazanie kniežata, uplynie sedem týždňov“ (Dan 9,25). Táto udalosť sa odohrala „v siedmom roku kráľa Artaxerxa“ (Ezdráš 7,7), čo bolo v roku 457 pred Kristom. Keď budeme od tohto dátumu počítať dvetisícristo rokov, dostaneme sa do roku 1844, čo spadá do požadovaného obdobia ohraničeného rokom 1798 a očakávaným druhým príchodom Ježiša Krista. Práve v tomto čase Ježiš vstúpil do nebeskej svätyne svätých, aby začal svoju zmierujúcu (prihovornú) službu v nebeskej svätyni.

- **Aké pocity v tebe vyvoláva skutočnosť, že Ježiš v nebeskej svätyni aj dnes robí všetko pre záchranu ľudstva aj pre teba osobne? Ako to ovplyvňuje tvoju vieru?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

TYPOLÓGIA A PROROCTVÁ

⁶Toto sa pre nás stalo predobrazom, aby sme neboli dychtiví po zle, tak ako po ňom dychtili oni. ⁷Ani nebudte modlári, ako boli niektorí z nich, tak ako je napísané: Posadil sa ľud, aby jedol a pil; nato vstali, aby sa zabávali. ⁸Ani nesmilnime, ako niektorí z nich smilnili, a padlo ich za jediný deň dvadsaťtisíc. ⁹Ani nepokúšajme Krista, ako niektorí z nich pokúšali, a hynuli od hadov. ¹⁰Ani nereptajte, ako niektorí z nich reptali, a hynuli od zhubcu. ¹¹Toto sa im stalo predobrazom a nám, ktorých zastihol koniec vekov, to bolo napísané ako napomenutie. (1Kor 10,6–11)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V apokalyptických proroctvách majú symboly jedno naplnenie. Napríklad symbol kozla v Daniel 8,21 má svoje naplnenie v jedinom kráľovstve, ktorým je Grécko. Veď napokon samotný text jasne označuje práve toto kráľovstvo. Typológia sa však zameriava na skutočnú osobu, udalosť alebo inštitúciu Starej zmluvy, ktorá sa síce nachádza v konkrétnej historickej realite, ale zároveň je predobrazom oveľa väčšej reality v budúcnosti. S použitím typológie ako metódy výkladu biblického textu sa stretávame nielen u Ježiša a novozmluvných autorov, ale dokonca aj v Starej zmluve. Jediným návodom na rozpoznanie typu a antitypu (teda predobraz a naplnenie) je identifikácia samotným inšpirovaným autorom.

Prečítaj si text 1Kor 10,1–13. Akým spôsobom Pavol využíva minulé udalosti pri napomínaní zboru v Korinte? Ako sa to týka nás dnes?

Apoštol Pavol odkazuje na historickú realitu vyjdenia z Egypta a rozvíja typológiu založenú na skúsenosti, ktorú prežili Židia na púšti. Takýmto spôsobom Pavol ukazuje, že Boh, ktorý inšpiroval Mojžiša na zaznamenanie týchto udalostí, plánoval, aby „toto sa pre nás stalo predobrazom“ (1Kor 10,6). Napomenutie Božieho ľudu na púšti sa stáva predobrazom napomenutia duchovného Izraela žijúceho v posledných dňoch, aby odolával prichádzajúcim pokušeniam.

Pokús sa v týchto biblických textoch rozpoznať predobraz a naplnenie, ako ich opisujú Ježiš a novozmluvní autori.

Mat 12,40

Ján 19,36

Ján 3,14.15

Rim 5,14

Ján 1,29

Vo všetkých uvedených veršoch Ježiš a novozmluvní pisatelia aplikujú princíp výkladu, ktorý vychádza z typu a antitypu (predobrazu a naplnenia). Takto sa zdôrazňuje prorocký aspekt daných slov a poukazuje sa na dôležitejšie naplnenie historickej reality.

APLIKÁCIA

- Uvažuj o službe v pozemskej svätyni, ktorá slúžila ako predobraz celému plánu spasenia. Čo sa z toho môžeme naučiť o dôležitosti svätynového posolstva pre nás dnes?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Preštudujte si uvedenú tabuľku.

Daniel 7	Daniel 8
Babylon (lev)	-----
Médsko-perzská ríša (medveď)	Médsko-perzská ríša (baran)
Grécko (leopard)	Grécko (kozol)
Pohanský Rím (štvrtá šelma)	Pohanský Rím (horizontálny pohyb malého rohu)
Pápežský Rím (malý roh)	Pápežský Rím (vertikálny pohyb malého rohu)
Súd v nebesiach	Očistenie svätyne

Kľúčovou informáciou obsiahnutou v tejto tabuľke je skutočnosť, že scéna súdu z Daniela 7, ktorá sa odohráva po 1260 rokoch od prenasledovania (Dan 7,25), je tou istou udalosťou ako očistenie svätyne v Daniel 8,14. A táto scéna nebeského súdu vedie k ustanoveniu večného Božieho kráľovstva na konci smutnej histórie zeme poznačenej hriechom. Je to mocný biblický dôkaz o dôležitosti, ktorú Písmo pripisuje textu Daniel 8,14 a udalosti, o ktorej sa v ňom hovorí.

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Preštudujte si znova 2. kapitolu knihy Daniel. Všimnite si, ako jasne je tu použitá metóda historicizmu: neprerušená postupnosť svetových ríš, ktorá sa začína v staroveku a končí sa ustanovením večného Božieho kráľovstva. Boh nám dáva kľúč k interpretácii týchto prorociev. Prečo podľa teba dnes už tak málo kresťanov prijíma túto metódu výkladu prorociev? O čom to svedčí? Prečo je aj toto dôvod, pre ktorý je adventné posolstvo také dôležité?
2. Ako dobre rozumiete proroctvu o dvetisícristo večeroch a ránoch z Daniel 8,14? Čo by ste mohli urobiť preto, aby ste mu rozumeli lepšie? S kým by ste si mohli toto proroctvo preštudovať?
3. Prečítajte si verše Daniel 7,18.21.22.25 a 27. Všimnite si, ako sa texty zameriavajú na osud svätých. Ako sa k nim správa malý roh? A naopak, čo pre nich robí Boh? Čo je pre svätých dobrou správou v súvislosti so súdom? Čo im súd prináša?

Týždeň od 14. do 20. júna 2020

AKO PRISTUPOVAŤ K ZLOŽITÝM TEXTOM?

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

2Tim 2,10–15; 1Kron 29,17; Jak 4,6–10; Gal 6,9; Sk 17,11

ZÁKLADNÝ TEXT

¹⁵A zhovievavosť nášho Pána pokladajte za spásu, ako vám napísal aj náš milovaný brat Pavol podľa múdrosti, ktorá mu bola daná. ¹⁶Tak hovorí o týchto veciach aj vo všetkých svojich listoch. V nich sú isté veci ťažko pochopiteľné, takže ich, ako aj ostatné Písma, neučení a neutvrdení ľudia prekrúcajú na vlastnú záhubu. (2Pet 3,15.16)

Keď apoštol Peter hovorí o Pavlových listoch, pripomína, že sú v nich – podobne ako v niektorých iných častiach Písma – „isté veci ťažko pochopiteľné“ (2Pet 3,16). Takéto vyjadrenia potom niektorí „neučení a neutvrdení ľudia prekrúcajú na vlastnú záhubu“ (2Pet 3,16). Peter nehovorí, že ťažko zrozumiteľné je všetko, ale len niektoré veci.

Podobnú skúsenosť má každý z nás. Ktorý poctivý čitateľ Biblie by nenarazil na text, ktorý by sa mu nezdal zvláštny alebo komplikovaný? Z času na čas sa to stáva každému.

Tento týždeň sa budeme venovať ani nie tak textom, ktoré sú komplikované same osebe, ako skôr otázke, čo je príčinou, že niektoré texty pôsobia zložito a ako by sme k nim mali pristupovať. Treba čestne priznať, že niektoré texty sa nám pravdepodobne na tejto strane večnosti nepodarí pochopiť úplne. Súčasne však platí, že prevažná väčšina biblických textov je úplne zrozumiteľná. Nie je preto dôvod, aby sme pre zopár ťažko zrozumiteľných textov spochybňovali dôveryhodnosť a autoritu Božieho slova ako celku.

MOŽNÉ DÔVODY ZREJMÝCH PROTIREČENÍ

¹⁰A tak všetko znášam pre vyvolených, aby aj oni dosiahli spásu v Ježišovi Kristovi a večnú slávu. ¹¹Vierohodné je toto slovo: Ak sme spolu s ním zomreli, spolu s ním budeme aj žiť; ¹²ak vytrváme, spolu s ním budeme aj kraľovať; ak ho zaprieme, aj on zaprie nás; ¹³ ak sme neverní, on zostáva verný, ved' nemôže zaprieť seba samého. ¹⁴Toto pripomínaj a dôrazne ich varuj pred Bohom, aby sa nepúšťali do hádok o slová, ved'to nie je na nič užitočné; vedie to iba do záhuby tých, čo ich počúvajú. ¹⁵Usiluj sa osvedčiť pred Bohom ako pracovník, ktorý sa nemá za čo hanbiť a správne podáva slovo pravdy. (2Tim 2,10–15)

Uvažuj o texte 2Tim 2,10–15. Apoštol Pavol povzbudzuje Timoteja, aby bol usilovným služobníkom, ktorý „správne podáva slovo pravdy“. Aké dôležité posolstvo si môžeme vziať z jeho slov?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Každý premýšľavý a poctivý študent Písma uzná fakt, že v Biblii sú niektoré ťažko pochopiteľné texty. Takéto poznanie by nás nemalo znepokojovať. V určitom zmysle sa dajú takéto ťažkosti očakávať. Sme predsa len nedokonalé a konečné bytosti a nikto z nás nemá úplnú znalosť z každej oblasti poznania – a už vôbec nie nadprirodzených skutočností. Ak sa nevzdelané a obmedzené ľudské bytosti pokúšajú pochopiť múdrosť nekonečného a dokonalého Boha Biblie, celkom určite nastanú komplikácie. Keď však máme problém pochopiť biblické učenie, neznamená to, že biblické výroky nie sú pravdivé.

Tí, čo odmietajú biblické učenie o zjavení a inšpirácii, zdôvodňujú ťažkosti pri výklade textu tým, že v Písme sú rozpory a chyby. Biblia je pre nich viac-menej len ľudským výtvorom a sú preto presvedčení, že musí obsahovať veľa nepresností a omylov. Pri takomto nastavení im často chýba ozajstná snaha hľadať vysvetlenia vychádzajúce z jednoty a dôveryhodnosti Písma. Ale ak stojí za Písmom Božia inšpirácia, potom by sme mali od Písma právom očakávať súlad a hodnovernosť. Keď niekto začne spochybňovať hneď prvé stránky Písma, teda správu o stvorení, veľmi rýchlo bude pre neho spochybniteľný a neistý aj zvyšok Biblie.

Časť rozporov, na ktoré narazíme pri čítaní Písma, môže vychádzať z drobných chýb a nepresností prepisovačov a prekladateľov. Ellen Whiteová napísala: „Niektorí sa na nás pozerajú povážlivo a hovoria: Nemyslíte si, že by v Písme mohli byť chyby prepisovačov a prekladateľov? Je to samozrejme možné a kto by bol natoľko obmedzený, žeby o tom pochyboval a pohoršoval sa nad takouto možnosťou alebo pravdepodobnosťou, bude rovnako pochybovať aj o tajomstvách inšpirovaného Slova, pretože jeho chabé myslenie nemôže pochopiť Božie zámery. Áno, úplne rovnako by spochybňoval aj jednoduché skutočnosti, ktoré by bežný človek dokázal rozpoznať ako zoslané od Boha a prijal by ich ako zrozumiteľné a krásne. Žiadne z nejasností nikomu nespôsobia ťažkosti ani ho neprivedú k pochybnostiam, ak si ich nebude vytvárať sám z tej najzrozumiteľnejšej pravdy.“ (2SM 16)

■ **Prečo je dôležité, aby sme k Biblii pristupovali v duchu pokory?**

APLIKÁCIA

ČESTNÝ A ÚPRIMNÝ POSTOJ K ŤAŽKOSTIAM

⁶Hospodin totiž dáva múdrosť a z jeho úst vychádza poznanie a rozumnosť. ⁷Poskytne pomoc statočným, bude štítom tým, čo konajú čestne, ⁸ustráži chodníky práva a bude dohliadať na cestu zbožných. (Prísl 2,6–8)

Dávaj pozor na seba a na učenie; buď v tom vytrvalý. Lebo ak toto budeš robiť, zachrániš aj seba aj tých, čo ťa počúvajú. (1Tim 4,16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Kedy si sa naposledy dostal k biblickému textu, ktorý sa ti zdal nepochopiteľný alebo v rozpore s inými veršami či realitou celkovo? Je úplne normálne, že sa do takejto situácie občas dostaneme. Ako si na to reagoval? Ale inak: Čo by si v danej situácii mal urobiť?

Ako by si na základe posolstva nižšie uvedených textov mal reagovať vtedy, keď zápasíš s nie celkom zrozumiteľnými veršami?

1Kron 29,17

Prísl 2,6–8

1Tim 4,16

Len keď sme čestní a úprimní, môžeme primerane čeliť problémom. Čestnosť a úprimnosť nás chránia pred tým, aby sme pred ťažkosťami neutekali alebo sa ich nesnažili skrývať. Pomáhajú nám aj v tom, aby sme nedávali povrchné odpovede, ktoré by neobstáli v skúške správnosti. Bohu sa páči čestný a úprimný postoj. Boží charakter by sme mali nasledovať aj pri našom štúdiu Písma.

Ak pristupujeme k problematickým (ale aj všetkým ostatným) veršom Písma úprimne a poctivo, dáme si pozor, aby sme ich nevykladali mimo kontextu, aby sme neprekrúcali pravdu svojimi predsudkami, alebo druhých nezavádzali falošnými tvrdeniami. Je lepšie trpezlivo hľadať a prísť s pravdou, ktorú je možné obhájiť, než trvať na vyhýbavých a neuspokojivých argumentoch. Pozitívnym vedľajším účinkom čestného a poctivého prístupu k Písmu je to, že nám pomáha budovať dôveryhodnosť, ktorá tvorí základ všetkých zdravých medziľudských vzťahov. Čestnosť a úprimnosť sú z dlhodobého hľadiska oveľa lepšie než chabé, nepresvedčivé tvrdenia. Vždy je lepšie priznať, že neviete odpovedať alebo že nepoznáte skutočný význam textu, než sa pokúšať vkladať do textu význam, ktorý chcete, aby mal, hoci text možno hovorí niečo úplne iné.

Čestní ľudia sa úprimne usilujú poznať pravdy Božieho slova, a preto si vždy znova dávajú pozor na unáhlené závery, ktoré by mohli vychádzať z nedostatku vedomostí alebo z chabých dôkazov. Opatrnosť nás vedie k tomu, aby sme neprehliadali detaily či hľadiská, ktoré by mohli byť dôležité. Opatrní ľudia nerobia predčasné závery, ale sú pri svojom štúdiu Písma a ostatných informáciách svedomití a dôkladní.

APLIKÁCIA

- Ako pristupuješ (alebo by si mal pristupovať) k biblickému textu, ktorému nie celkom rozumieš, alebo ktorého význam sa nejako nezohoduje s tvojím pochopením pravdy?

POKORNÝ PRÍSTUP K NEZROZUMITELNÝM TEXTOM

¹³Ked' uzavriem nebesia, takže nebude dažďa, keď prikážem kobyľkám spustošiť zem, keď pošlem na svoj ľud mor, ¹⁴avšak môj ľud, po mne pomenovaný, sa pokorí, bude sa ku mne utiekať a odvráti sa od svojich zlých ciest, vypočujem ho z nebies, odpustím mu hriech a jeho zem uzdravím. (2Kron 7,13.14)

¹¹V ten deň sa nebudeš hanbiť za žiadne skutky, ktorými si sa mi spreneverila. Odstránim totiž z tvojho stredy pyšných, čo jasajú, nebudeš sa už vyvyšovať na mojom svätom vrchu. ¹²Ponechám uprostred teba úbohy a biedny ľud, bude hľadať útočisko v Hospodinovom mene. (Sof 3,11.12)

Čo hovoria uvedené texty o pokore? Uvažuj o uvedených textoch. Prečo je pokora dôležitá aj v našej snahe popasovať sa s ťažkými textami Písma?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Jak 4,6–10

2Kron 7,13.14

Sof 3,11.12

Mnohí ľudia už prišli k prekvapivému zisteniu a pokornému (či dokonca pokorujúcemu) poznaniu, že sú v živote od niekoho a niečoho závislí. Uvedomili si, že nie sú mierou všetkého a že aj oni robia chyby. Vážia si pravdu viac než samolúbu predstavu vlastnej neomylnosti. Vedia, že pravda nie je produktom ich myslenia, ale skôr to, s čím sú konfrontovaní. A azda ten najdôležitejší poznatok, ku ktorému prišli, je to, ako málo vedia o ozajstnej pravde. Pochopili, čo apoštol Pavol zhrnul slovami „teraz vidíme len akoby v zrkadle, v záhade“ (1Kor 13,12).

Áké výhody prináša pokora v uvažovaní? Návyk pokorného hľadania je základom každého rastu v poznaní, pretože vytvára vnútornú slobodu, ktorá prirodzene vedie k otvorenosti, vnímanosti a učenlivosti. To samozrejme neznamená, že by pokorní ľudia boli imúnni voči chybám, že by nikdy nemuseli meniť názor alebo nemali vlastné predsudky. Znamená to len, že sú ochotní podriaadiť sa biblickej pravde. Uvedomujú si hranice svojho poznania, a preto sú schopní rozširovať svoje vedomosti a pochopenie Božieho slova spôsobom, akým sa to nikdy nepodarí človeku pyšnému a namyslenému.

„Všetci, ktorí s túžbou nájsť vedenie pristupujú k Božiemu slovu s pokorou, otvorenou myslou a odhodlaných poznať podmienky spasenia, spoznajú, čo hovorí Písmo. Ale tí, čo pristupujú k skúmaniu Slova s duchom vzbury, nenájdu nič potrebné a dôležité. K ľahostajnému človeku nebude Božie slovo prehovárať. Boh neplytvá svojimi naučeniami na tých, čo sú nečistí a radami pohrdajú. Pokušiteľ rád vyškolí každého, kto dáva prednosť jeho návrhom a odmieta pozitívny vplyv Božieho zákona. Potrebujeme pokoriť vlastné srdcia a v úprimnosti a úcte hľadať v Slove život. Svetlo totiž môže uvidieť len pokorná a kajúca duša.“ (*The Advent Review and Sabbath Herald*, August 22, 1907)

- Ako sa dá nájsť správny súlad medzi pokorou a istotou? Ako by si napríklad odpovedal na takéto obvinenie: Ako si vy, adventisti, môžete byť takí istí, že máte pravdu ohľadom soboty a že všetci ostatní sa mýlia?

APLIKÁCIA

ODHODLANOSŤ A TRPEZLIVOSŤ

Ja, Daniel, som ochorel na niekoľko dní. Potom som vstal a konal som službu u kráľa. Žasol som nad tým videním, ale nikto to na mne nezbadal. (Dan 8,27)

¹V prvom roku Dária, Ahasvérovho syna... ²²Pristúpil a takto ku mne [anjel Gabriel] prehovoril: Daniel, práve som vyšiel, aby som ti dal plné poznanie.

²³Keď si sa začal modliť, vyšlo slovo a ja som prišiel, aby som ti ho oznámil, lebo si vzácny Bohu. Pochop to slovo a rozumej videniu...“ (Dan 9,1.22.23)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Kniha Daniel otvorene pripúšťa, že ani prorok vždy úplne nerozumel tomu, čo mu Boh zjavil. Niekedy si to vyžadovalo dlhší čas, pokoru a trpezlivosť, než s Božou pomocou nadobudol správne pochopenie.

Ako nám pri riešení problematických otázok pomáha odhodlanosť a trpezlivosť?

Ak chceme niečo naozaj dosiahnuť, musíme byť vytrvalí a trpezliví. Keď niečo nadobudneme príliš ľahko, zvyčajne si to nevážeme. Zložité biblické texty nám dávajú príležitosť skutočne sa začať modliť a premýšľať. Odhodlanie a vytrvalosť, s ktorými sa snažíme nájsť riešenie, odhalia, ako veľmi je to pre nás dôležité. Vždy ide o dobre strávený čas, keď študujeme Písmo a snažíme sa lepšie pochopiť jeho zmysel. Samotná skúsenosť usilovného a dlhotrvajúceho skúmania Písma môže byť pre nás často väčším požehnaním než (možné) nájdenie odpovede. A keď sa nám napokon predsa len podarí nájsť riešenie ťaživého problému, môže to mať pre nás veľkú hodnotu.

Skutočnosť, že komplikovaný problém sa nám nedarí vyriešiť rýchlo a jednoducho, neznamená, že riešenie neexistuje. Je pozoruhodné, ako často prehliadame jasné fakty. Mnohí ľudia predčasne rezignujú na nájdenie riešenia zložitého problému len preto, že sa im nechce premýšľať alebo preto, že hľadanie by si vyžadovalo priveľa úsilia. Niektorí dokonca začnú spochybňovať celé Písmo. Nemali by sme však zabudnúť na to, že na zdanlivo komplikovaný problém môže existovať pomerne jednoduché riešenie. A to aj vtedy, keď ho pre našu neznalosť alebo obmedzenosť nevidíme. Čo by sme si pomysleli o žiakovi ôsmeho ročníka, ktorý sa ešte len začal učiť zjednodušovať výrazy, keď po pol hodine márne snaží vyriešiť príklad presahujúci jeho vedomosti rezignuje s myšlienkou, že žiadne riešenie neexistuje. Podobné je to aj pri našom štúdiu Písma.

Keď napriek našej snahe nevieme nájsť riešenie problému, na nejaký čas ho odložme a sústreďme sa na uplatňovanie toho, čo nám Boh vo svojom Slove jasne zjavil. Niektoré (možno zložitejšie) duchovné pravdy môžeme spoznať až vtedy, keď sme ochotní žiť podľa toho, čo sme sa už naučili. Ved' napokon, trpezlivosť je cnosť veriacich žijúcich na konci času (pozri Zj 14,12).

APLIKÁCIA

- **Čo sa môžeš naučiť od ľudí, ktorí trpezlivo a vytrvalo študovali komplikované state Písma? Ako môžeš povzbudiť iných, aby sa nevzdávali pri hľadaní pravdy? Prečo nemusíme prepadať beznádeji, keď narazíme na komplikovanú alebo nezrozumiteľnú časť Písma?**

HĽADANIE ODPOVEDÍ PROSTREDNÍCTVOM PÍSMO A MODLITBY

Tunajší Židia boli šľachetnejší ako v Tesalonike. Prijímali slovo s veľkou dychtivosťou a každý deň skúmali Písmo, či je to naozaj tak. (Sk 17,11)

Vtedy Filip začal hovoriť a počnúc týmto miestom Písma ohlasoval mu Ježiša. (Sk 8,35)

¹⁵S tým sa zhodujú aj slová prorokov, lebo je napísané: ¹⁶Potom sa vrátim a znova vybudujem zrúcaný Dávidov stan a znova vybudujem jeho ruiny a vztýčim ho. (Sk 15,15.16)

Uvažuj o vyššie uvedených textoch. Čo robili apoštoli a členovia ranej cirkvi, keď museli čeliť zložitým otázkam? Prečo je Písmo aj dnes tým najlepším zdrojom svojho vlastného výkladu?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Najlepšie odpovede na problematické biblické texty nájdeme priamo v Písme. Sporné otázky potrebujeme študovať vo svetle celého Písma, a nie tak, že sa zameriame len na jeden text vytrhnutý z bezprostredného kontextu – či dokonca z celej Biblie. Je dôležité, aby sme sa naučili objavovať v Písme veľké a mocné pravdy, ktoré potom budeme uplatňovať vo svojom živote.

Keď máš problém porozumieť niektorému biblickému veršu, pokús sa získať svetlo z ostatných veršov s podobnou tematikou. Vždy sa najprv usiluj nájsť čo najjasnejší text, ktorý by ti potom pomohol pochopiť menej jasné vyjadrenia. Je dôležité nezahmlievať jasné vyjadrenia Písma tým, že ich zatienime komplikovanými veršami. Namiesto toho, aby sme sa texty pokúšali vysvetľovať na základe rôznych mimobiblických, vedeckých alebo filozofických zdrojov, dovolme Písmu, aby nám samo zjavilo svoj zmysel.

Ktosi povedal, že keď sme na kolenách, môžeme hľadiť na problémy z úplne inej perspektívy. Prostredníctvom modlitby vyznávame, že na pochopenie a vysvetlenie Písma potrebujeme Božiu pomoc. Na modlitbe hľadáme múdrosť a osvietenie našej mysle prostredníctvom toho istého Svätého Ducha, ktorý inšpiroval biblických autorov na napísanie dôležitých posolstiev.

Prostredníctvom modlitby odhaľujeme svoje motívy a pred Bohom vyznávame, prečo chceme pochopiť to, čo čítame. Na modlitbe Boha prosíme, aby otvoril naše oči a pomohol nám pochopiť Jeho Slovo. Je dôležité prosiť o silu nasledovať zjavené pravdy. Keď nás Boh usmerňuje prostredníctvom Svätého Ducha, nebude nás viesť tak, aby naše pochopenie bolo v rozpore s Písmom, ktorého autorov pri písaní viedol a usmerňoval. Boh nás vždy bude viesť tak, aby to bolo v súlade s Písmom, ktoré sám inšpiroval. Bude nám potvrdzovať to, čo napísali autori pod jeho inšpiráciou, a bude nám pomáhať pochopiť skutočnosti dôležité pre náš dnešný život.

- **Ako ti modlitba pomáha nasmerovať tvoju myseľ tak, aby si lepšie rozumel Božiemu slovu a vedel podľa neho žiť?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Z knihy *Cesta ku Kristovi* si prečítajte kapitolu „Čo s pochybnosťami“ (SC 105–113; CK 72–76).

V Písme sa nachádza mnoho tajomstiev, ktoré sú pre našu obmedzenú a hriechom poznačenú myseľ ťažko pochopiteľné a vysvetliteľné. Práve preto potrebujeme ducha pokory a prístup vychádzajúci z pokánia a modlitby. Ak Písmo pokladáme za dôveryhodné, umožňujeme biblickému textu naplno vyjaviť svoj zmysel – a to aj vtedy, ak nie je v úplnom súlade s naším predchádzajúcim presvedčením. Ak Písmu dôverujeme, potom budeme jeho zmysel rešpektovať, a nie meniť ho tak, aby nám vyhovoval.

„Keď sa Božie slovo otvára bez úcty a modlitby, keď myšlienky a city nie sú usmernené k Bohu a nie sú v súlade s jeho vôľou, myseľ je zatmenená pochybnosťami, potom ich samotné štúdium Písma môže len utvrdzovať. Nepriateľ ovláda myšlienky a našepkáva nesprávne výklady Písma. Ak ľudia nechcú byť v súlade s Bohom slovami i skutkami, nijaká učenosť ich nezachráni pred mylným chápaním Písma a ani ich výklady nebudú pre vieru spoľahlivé. Tým, čo sa v Písme snažia nachádzať rozpory, chýba duchovná zrelosť. Nesprávnym videním možno nájsť mnohé dôvody na pochybnosti a na neveru v tom, čo je skutočne jasné a jednoduché.“ (SC 110.111; CK 75)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Prečo je pre správne pochopenie Písma dôležité zaujať postoje, o ktorých sme hovorili tento týždeň? Pokúste sa pomenovať ďalšie postoje, ktoré nám môžu byť užitočné v snahe lepšie porozumieť Písmu?
2. Prečo by nás nemalo prevapíť, že v Písme nachádzame texty, ktoré je zložité vysvetliť a pochopiť?
3. Aká je vaša odpoveď na problém textu Lukáš 23,43, v ktorom (podľa väčšiny prekladov) Ježiš hovorí zločincovi, že s ním bude ešte dnes v raji? Aká je najlepšia odpoveď na tento problém? Ako nám pri odpovedi môžu pomôcť nasledovné texty: Ján 20,17; Kaz 9,5; 1 Kor 15,16–20?

ŽIVOT PODĽA BOŽIEHO SLOVA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Fil 2,12–16; Luk 4,4.8.10–12; Ž 37,7; 46,11; 62,2.3.6; Kol 3,16

ZÁKLADNÝ TEXT

Budte uskutočňovateľmi slova, nielen poslucháčmi, ktorí klamú sami seba. (Jak 1,22)

Aj to najlepšie štúdium Písma by bolo zbytočné, keby sme sa nerozhodli žiť podľa poznania, ktoré pri jeho skúmaní nadobudneme. Všeobecný vzdelávací princíp platí aj pri štúdiu Biblie: Najlepšie sa naučíme nie čítaním a počúvaním, ale uskutočňovaním toho, čo sme spoznali. Táto poslušnosť nám otvára obrovskú pokladnicu Božieho požehnaní, ktoré by pred nami zostávalo zatvorené, a vedie nás po vzrušujúcej a život meniacej ceste rastúceho poznania a chápania. Keď však nie sme ochotní rešpektovať Božie slovo a praktizovať to, čo sme sa z neho dozvedeli, nebudeme rásť. Nepriaznivý vplyv to bude mať aj na naše svedectvo, pretože náš život nebude v súlade s tým, čo hovoríme.

V milosti a múdrosti rastieme prostredníctvom inšpiratívnych vzorov, ktoré nám predstavujú, čo to znamená žiť podľa slova. Najväčší motivačný vplyv má na nás samozrejme osoba a život Ježiša Krista. On žil životom, ktorý bol v dokonalej harmónii s Božou vôľou.

Tento týždeň budeme študovať, čo to znamená žiť podľa Božieho slova a pod jeho autoritou.

ŽIVÉ BOŽIE SLOVO A SVÄTÝ DUCH

¹²Preto, moji milovaní, ako ste vždy boli poslušní, a to nielen v mojej prítomnosti, ale ešte väčšmi teraz, v mojej neprítomnosti, s bázňou a chvením pracujte na svojej spásе. ¹³Ved' Boh pôsobí vo vás, že chcete i konáte, čo sa jemu páči. ¹⁴Všetko robte bez reptania a pochybovania, ¹⁵aby ste boli bezúhonní a nevinní, Božie deti bez poškrvny uprostred zvrhého a skazeného pokolenia. Uprostred neho žiarite ako hviezdy, ktoré osvecujú svet. ¹⁶Držte sa slova života, aby mi v Kristov deň bolo na chválu, že som nebežal nadarmo a nenámahal sa zbytočne. (Fil 2,12–16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Je veľmi dôležité študovať Božie slovo pozorne a správnym spôsobom. Rovnako dôležité (alebo dokonca dôležitejšie) je však žiť podľa toho, čo sme sa naučili. A hoci sa nám môže zdať skvelé dosahovať čoraz väčšie vedomosti, v žiadnom prípade sa to nemá stať zmyslom nášho štúdia Písma. Naším konečným cieľom rozhodne nemá byť ovládnutie, osvojenie si Písma. Zmyslom štúdia má byť, aby si Písmo podmanilo, osvojilo nás, aby zmenilo náš život a náš spôsob uvažovania. To je to, na čom naozaj záleží. Ochota žiť podľa pravdy, ktorú sme sa pri štúdiu Písma dozvedeli, znamená ochotu podriaďiť sa biblickej pravde. Takéto rozhodnutie môže niekedy znamenať aj intenzívny zápas, pretože každý z nás je súčasťou boja o to, kto bude mať zvrchovanosť v spôsobe nášho uvažovania a žitia. A napokon, vybrať si môžeme len z dvoch strán.

Uvažuj o texte Fil 2,12–16. Aká výzva zaznieva v týchto veršoch? Ako to ovplyvňuje (alebo aspoň by malo ovplyvňovať) spôsob tvojho života?

Áno, Boh v nás koná svoje dielo. Deje sa tak prostredníctvom Svätého Ducha, ktorý jediný nám dáva múdrosť pochopiť Sväté Písmo. Okrem toho, ako hriechne ľudské bytosti sa veľmi často vzpierame Božej pravde a keby sme boli odkázaní len sami na seba, podľa Božieho slova by sme nežili (Rim 1,25; Ef 4,17.18). Bez Svätého Ducha by sme nenachádzali v Božom slove nijaké zaľúbenie – a tým by sme neprežívali ani žiadnu nádej, dôveru a lásku. Ale ako píše apoštol Pavol, prostredníctvom Svätého Ducha Boh „pôsobí vo vás, že chcete i konáte, čo sa jemu páči“ (Fil 2,13).

Svätý Duch je učiteľ, ktorý nás túži viesť k hlbšiemu pochopeniu Písma a k radostnej vďačnosti za Božie slovo. Duch nás upozorňuje na pravdy Božieho slova a dáva nám jasné a aktuálne pochopenie týchto právd, aby naše životy vynikali vernosťou a láskavou poslušnosťou Božej vôli. „Nikto nedokáže vysvetliť Písmo bez pomoci Svätého Ducha. Keď však pristupujeme k Božiemu slovu s pokorným a otvoreným srdcom, Boží anjeli budú stáť pri nás, aby na nás zapôsobili svedectvom o pravde.“ (1SM 411) Takýmto spôsobom sú duchovné veci vysvetľované duchovne (1Kor 2,13.14) a my sme schopní radostne nasledovať Božie slovo „ráno čo ráno“ (Iz 50,4.5).

APLIKÁCIA

- Text Fil 2,16 hovorí: „Držte sa slova života.“ Ako týmto slovám rozumieš? Ako niečo také uskutočňuješ? Preštuduj si aj text 5Moj 4,4, ktorý predstavuje podobnú myšlienku. Aké miesto máš v celom opísanom procese?

JEŽIŠ AKO NÁŠ PRÍKLAD

⁴Ježiš mu odpovedal: Je napísané, že človek nebude žiť iba z chleba. ... ⁸Ježiš mu odpovedal: Je napísané: Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a len jemu budeš slúžiť. ... ¹⁰Ved' je napísané: Svojim anjelom prikáže o tebe, aby ťa chránili. ¹¹A: Oni ťa vezmú na ruky, aby si si neudrel nohu o kameň. ¹²Ježiš mu odpovedal: Je povedané: Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha. (Luk 4,4.8.10–12)

Neexistuje lepší a nasledovaniahodnejší príklad, ako je Ježiš Kristus. Veľmi dobre poznal Písmo a bol ochotný nasledovať Božie slovo a trpieť preň.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o textoch Luk 4,4.8.10–12. Ako Ježiš používal Písmo, aby čelil pokušeniam zo strany satana? Čo sa z toho dozvedáme o dôležitosti Písma pre našu vieru a pre náš život – a to zvlášť v čase trápenia?

Ježiš veľmi dobre poznal Písmo. Poznal ho tak dôkladne, že texty, ktoré citoval, vyvierali priamo z jeho srdca. Takáto znalosť Božieho písaného slova bola okrem iného výsledkom vzťahu s Bohom a hlbokého rozjímania a uvažovania o Písme.

Keby Ježiš dôkladne nepoznal slová a ich kontext, mohlo by sa stať, že sa satanovi nejakým spôsobom podarí ho nachytať alebo oklamať. Písmo citoval dokonca aj satan, ale len v snahe prekrúcať ho a zavádzať Ježiša. Schopnosť citovať Písmo a odvolávať sa na jeho texty má aj satan. Zďaleka to však nestačí nato, aby podobné „zneužívanie“ Písma človeku pomohlo. Potrebujeme poznať, čo všetko Písmo hovorí o danom predmete a aký je skutočný význam a zámer jednotlivých textov. Len takéto zoznámenie sa s Božím slovom nám môže pomôcť, aby nás neoklamal Boží nepriateľ. Keď chceme obstáť pred satanovými útokmi, potrebujeme, aby sa Písmo stalo súčasťou nášho vnútra – nášho uvažovania a prežívania. V Písme môžeme opakovane čítať o tom, ako Ježiš otvoril mysle svojich nasledovníkov, takže potom pochopili skutočný zmysel Písma. Ježiš ich odkazoval na to, čo „je napísané“ (Luk 24,45.46; Mat 11,10; Ján 6,45 a podobne). Ježiš predpokladal, že tí, čo čítajú Písmo, môžu pochopiť jeho skutočný význam: „Ježiš sa ho opýtal: A čo je napísané v zákone? Ako tam čítaš?“ (Luk 10,26) Pre Ježiša bol obsah Písma normou, podľa ktorej by sme mali žiť.

Ježiš – Slovo, ktoré sa stalo telom –, upriamoval pozornosť svojich nasledovníkov na to, čo bolo napísané a povedané. „Kto verí vo mňa, ako hovorí Písmo, rieky živej vody potečú z jeho vnútra“ (Ján 7,38; Roh). Ježiš je zaslúbený Mesiáš a Písmo o ňom vydáva svedectvo (Ján 5,39). Sám Ježiš bol ochotný riadiť sa Písmom. Ak bol ochotný žiť takto On, prečo by sme si mali my pre náš život dávať iné ciele alebo nárokovať niečo iné?

- **Akú osobnú skúsenosť máš ty s využitím Písma v boji proti pokušeniu? Kedy si sa naposledy odvolával na Písmo alebo v ňom hľadal pomoc či povzbudenie, keď si prechádzal pokušením? Aký bol výsledok? Čo si sa z tejto skúsenosti naučil?**

APLIKÁCIA

JEŽIŠ A PÍSMO

⁴⁵Nemyslite si, že ja budem na vás žalovať u Otca. Vaším žalobcom je Mojžiš, do ktorého ste vložili svoju nádej. ⁴⁶Lebo keby ste verili Mojžišovi, verili by ste aj mne, veď on písal o mne. ⁴⁷Ale ak neveríte jeho písmam, akože uveríte mojim slovám?! (Ján 5,45–47)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Uvažuj o vyššie uvedenom texte. Aké dôležité posolstvo tu zaznieva o Ježišom vzťahu k Písmu?

Niektorí ľudia pri čítaní Písma prichádzajú k záveru, že keď Ježiš hovoril, jeho slová boli v ostrom protiklade k slovám Písma, ako sú zaznamenané v Starej zmluve. Tvrdia, že Ježišove slová majú dokonca väčšiu vážnosť než slová Písma. V Novej zmluve čítame, že Ježiš povedal: „Počuli ste, že bolo povedané... Ja vám však hovorím...“ (Mat 5,43.44; pozri aj Mat 5,21.22.27.28.33.34.38.39) Keď Ježiš povedal tieto známe slová vo svojej „Reči na vrchu“, nepokúšal sa zrieknuť Starej zmluvy alebo ju zrušiť, ako sa niektorí mylne domnievajú. Naopak, Ježiš reagoval na ústnu tradíciu a rôzne výklady Písma, ktoré niektorí vykladači tej doby používali (či skôr zneužívali) na ospravedlnenie takého správania voči iným ľuďom (blížnym), aké Boh nikdy neprikázal ani nedovolil, napríklad „nenávidieť svojho nepriateľa“ (Mat 5,43).

Ježiš nezrušil Starú zmluvu a ani nijakým spôsobom neznižil jej autoritu. Práve naopak, prostredníctvom Starej zmluvy ukazoval, kým v skutočnosti je. Ježiš neoslaboval autoritu Starej zmluvy, naopak, vysvetľoval a prehľboval význam starozmluvných výrokov tým, že poukazoval na pôvodný Boží zámer.

Zneužívať Ježišovu autoritu na znevažovanie Písma alebo znehodnocovanie niektorých častí ako „menej inšpirovaných“ je jedným z najprefikanejších a zároveň najnebezpečnejších spochybňovaní Písma, pretože sa to deje v Ježišom mene. V evanjeliách vidíme, akú veľkú autoritu Ježiš pripisoval Písmu, ktoré v jeho dobe pozostávalo len z kníh Starej zmluvy. Nepotrebujeme žiadny ďalší dôkaz o tom, že Stará zmluva je autoritatívna aj pre nás dnes.

Ježiš nikdy nespochybňoval autoritu Písma. Naopak, znova a znova Písmo vyvyšoval ako spoľahlivý a dôveryhodný základ. Aj v spomínanej Kázni na vrchu jednoznačne zdôraznil: „Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov. Neprišiel som zrušiť, ale naplniť“ (Mat 5,17). Zároveň povedal, že kto by „zrušil čo len jedno z týchto najmenších prikázaní a učil by tak ľudí, bude označený za najmenšieho v nebeskom kráľovstve“ (Mat 5,19).

APLIKÁCIA ■ Ktoré z kľúčových doktrín majú aj dnes svoj základ v Starej zmluve? Uvažuj napríklad o stvorení (1. Mojžišova 1–2) a o páde človeka do hriechu (1. Mojžišova 3). Ktoré ďalšie kresťanské pravdy nachádzame v Starej zmluve? Ako ich neskôr zdôrazňuje Nová zmluva?

STÍŠENIE SA PRI BOŽOM SLOVE

¹Hospodin, moje srdce nie je pyšné, moje oči nie sú hrdé. Nejdem za veľkými vecami ani za tým, čo nemôžem dosiahnuť. ²Radšej som si utíšil a upokojil dušu, ako sa nasýtené dieťa utíši pri matke. Moja duša je ako nasýtené dieťa. (Žalm 131,1,2)

Naše životy sa často odohrávajú v náhlivom tempe, napätí a strese. Mnohí namáhavo pracujeme, len aby sme zarobili dostatok prostriedkov na základné živobytie. Inokedy, aj keď máme naplnené základné potreby, ženieme sa ako blázní len preto, že chceme mať viac a viac. Túžime po veciach a zážitkoch, o ktorých sme presvedčení, že naplnia prázdno v nás a urobia nás šťastnými. Ale ako nás varuje Šalamún v knihe Kazateľ, aj to je len „márnosť a honba za vetrom“ (Kaz 2,11; 4,4).

Nech už investujeme svoje sily do čohokoľvek, môžeme byť takí zaneprázdnení, že uprostred toho všetkého zhonu nám nezostane miesto na Boha. Neznamenať to, že by sme Bohu nedôverovali, ale jednoducho si neurobíme dostatočný priestor nato, aby sme si čítali, modlili sa a trávili viac času v spoločensťve s Bohom, v ktorého rukách, ako píše Daniel, „je tvoj dych a všetky tvoje cesty“ (Dan 4,23). Môžeme byť takí rozptýlení všetkým naokolo, že nám nezostane dostatok kvalitného času na Boha. Každý z nás potrebuje chvíle, keď zámerne spomalíme, aby sme sa stretli s Ježišom, našim Spasiteľom. Ako k nám môže prehovárať Svätý Duch, keď si nevieme nájsť čas na počúvanie? Základom duchovného života je dôverný čas strávený s Bohom pri čítaní jeho slova a na modlitbe.

Uvažuj o nasledovných textoch. Čo hovoria o stíšení sa pred Bohom? Prečo je dôverný čas strávený s Bohom taký dôležitý?

Žalm 37,3

Žalm 62,2.3.6

Žalm 131,1.2

Keď máme niekoho radi, je pre nás potešením tráviť s ním čas. Vyber si miesto, na ktorom si môžeš čítať Božie slovo a rozjímať o prečítanom texte bez vyrušovania. V našom uponáhľanom svete sa to môže podariť len tak, že si vopred vyhradíme čas a miesto na takéto stíšenie. Začiatok dňa je zvyčajne na takéto stíšenie a rozjímanie najlepšie. Skôr ako nás pohltí každodenný zhon, môže sa nám čas strávený uvažovaním a modlitbou stať požehnaním pre celý zvyšok dňa, pretože cenné myšlienky naplnia našu myseľ. Každému môže samozrejme vyhovovať iný čas a iný spôsob stíšenia.

Spojenie na modlitbe so živým Bohom Písma ovplyvňuje náš život veľmi výrazným spôsobom. Okrem iného nám to pomáha, aby sme sa Ježišovi podobali čoraz viac.

- **Aké miesto má v tvojom dennom rozvrhu čas na stíšenie a modlitbu? Ako tento čas prežívaš a čo pre teba znamená spoločensťvo s Bohom? Ako ti to pomáha prežívať realitu Božej lásky?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PIESNE A UČENIE SA TEXTOV SPAMÄTI

¹⁰Celým srdcom som ťa hľadal; nedopušť, aby som odbočil od tvojich príkazov! ¹¹V srdci som si skryl tvoju reč, aby som proti tebe nehrešil. ¹²Velebený buď, Hospodin! Nauč ma svoje ustanovenia! ¹³Svojimi perami vymenúvam všetky výroky tvojich úst. (Žalm 119,10–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Učiť sa naspamäť biblické verše môže byť veľkým požehnaním. Keď si v mysli uchováme vzácne texty Božieho slova, môžeme si ich pripomenúť a aplikovať vtedy, keď to najviac potrebujeme. Takýmto spôsobom Biblia priamo ovplyvňuje naše uvažovanie a rozhodovanie, ale aj naše hodnoty a konanie. Texty Písma, ktoré si pamätáme, ovplyvňujú našu každodennú skúsenosť s Bohom. Okrem iného nám pomáhajú uctievať Boha a žiť životom inšpirovaným Písmom.

Pamätať si slová Písma môže byť pre nás dôležitou ochranou pred zvodmi a nesprávnym výkladom Písma. Keď máme Písmo vo svojom srdci, môžeme sa naň odvolávať a pripomínať si ho aj vtedy, keď nemáme k dispozícii tlačenu alebo digitálnu verziu Biblie. Keď sa potom ocitneme v problémoch alebo v pokušení, texty Písma, ktoré naplňajú našu myseľ, nám môžu byť pomocou a silou. Pripomínať si Božie zaslúbenia a sústrediť sa radšej na Božie slovo než na problémy pozdvihuje naše myšlienky k Bohu, ktorý má pripravených tisíc spôsobov, ako nám pomôcť tam, kde my nevidíme ani jeden.

Uvažuj o veršoch Ef 5,19 a Kol 3,16. Ako ti spievanie Božieho slova môže pomôcť posilniť vplyv Božieho slova na tvoje uvažovanie?

Spievanie slov Písma môže byť zároveň skvelým spôsobom, ako si zapamätať biblické texty. Pri speve si totiž slová Písma môžeme zapamätať oveľa ľahšie a rýchlejšie. Spojenie slov Písma s povznášajúcou melódiou nám pomôže uložiť si ich v mysli a zároveň rozptýli našu úzkosť a obavy. Texty Písma a ľahko zapamätateľnú harmonickú hudbu si spievaním a počúvaním môžu ľahko zapamätať dospelí aj deti. Písmo sa stalo inšpiráciou pre mnoho slávnych skladateľov oratórií, symfónií alebo krásnych piesní, ktoré počas stáročí ovplyvňovali kresťanstvo. Skladby, ktoré pozdvihujú naše mysle a upriamujú ich na Boha a jeho Slovo, sú nádherným požehnaním a pozitívne ovplyvňujú naše životy.

„Hudba patrí k nebeskej bohoslužbe, a preto by sme sa svojimi chválospevmi mali usilovať o to, aby sme sa čo najviac priblížili súladu nebeských zborov.“ (PP 594; PP /sk/ 450)

APLIKÁCIA ■ Ktoré piesne sú pre teba najväčším povzbudením? Prečo?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

Z knihy *Cesta ku Kristovi* si prečítajte kapitolu „Prednosť modlitby“ (SC 93–104; CK 62–70).

„Prirodzeným zrakom nikdy nemôžeme uzrieť nádheru a slávu Krista. Svätý Duch nám svojím vplyvom ukazuje na našu skutočnú beznádej a bezmocnosť, v ktorej sa nachádzame bez milosti a odpustenia Krista. Len pod vplyvom Ducha môžeme rozpoznať Kristovu nekonečnú milosť, jeho bezhraničnú lásku, zhovievavosť a slávu.“ (WHITEOVÁ, Ellen G., *The Upward Look*, str. 155)

„Naša myseľ môže byť naplnená veršami Písma alebo dokonca celými kapitolami. Keď prichádza satan so svojimi pokušeniami, texty Písma v našej myšli nám pripomenú Božiu moc. ... Keď sa nás satan bude snažiť priviesť k uvažovaniu o pozemských a zmyselných veciach, človek takýmto pokušeniam najlepšie odolá tým, čo „je napísané“. (*The Advent Review and Sabbath Herald*, 8. apríla 1884)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aký vplyv má realita slobodnej vôle na naše rozhodnutia súvisiace s vierou a poslušnosťou? Hoci mnoho okolností nášho života nemôžeme ovplyvniť, keď hovoríme o veciach týkajúcich sa večného života, máme slobodu rozhodnúť sa. Ako nakladáš so slobodnou vôľou, ktorou ťa Boh obdaril? Aké duchovné rozhodnutia robíš?
2. Uvažujte, akú úlohu zohráva sobota pri našom stíšení sa pred Bohom. Ako nám zachovávanie soboty pomáha vyslobodiť sa z každodenného zhonu a nachádzať si čas na také dôležité chvíle s Bohom? Čo môžeš urobiť preto, aby bola pre teba sobota skutočným duchovným požehnaním?
3. Akú skúsenosť máš s prežívaním času s Bohom na modlitbe a pri štúdiu Písma? Ako takýto osamote strávený čas s Bohom ovplyvňuje tvoju vieru? Ak sa na to cítite, podelte sa o svoju skúsenosť v triede sobotnej školy: Čo vám dáva modlitba a čítanie Slova? Ako môže vaša skúsenosť pomôcť ostatným?
4. Ktoré biblické texty sú pre teba najpovzbudzujúcejšie? Ktoré z nich vieš spamäti? Čo ťa viedlo k tomu, aby si si ich zapamätal? Ako ti je ich znalosť požehnaním?

ŠTÚDIUM BIBLIE – PREDPOKLADY, ZÁSADY A METÓDY

Správa výboru pre metódy štúdia Biblie schválená výročným zasadnutím výboru GK v roku 1986 v Rio de Janeiro

1. ÚVOD

Táto správa je určená všetkým členom Cirkvi adventistov siedmeho dňa vo svete. Kazateľom, evanjelistom, učiteľom, sestram, bratom a jej cieľom je poskytnúť im pokyny k štúdiu Biblie.

Adventisti uznávajú a vážia si prínos tých znalcov Písma, ktorí v minulosti sformulovali užitočné a spoľahlivé metódy štúdia Biblie v súlade s požiadavkami a učením samotného Písma. Sú odhodlaní prijímať biblickú pravdu a riadiť sa ňou. Používajú pritom metódy výkladu, ktoré sú v súlade s tým, čo o sebe hovorí samotné Písmo. Tieto metódy sú podrobne uvedené v ďalšej časti tejto správy.

V posledných desaťročiach sa pri štúdiu Biblie všeobecne používa tzv. historicko-kritická metóda. Bádatelia, ktorí ju používajú v jej klasickej podobe, vychádzajú popri štúdiu Biblie z predpokladov, že správy Písma o zázrakoch a iných nadprirodzených javoch nie sú nutne vierohodné a spoľahlivé. Pre adventistov nie je prijateľná ani upravená podoba tejto metódy, ktorá zachováva princíp kritiky a nadraduje ľudský úsudok nad Písmo.

Historicko-kritický prístup k Biblii vo svojich dôsledkoch znižuje nutnosť viery v Boha a zachovávanie jeho prikázaní. Naliehavo žiadame všetkých adventistov, ktorí študujú Písmo, aby pri výklade Biblie neprijímali a nepoužívali postupy tejto metódy ani z nich vyplývajúce výsledky, pretože znižujú význam božského vplyvu v Biblii (vrátane z toho vyplývajúcej jednoty Písma), znevažujú alebo nechápu apokalyptické proctvá a eschatologické časti Písma.

Na rozdiel od historicko-kritickej metódy, jej predpokladov a dôsledkov veríme, že sú potrebné také zásady štúdia Biblie, ktoré sú v súlade s učením samotného Písma, rešpektujú jeho jednotu a vychádzajú z istoty, že Biblia je Božie slovo. Takýto prístup vedie k hodnotnému a užitočnému prežívaniu vzťahu k Bohu.

2. PREDPOKLADY VYPLÝVAJÚCE Z VÝROKOV BIBLIE

A – Pôvod

- Biblia je Božie slovo. Je prvoradým a smerodajným (autoritatívnym) prostriedkom, ktorým sa Boh zjavuje ľuďom.
- Duch Svätý inšpiroval pisateľov Biblie myšlienkami, námetmi a objektívnymi informáciami. Oni ich potom vyjadrovali svojimi vlastnými slovami. Preto je Písmo neoddeliteľnou jednotou Božieho a ľudského, pričom by žiadna z týchto stránok nemala byť jednostranne zdôrazňovaná na úkor druhej (2Pet 1,21).
- Celé písmo je inšpirované Bohom a vzniklo pôsobením Ducha Svätého. Nebolo však dané súvislým radom neprerušovaných Božích zjavení. Duch Svätý hovo-

ril pravdu pisateľovi Biblie, ten ju zapísal a zdôraznil určitú stránku pravdy tak, ako ho k tomu viedol Duch Svätý. Preto každý, kto študuje Bibliu, získa ucelené a vyvážené poznanie určitého bodu a pravdy iba vtedy, ak uzná, že Biblia je svojim vlastným a najlepším vykladačom. Preto je potrebné študovať ju ako celok (2Tim 3,16; Žid 1,1,2).

- Aj keď bolo Písmo dané ľuďom, ktorí žili v oblasti starovekého Blízkeho východu a Stredozemného mora, Biblia presahuje svoje kultúrne pozadie a ako Božie slovo môže byť zrozumiteľná v každej dobe a v každej kultúre, rase aj spoločnosti.

B – Autorita

- Šesťdesiatšesť kníh Starej a Novej zmluvy je jasným, neomylným zjavením Božej vôle a spasenia. Biblia je Božím slovom a jediným meradlom, ktorým musia byť posudzované všetky učenia a všetky skúsenosti (2Tim 3,15–17; Ž 119,105; Prísł 30,5,6; Iz 8,20; Jer 17,17; 2Tes 3,10; Žid 4,12).
- Písmo je autentická, spoľahlivá správa o dejinách a Božích skutkoch v minulosti. Je smerodajným výkladom týchto činov. Nadprirodzené prejavy napísané v Biblii sú historicky pravdivé. Napríklad 1. Mojžišova, 1. až 11. kapitola sú skutočnou správou o historických udalostiach.
- Biblia nie je ako iné knihy. Je spojením Božieho a ľudského. Mnohé detailné správy svetových dejín sú súčasťou jej hlavného zamerania – oboznámiť nás s dejinami spasenia. Vykladači Biblie niekedy používajú na určenie historických dát metódy, ktoré sú bežne súčasťou historického bádania. Tieto metódy sú založené na ľudských predpokladoch a zamerané na ľudský faktor, preto nie sú dostačujúce na výklad Písma, ktoré vzniklo spojením Božieho a ľudského. Iba takáto metóda, ktorá uznáva neoddeliteľnú podstatu Písma, môže zabrániť prekrúteniu jeho posolstva.
- Pri výklade Písma musí byť ľudský úsudok podriadený Biblii. Nie je na rovnakej úrovni, ani nad ňou. Je dôležité, aby prístup k nemu zodpovedal požiadavkám samotného Písma a bol Písmom usmerňovaný (1Kor 2,16). Boh si praje, aby človek naplno využíval svoj rozum, ale v kontexte a závislosti na autorite Božieho slova, nie nezávisle na ňom.
- Správne pochopené Božie zjavenie v prírode je totožné s písaným Božím slovom a má byť vykladané vo svetle Biblie.

3. ZÁSADY PRÍSTUPU K VÝKLADU PÍSMO

- Duch Svätý uschopňuje veriaceho prijať posolstvo Biblie, porozumieť mu a uplatniť ho vo svojom živote, ak túži, aby mu Boh dal silu poslúchnuť všetky požiadavky Písma a privlastniť si všetky biblické zaslúbenia. Iba tí, ktorí žijú podľa svetla, ktoré už prijali, môžu dúfať, že im Duch Svätý poskytne väčšie svetlo (Ján 16,13,14; 1Kor 2,10,11).
- Bez pomoci Ducha Svätého nemôžeme správne vykladať Písmo, pretože je to práve On, ktorý nás uschopňuje rozumieť mu a uplatniť ho v praxi. Preto máme každé štúdium Biblie začínať s prosbou o vedenie Duchom Svätým.

- K štúdiu Božieho slova musíme pristupovať s vierou a pokorným srdcom. Máme byť ako žiaci, ktorí sú ochotní počúvať, čo Biblia hovorí. Všetky predpoklady, názory a rozumové závery musíme byť ochotní podriadiť záverom a hodnoteniu Božieho slova. Iba tak môže čitateľ, ktorý dôsledne študuje, dospieť k pochopeniu pravdy o spasení bez toho, aby potreboval ďalšie ľudské vysvetlenie alebo komentár, aj keď tieto môžu byť veľmi užitočné. Takto človek pochopí význam biblického posolstva.
- Štúdium Písma sa musí vyznačovať úprimnou túžbou poznať Božiu vôľu a nie snahou hľadať podporu alebo dôkazy pre svoje vopred utvorené názory.

4. METÓDY ŠTÚDIA BIBLIE

- Vyber si k štúdiu biblický preklad, ktorý čo najvernejšie tlmočí význam textu v jeho pôvodnom znení. Mali by sme dať prednosť prekladom, ktoré nevznikli pod záštitou jednej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ale ktoré vytvorila širšia skupina odborníkov.
Dávajme pozor, aby sme hlavné body učenia nestavali na jednom preklade Biblie. Tí, ktorí majú túto možnosť a potrebné znalosti, by mali študovať text v pôvodných jazykoch a porovnávať aj textové varianty jednotlivých rukopisov.
- Zvoľ si nejakú konkrétnu metódu štúdia, vyvaruj sa náhodného prístupu bez cieľa. Navrhujeme nasledujúce možnosti:
  - štúdium posolstva jednotlivých biblických kníh;
  - štúdium verša za veršom;
  - štúdium, ktoré v Biblii vyhľadáva riešenie určitého životného problému alebo odpoveď na určitú potrebu, či otázku;
  - štúdium témy (viera, láska, druhý príchod a pod.);
  - štúdium jednotlivých slov a termínov;
  - štúdium životných príbehov postáv v Biblii.
- Snaž sa vystihnúť jednoduchý a jasný význam časti Biblie, ktorú študuješ.
- Snaž sa objaviť základné, veľké témy Písma v jednotlivých textoch, častiach a knihách Biblie. Písmom prebiehajú dve základné a vzájomne prepojené témy: (1) osobnosť a dielo Ježiša Krista a (2) prebiehajúci veľký spor, s ktorým súvisia aj otázky autority Božieho slova, pádu človeka do hriechu, prvého a druhého príchodu Ježiša Krista, ospravedlnenia Boha a jeho zákonov, obnovy Božieho zámeru s vesmírom. Tieto témy máme v Písme nachádzať, nie do nich vkladať.
- Uznaj skutočnosť, že Písmo je svojím najlepším vykladačom a že význam jednotlivých slov, veršov a oddielov najlepšie pochopíme, ak starostlivo porovnáme jednu časť Písma s druhou.
- Študuj text danej časti a pritom pozorne sleduj jeho vzťah k vetám a odsekom, ktoré sú tesne pred nimi a za nimi. Snaž sa v danom texte hľadať myšlienky v súlade so znením celej biblickej knihy.
- Ak je to možné, zisti čo najviac o historických okolnostiach, v ktorých biblickí pisatelia pod vedením Ducha Svätého daný text napísali.

- Snaž sa rozpoznať, akú literárnu formu pisateľ danej časti použil. V Biblii môžeme nájsť podobenstvá, príslovia, alegórie, piesne (žalmy), apokalyptické proroctvá. Mnohí pisatelia Biblie písali svoje knihy alebo ich časti vo veršoch, preto je užitočné používať také preklady, pri ktorých je jasné, ktorá časť je v pôvodnom jazyku napísaná ako próza a ktorá vo veršoch. Existujú aj preklady, v ktorých sú básnické časti vyjadrené poetickým jazykom. Tie časti Písma, ktoré používajú obraznú reč, nemôžeme vykladať tak ako prózu.
- Uvedom si, že každý biblický verš nemusí v podrobnostiach zodpovedať dnešným meradlám pre jednotlivé literárne formy. Nevkladajme tieto meradlá pri výklade do textu. My, ľudia máme sklon vidieť a nachádzať to, čo vidieť a nájsť chceme, aj keď mal pisateľ iný zámer.
- Sleduj gramatické tvary slov a vetnú skladbu študovanej časti, aby si zistil, čo mal pisateľ na mysli. Študuj kľúčové slová textu tak, že s pomocou konkordancie alebo biblického slovníka porovnáš, v akom význame dané slovo používajú iné časti Biblie.
- Pri štúdiu ber do úvahy aj dejinné a kultúrne hľadisko. Archeológia, antropológia a dejepis nám môžu pomôcť lepšie pochopiť zmysel určitého textu.
- Adventisti siedmeho dňa veria, že Boh inšpiroval E.G. Whiteovú, preto jej vysvetlenie biblického textu poskytuje inšpirovaný návod na pochopenie bez toho, aby sme tak vyčerpali jeho význam alebo znižovali úlohu exegézy (rozbor, výklad textu). (Např. pozri Ev 256; GC 193.595; 5T 665.682,707-708; CW 33-35; slovensky, Z tieňa do slávy 135.399)
- Ak si preštudoval určitú časť Písma podľa uvedených zásad, obráť sa na rôzne komentáre a ďalšie pomôcky, ako sú výklady a poznámky k Biblii, aby si zistil, čo iní ľudia v danom texte našli a ako mu porozumeli. Potom zodpovedne porovnaj rozdiely v pohľade a chápanie z hľadiska Písma ako celku.
- Pri výklade proroctva myslí na nasledovné:
  - Biblia chce, aby ste verili, že Boh má moc predpovedať budúcnosť (Iz 46,10).
  - Proroctvá sledujú určitý morálny cieľ. Neboli napísané preto, aby uspokojili ľudskú zvedavosť a záujem o budúcnosť. Ich zámerom je okrem iného posilňovať vieru (Ján 14,29), viesť k posvätenému životu a k príprave na druhý príchod Pána Ježiša (Mat 24,44; Zj 22,7.10.11).
  - Veľká časť proroctiev je zameraná na Ježiša Krista (jeho prvý a druhý príchod), cirkev a dobu konca.
  - Pravidlá na výklad proroctiev môžeme nájsť v samotnej Biblii. Práve tu je zaznamenaná časová os proroctiev a ich naplnenie v dejinách. Nová zmluva uvádza konkrétne naplnenie starozmluvných proroctiev o Mesiášovi a Stará zmluva opisuje určité osobnosti a udalosti ako predobrazy na Mesiáša.
  - Keď Nová zmluva preberá určité starozmluvné prorocké obrazy, niektoré postavy a národy dostávajú nový duchovný zmysel. Napríklad Izrael predstavuje cirkev, Babylon odpadnuté náboženstvo, a pod.
  - Proroctvá môžeme rozdeliť na dva základné typy: klasické (neapokalyptické), ktoré nachádzame napríklad v knihe proroka Izaiáša alebo

Jeremiáša a apokalyptické, napríklad v knihe proroka Daniela a v Zjavení Jána. Každý typ sa vyznačuje určitými znakmi:

- a. Neapokalyptické (klasické) proroctvá sa týkajú Božieho ľudu, apokalyptické proroctvá sú zamerané univerzálne.
  - b. Neapokalyptické proroctvá sú vo svojej podstate častokrát podmienené, stavajú pred Boží ľud možnosť požehnaní ako dôsledok poslušnosti, alebo zatratenia za neposlušnosť. Apokalyptické proroctvá zdôrazňujú Božiu zvrchovanosť a vládu nad dejinami.
  - c. Neapokalyptické proroctvá často preskočia od dobovej situácie až ku dňu Pána na konci časov. Apokalyptické proroctvá naznačujú postupný sled dejín od doby proroka až na záver pozemských dejín.
  - d. Neapokalyptické proroctvá používajú na označenie času väčšinou dlhé a konkrétne údaje: napr. 400 rokov otroctva Izraela (1Moj 15,13) a 70 rokov zajatia v Babylone (Jer 25,12). Časové predpovede apokalyptických proroctiev sú obyčajne vyjadrené krátkymi a symbolickými údajmi: napr. 10 dní (Zj 2,10) alebo 42 mesiacov (Zj 13,5). Apokalyptické časové údaje však symbolicky znázorňujú oveľa dlhší časový úsek.
- Apokalyptické proroctvá sú výrazne symbolické. Podľa toho by sme ich mali aj vykladať. Pri výklade symbolov by sme mali postupovať podľa nasledujúcich zásad:
    - a. Hľadaj výklad (výslovný alebo naznačený) na mieste v Písme, kde bol symbol použitý (napr. Dan 8,20.21; Zj 1,20).
    - b. Hľadaj výklad v iných častiach v tej istej biblickej knihe alebo v iných, ktoré napísal ten istý autor.
    - c. Skúmaj, ako Písmo používa podobné symboly na iných miestach.
    - d. Staroveké písomné objavy z Blízkeho východu môžu objasniť význam symbolov, v Biblii však môžu byť použité aj v inom význame.
  - Literárna štruktúra knihy častokrát pomáha pri jej výklade. Príkladom je kniha proroka Daniela so svojím paralelne prebiehajúcim proroctvom.
- Niektoré udalosti zachytáva Biblia dvomi, ale aj viacerými záznamami v rôznych knihách. Jednotlivé správy sa niekedy odlišujú v podrobnostiach aj v dôrazoch (napr. Mat 21,33.34; Mar 12,1-11; Luk 20,9-18 alebo 2Kráľ 18-20 a 2Par 32). Pri štúdiu týchto častí Písma najprv jednotlivé správy dôsledne preskúmaj, aby si mal istotu, že naozaj opisujú rovnakú historickú udalosť. Napríklad podobnosť mohol Pán Ježiš rozprávať viackrát pri rôznych príležitostiach rôznym poslucháčom a tiež rôznym spôsobom.
- Ak sa ti zdá, že sa tieto paralelné správy líšia, alebo dokonca si v niečom protirečia, hľadaj jednotu a zhodu v ich základnom poslanstve. Nezabudni, že prípadné chyby mohli vzniknúť pri prepisovaní textu (1SM 16) alebo sú výsledkom toho, že každý pisateľ Biblie pod vplyvom a vedením Božieho Ducha zdôraznil iný pohľad, pre iných ľudí žijúcich v iných podmienkach (1SM 21,22; GC V.VI; slovensky, Z tieňa do slávy 9.10).

- V niektorých prípadoch nedokážeme vysvetliť drobné a nepodstatné rozdiely v detailoch, ktoré neovplyvňujú základné a jasné poslanstvo danej časti. Musíme počkať so svojimi uzávermi, pokiaľ nezískame viac informácií a lepšie dôkazy, aby sme mohli zdanlivý rozpor doriešiť.

Písmo sleduje praktický cieľ – zjaviť ľuďom Božiu vôľu. Ak nechceme skresliť význam niektorých biblických výrokov, musíme pamätať, že boli povedané a napísané ľuďom žijúcim v staroveku na Blízkom východe, ich rečou a spôsobom, ktorý zodpovedal ich mysleniu a vyjadrovaniu.

Veľa ľudí dnes nesprávne chápe výroky ako „Hospodin však zatvrdil srdce faraónovo ...“ (2Moj 9,12) alebo „... zlý duch od Boha (1Sam 16,15)“, žalmy volajúce po pomste alebo Jonášove „tri dni a tri noci“ porovnávané s Kristovou smrťou (Mat 12,40), pretože ich vysvetľujú z pozície súčasného človeka a na základe dnešného spôsobu vyjadrovania.

Ak chceme tieto výroky správne pochopiť, je nevyhnutná aspoň základná znalosť kultúry Blízkeho východu v biblických dobách. Napríklad židovský spôsob myslenia pripisoval človeku zodpovednosť aj za činy, ktoré síce neurobil, ale ich dovolil alebo im nezabránil. Preto aj inšpirovaní pisatelia Biblie bežne pripisujú Bohu, že niečo sám urobil, zatiaľ čo dnes by sme povedali, že to len dovolil alebo tomu nezabránil, napr. zatvrdenie faraónovho srdca.

Mnohých súčasných čitateľov Biblie znepokojuje správa, že Boh prikázal Izraelitom, aby bojovali proti iným národom a „vyhladil ich ako prekliatych“. Nezabudni pri snahe pochopiť túto situáciu, že Izrael žil v podmienkach, ktoré nemôžeme porovnávať s dnešnou dobou. Izrael bol organizovaný ako teokracia, to znamená: civilná správa, prostredníctvom ktorej priamo vládol Boh (2Moj 18,25). Nikdy v dejinách nevznikol podobný štátny útvar. Neexistuje ani dnes a preto ho nemôžeme považovať za model pre kresťanskú prax.

Písmo tiež zachytáva životné príbehy a výroky ľudí, ktoré Boh prijal, aj keď ich život a slová neboli v súlade so všetkými duchovnými princípmi Biblie ako celku. Opisuje napríklad ich opilstvo, mnohoženstvo, rozvody a otroctvo. Aj keď tieto opisy vyslovene neodsudzujú hlboko zakorenené spoločenské neduhy, Boh rozhodne neschvaľuje a nesúhlasí s tým, čo sa odohralo v živote patriarchov a Izraela. Pán Ježiš to jasne vyjadril v prípade rozvodu (Mat 19,4-6.8).

Duch Písma je duch obnovy. Boh trpezlivo pôsobí, aby pozdvihol ľudstvo z hlbín hriechu až k Božiemu ideálu. Preto nemôžeme brať ako vzor hriechne a nesprávne skutky ľudí, aj keď sa o nich píše v Biblii.

V Biblii môžeme vidieť, ako Boh postupne zjavuje svoju vôľu. Ježišovo kázanie na vrchu napríklad rozvíja a rozširuje niektoré starozmluvné požiadavky. Ježiš Kristus je najvyšším zjavením Božieho charakteru ľuďom (Žid 1,1-3).

Aj napriek tomu, že celá Biblia od knihy Genesis až po Zjavenie je jednotná v zásadných otázkach a každá jej časť je inšpirovaná rovnako, Boh sa rozhodol zjaviť prostredníctvom ľudí a oslovit ich podľa duchovných a intelektuálnych schopností a možností. Sám Boh sa nemení, ale postupne rozširoval

svoje zjavenia ľuďom podľa toho, ako ho boli schopní chápať (Ján 16,12; 7BC 945; 1SM 21). Každá skúsenosť, každý výrok, každá časť Písma je inšpirovaná Bohom, ale nie každá skúsenosť a každý výrok zaznamenaný v Biblii je nutne záväzný (normatívny) pre správanie sa dnešného kresťana. Musíme porozumieť obom – duchu aj litere Písma (1Kor 10,6–13; DA 150; 4T 10-12; slovensky, Cesta lásky 94).

- Konečným cieľom je nájsť v texte praktické ponaučenie. Položme si otázky ako: „Čo nám chce Boh povedať v tejto časti Písma?“, „Čo hovorí tento text mne?“, „Čo si mám z toho zobrať do svojej situácie a podmienok?“ Nezabudni pritom, že mnohé časti Biblie, aj keď mali dobový a miestny význam, obsahujú nadčasové zásady, ktoré platia v každej dobe a v každom prostredí.

5. ZÁVER

V úvode knihy „Z tieňa do slávy“ E. G. Whiteová napísala: „Biblia, ktorá obsahuje Bohom zjavené pravdy vyjadrené ľudskou rečou, je teda výrazom dvojakého pôsobenia – Božieho i ľudského. V istom zmysle je tu určitá podobnosť s Kristovou dvojakou prirodzenosťou – Kristus je Syn Boží i Syn človeka. O Biblii možno teda povedať to, čo o Kristovi – „slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami“ (Ján 1,14; GC VI; slovensky, Z tieňa do slávy 9).

Tak ako ľudia, ktorí neuznávajú Kristovu božskú prirodzenosť, nemôžu pochopiť zmysel jeho vtelenia, tak aj tí, ktorí považujú Bibliu len za ľudskú knihu, nemôžu rozumieť jej posolstvu, akokoľvek sú ich metódy štúdia presné a dôsledné.

Dokonca aj kresťanskí vykladači, ktorí uznávajú božsko-ľudský charakter Písma, ale vďaka svojim pracovným metódam sa zaoberajú hlavne ľudskými aspektmi Písma, sú v nebezpečenstve, že biblické posolstvo zbavia jeho moci, pretože ho zatlačujú do pozadia a zameriavajú sa na pisateľa. Zabúdajú, že nástroj bez posolstva je len prázdna škrupinka, ktorá nedokáže dať odpovede na životne dôležité duchovné potreby ľudstva.

Skutočný kresťan bude používať len také metódy, ktoré plne reflektujú dvojitú nedeliteľnú podstatu Písma, rozvíjajú schopnosti veriaceho rozumieť a uplatňovať posolstvo Biblie a zároveň posilňujú jeho vieru.

POUŽITÉ SKRATKY

BIBLICKÉ PREKLADY

Štandardne je v lekciiach pouzity Slovensky ekumenicky preklad (Vydala Slovenska biblicka spolocnost, 2008).

Keď je pouzity iny preklad, je pri odkaze na vers uvedena jedna z nasledujucich skratiek:

SEvP	Biblia – Písmo Sväté Starej a Novej zmluvy (Vydala Slovenská evanjelická cirkev a. v., 1979)
Roh	Svätá Biblia (z pôvodných jazykov preložil Prof. Jozef Roháček, 1951)
RKC	Sväté Písmo Starého a Nového zákona (Vydal Spolok sv. Vojtecha, 1995)

DIELA ELLEN WHITEOVEJ

Pri slovenských prekladoch diel Ellen Whiteovej je uvádzané stránkovanie prvého vydania z Vydavateľstva Advent-Orion.

Skratka

Anglický názov

AG	God's Amazing Grace
AH	The Adventist Home
CG	Child Guidance
COL	Christ's Object Lessons
CT	Counsels to Parents, Teachers and Students
DA	The Desire of Ages
ED	Education
FW	Faith and Works
HC	Our High Calling
MH	The Ministry of Healing
ML	My Life Today
PP	Patriarchs and Prophets
RC	Reflecting Christ
SD	Sons and Daughters of God
T	Testimonies for the Church
TE	Temperance
BC	The SDA Bible Commentary

Skratka

Slovenský názov

PP	Patriarchovia a proroci, Na úsvite dejín
PK	Proroci a králi, Zo slávy do tieňa
TV	Túžba vekov, Cesta lásky
SA	Skutky apoštolov, Poslovia nádeje
VS	Veľký spor vekov, Z tieňa do slávy

KP	Kristove podobenstvá
CK	Cesta ku Kristovi
Vých	Výchova
CZ	Cesta ku zdraviu a životnej harmónii

Navštívte nás na webovej stránke: <http://www.absg.adventist.org>

Za materiály na štúdium sobotnej školy je zodpovedné Oddelenie sobotnej školy pri Generálnej konferencii (GK) Cirkvi adventistov siedmeho dňa a Oddelenie sobotnej školy pri Česko-Slovenskej únii. Text materiálov bol pri preklade upravený podľa pravidiel dohodnutých s Oddelením sobotnej školy pri GK.

ZÁPADY SLNKA

Poznámka k údajom o západe slnka:

Údaje o západe slnka sú prevzaté z hviezdárskej ročenky a zodpovedajú polohe 19° východne od nultého poludníka a 49. rovnobežke, čo je poloha mesta Martin. (Pre mesto Košice – 8 minút, pre Bratislavu + 11 minút.)

PLÁN TEMATICKÝCH SOBÔT, TÝŽDŇOV A ZBIEROK V ROKU 2020

	Téma soboty	Zbierka	VS
Apríl			
4. 4.	Deň modlitby a pôstu		
11. 4.	Zbierka na projekty Globálnej misie	Zbierka pre GM	30
18. 4.	Rozdávanie misijných kníh (18.-24.4.)		
25. 4.	Deň služby ľuďom so zvláštnymi potrebami (nepočujúci, nevidiaci, ...)		
Máj			
2. 5.	Deň jednoty v misii		
9. 5.			
16. 5.	Deň zdravia		
16. 5.	Modlitba za Adu Slovensko	Zbierka pre Adu SR	3
23. 5.	Deň modlitby za ohrozené deti		
30. 5.			
Jún			
6. 6.	Deň biblických korešpondenčných kurzov a sobotnej školy		
13. 6.	Deň služby žien		
20. 6.	Deň utečencov		
27. 6.	Zbierka 13. soboty pre Transeurópsku divíziu	Zbierka 13. soboty	13

Informácie pre pokladníkov zboru - misijné zbierky sú odoslané na účet príslušného združenia a zbierky s osobitným určením majú uvedenú prvú časť variabilného symbolu v stĺpci VS, druhá časť variabilného symbolu je číslo zboru.

INTERNETOVÉ STRÁNKY SOBOTNEJ ŠKOLY

<http://sobotnaskola.casd.sk>

Základné informácie o sobotnej škole – Aktuálne lekcie vo formáte pdf
– Učiteľské lekcie a doplnkové materiály – Predstavenie misijných projektov – Podnety na modlitby

Tému Štúdia Biblie dopĺňa televízna relácia Biblia pre dnešok na **www.HopeTV.cz** vždy od pondelka v archíve a v piatok od 19.30 h vo vysielaní.

Adresy zborov Slovenského združenia CASD

ZBOR	PSČ	ADRESA	ZAČIATOK BOHOSLUŽBY	
1. Bánovce n/Bebravou	957 01	SNP 637/10	9:30	13:00
2. Banská Bystrica 1	974 01	Rudlovska cesta 37	9:00	-
3. Banská Bystrica 2	974 01	Kollárova 18	9:00	-
4. Banská Štiavnica	969 00	ZUŠ, nám. Sv. Trojice	9:00	-
5. Blatné Remety	072 44	č.130	9:00	12:30
6. Bratislava 1	821 04	Cablkova 3	9:30	14:00
7. Bratislava 2	811 08	Ferienčíkova 5	9:30	-
8. Bratislava Dúbravka	841 01	Zborový dom ECAV, M.S. Trnavského 2/A	9:30	-
9. Bratislava Petržalka	851 05	Wolkrova 4	10:00	-
10. Brezno	977 01	Štúrova 19	10:00	-
11. Čadca	022 01	Kukučínova 1069/25	9:30	13:00
12. Čakanovce	044 45	č. 63, pošta Bidovce	9:00	13:30
13. Červenica	082 07	č. 74, pošta Tuhrina	9:00	-
14. Filákov	986 01	Ružová 47	9:00	13:00
15. Gerlachov	059 42	Lúčna 188	9:00	14:30
16. Kežmarok	060 01	Hradná 24	9:30	13:00
17. Košice 1	040 01	Tajovského 8	9:00	15:00
18. Košice 2	040 01	Hlavná 68	9:00	-
19. Krupina	963 01	SNP 2	9:00	-
20. Levice	934 01	J. Bottu 2	9:30	13:30
21. Liptovský Hrádok	033 01	Hurbanova 221	9:00	-
22. Liptovský Mikuláš	031 01	1. mája 89	9:30	13:00
23. Lučenec	984 01	Námestie Artézskych prameňov 49	9:30	14:00
24. Markuška	049 34	Markuška 9	9:00	13:30
25. Martin	036 01	Viliama Paulinyho Tótha 2	9:30	-
26. Michalovce	071 01	Hviezdoslavova 20	9:00	13:00
27. Myjava	907 01	Brestovec 97	10:00	-

28. Nitra 1	949 01	F. Mojtu 10	10:30	13:30
29. Nitra 2	949 05	Novozámocká 6	9:30	14:00
30. Nové Zámky	940 63	Dostojevského 26	9:30	13:00
31. Piešťany	921 01	Zavretý kút 113	9:30	14:00
32. Poprad	058 01	Ul. Fraňa Kráľa 21	9:15	13:30
33. Poproč	044 02	Nová 7	9:00	-
34. Považská Bystrica	017 01	Centrum 28/33	9:30	-
35. Prešov	080 01	Štefánikova 12	9:30	-
36. Prievidza	971 01	Garbiarska 32	9:30	-
37. Púchov	020 01	ul. 1 mája 878/24	9:30	-
38. Rakúsy – Osada	059 76	Modlitebňa CASD	9:00	14:00
39. Rankovce	044 46	Rankovce 107/A	9:30	13:00
40. Revúca	050 01	Muránska cesta 34	9:00	13:00
41. Rimavská Sobota	980 42	v Rimavskej Seči u Žilkovcov, tel.: 0907 705 106	10:00	-
42. Rožňava	048 01	Jasná ul. 13	9:00	13:00
43. Sereď	926 01	Školská 1	9:00	13:30
44. Spišská N. Ves	052 01	Školská 22	9:30	13:00
45. Topoľčany	955 01	Železničiarska 22	9:30	13:00
46. Trenčín	911 01	Horný Šianec 17	9:00	13:30
47. Trnava	917 00	Kapitulská 23	9:00	14:00
48. Vadovce	916 13	č. 261	9:30	14:00
49. Zlaté Moravce	953 01	Hollého 10	9:30	-
50. Zvolen	960 01	Sokolská 10	9:30	-
51. Žiar nad Hronom	965 01	u Dušana Šárköziho, tel.: 0904 953 710	10:00	-
52. Žilina	010 01	Škultétyho 7	9:30	13:00

Zaujalo ma:

Zaujalo ma:

Zaujalo ma: